

**JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZDRAVOTNĚ SOCIÁLNÍ FAKULTA**

Místo a úloha krizového managementu v oblasti veřejné správy
v Jihočeském kraji

Diplomová práce

Autor: Bc. Olga Trpáková
Vedoucí práce: Ing. Aleš Kudlák

2007

Place and Role of the Crisis Management in the Public Administration of the South-Bohemian Region

Public administration is unconditionally bound with rules of law. Public administration affects life of the society in all its areas and in the field of securing defence, safety and protection of both the state and citizens as well. Status quo of the public administration has been influenced by political changes effected at the beginning of the nineties of the past century. This diploma work has been made on legal basis, of which the framework is act no. 240/2000 Coll. (the Crisis Act) and other related legal regulations.

The objective of the submitted study is to evaluate, by means of comparison of the structure and organization at the time of preventive measures and resolving of emergencies or crisis situations, readiness of single crisis management units of the regional self-government and public administration in South Bohemia.

The evaluation criteria of the current regional and local crisis management system have been in case of this study determined by methods of data collection, formulation of questions and selection of respondents. As a result it can be stated that the place and role of the crisis management in the structures of the South Bohemian public administration are irreplaceable and functional as far as resolving of emergencies and crisis situations is concerned, in spite of the fact that the rules are not always fixed and their interpretation is not always clear, which is caused by certain deficiencies in legal framework.

The Czech Republic as a stable democratic state with established principles of foreign, safety and defensive politics has become a part of the European Union and the principles its existence is based on served as a basis for its integration into the European safety and defensive politics.

Based on the ascertained knowledge on the civil emergency planning and protection of the population in some of the European Union countries it can be stated that this sphere of activity is not unified within the EU and that each country has its specific solutions however the objectives of the countries are the same. There is no compatibility in this field within the EU countries.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47 b zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění, souhlasím se zveřejněním své diplomové práce a to v nezkrácené podobě fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích 15. srpna 2007

Děkuji panu Ing. Aleši Kudlákovi za odborný dohled nad diplomovou prací.

Obsah

Úvod	8
1. Současný stav.....	11
1.1 Krizové řízení.....	11
1.1.1 Bezpečnost a veřejná správa	11
1.1.2 Krizové řízení v případě vojenských a civilních krizových stavů	13
1.1.3 Charakteristické rysy krizového řízení	15
1.1.4 Místo a úloha krizového managementu ve veřejné správě	17
1.2 Příprava na mimořádné události, záchranné a likvidační práce.....	18
1.2.1 Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému.....	20
1.2.1.1 Složky IZS	20
1.2.1.2 Dokumentace IZS	23
1.2.1.3 Dohody o poskytnutí pomoci.....	27
1.2.1.4 Postavení a úkoly základních složek v IZS.....	28
1.2.1.4.1 Hasičský záchranný sbor kraje.....	28
1.2.1.4.2 Jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje	28
1.2.1.4.3 Zdravotnická záchranná služba.....	28
1.2.1.4.4 Policie České republiky	29
1.3 Orgány krizového řízení	31
1.3.1 Orgány kraje	32
1.3.1.1 Krajský úřad.....	32
1.3.1.2 Hejtman.....	34
1.3.2 Orgány obce s rozšířenou působností a určených obcí.....	36
1.3.2.1 Obecní úřad.....	38
1.3.2.2 Starosta.....	40
1.3.3 Spolupráce složek integrovaného záchranného systému	41
1.4 Rozhodování při řešení krizových situací.....	42
1.4.1 Krizový management určené obce.....	43
1.4.1.1 Bezpečnostní rada určené obce.....	43

1.4.1.2	Krizový štáb určené obce.....	45
1.4.2	Provázanost složení bezpečnostní rady a krizového štábu	50
1.5	Povodně.....	50
1.5.1	Povodňový plán	52
1.5.2	Povinnosti a pravomoci ORP při povodních	52
1.6	Povinnosti a pravomoci ORP v zajišťování obrany státu	54
2.	Cíl práce a hypotézy.....	57
3.	Metodika	58
3.1	Sběr dat	58
4.	Výsledky.....	61
4.1	Obce s rozšířenou působností na území Jihočeského kraje	61
4.2	Orgány státní správy s působností v Jihočeském kraji	63
4.3	Obce s pověřeným obecním úřadem v Jihočeském kraji.....	63
4.4	Dotazníkové šetření	64
4.5	Zhodnocení výzkumu.....	75
4.5.1	Zhodnocení tabulky č. 2 a tabulky č. 7: Zřízení odboru, oddělení nebo funkce zabývající se MU a KS	75
4.5.2	Zhodnocení tabulky č. 3 a tabulky č. 8: Personální složení pracoviště KŘ a oblast plnění úkolů v přípravě a řešení mimořádných událostí a krizových stavů	76
4.5.3	Zhodnocení tabulky č. 4 a č. 9: Prostorové podmínky oddělení KŘ a jeho vybavenost v případě potřeby odpovídají pracovišti krizového štábu.....	77
4.5.4	Zhodnocení tabulky č. 5 a č. 10: Dokumentace používaná v době MU a KS, materiál a prostředky, které jsou využívány při řešení MU a KS.....	78
4.5.5	Zhodnocení tabulky č. 6 a č. 11: Vyčleněné finanční prostředky v rozpočtu k zajištění přípravy na MU a KS.....	80
4.5.6	Zhodnocení souboru: Obce s pověřeným obecním úřadem v Jihočeském kraji mimo obcí s rozšířenou působností	81
5.	Diskuse	83

5.1	Nekompatibilita.....	83
5.2	Zkušenosti s využitím zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím při uplatňování veřejné kontroly činnosti orgánů státu, kraje nebo obce a jejich organizačních složek.....	84
5.3	Oddělení pracoviště krizového řízení	87
5.4	Zřízení záložního krizového pracoviště	89
5.5	Dokumentace	90
5.6	Finanční zabezpečení krizového řízení.....	90
5.7	Obce s pověřeným obecním úřadem v Jihočeském kraji.....	93
5.8	Další poznatky vyplývající z výzkumu.....	94
5.9	Postavení krizového managementu v zemích Evropské unie	96
5.9.1	Příklady vytváření koncepce krizového managementu v některých státech Evropské unie.....	98
5.9.1.1	Holandsko	98
5.9.1.2	Spolková republika Německo	100
5.9.1.3	Rakousko.....	100
5.9.1.4	Švýcarsko.....	101
5.9.1.5	Dánsko	101
5.9.1.6	Švédsko	102
5.9.1.7	Francie.....	102
5.9.2	Zhodnocení	102
6.	Závěr	104
7.	Seznam použité literatury	106
8.	Klíčová slova.....	111
9.	Použité zkratky.....	112
10.	Přílohy.....	113

Úvod

Úkolem vlády České republiky a orgánů samosprávy na krajské a obecní úrovni v příslušném rozsahu je zajišťovat bezpečnost občanů, suverenitu země, demokratické zřízení a principy právního státu. Bezpečnost státu je založena na principu zajištění jednotlivce, ochrany jeho života, zdraví a majetku a státních institucí včetně jejich funkčnosti, životní prostředí, technologie a infrastruktury usnadňující život člověka. Třebaže je za zajišťování bezpečnosti v první řadě odpovědná vláda, pro snížení rizika realizace hrozeb je nutná a potřebná spolupráce občanů a orgánů veřejné správy.

Rozpad bipolárního světa koncem 80. let 20. století významně snížil pravděpodobnost vzniku světové války za použití zbraní hromadného ničení, války, která by zřejmě zničila celou civilizaci.

Tradiční vnímání bezpečnosti bylo založené na vojenských aspektech a spojovalo se s úrovní zabezpečení obrany konkrétního státu, nebo regionu. V současnosti se stále více prosazuje nové komplexní vnímání bezpečnosti, které zasahuje do všech oblastí společenského života země a jeho obyvatelů. Je nevyhnutelné věnovat se nejen pojetí bezpečnosti ve sféře vojenské, ale též politické, sociálně politické, kulturní, ekonomické, technické a technologické, vnitřně bezpečnostní a v neposlední řadě i ve sféře právní. Krizové jevy jsou neoddelitelnou součástí vývoje společnosti a všech aktivit člověka. V současné době je potřebné přijímat účinná preventivní opatření, která zabrání vzniku krizových jevů nebo v maximální míře sníží jejich ničivé následky, s důrazem na ochranu lidských životů.

Je třeba si uvědomit, že pojetí bezpečného prostoru se teprve vytváří, protože až nedávno po velkých teroristických útocích si lidstvo plně uvědomilo, co pro něho a pro jeho rozvoj bezpečnost znamená.

Pro každého lidského jedince je důležité zdraví, bezpečí a možnost rozvoje, tj. bezpečnost systému, ve kterém žije. Pro zajištění zmíněné bezpečnosti systému jako jednoho z hlavních cílů lidské společnosti je třeba:

- předcházet živelním a jiným pohromám, pokud to lze;
- odstranit příčiny vzniku těžkých a závažných dopadů pohrom nebo alespoň snížit jejich četnost výskytu;

- zmírnit nepříjemné dopady pohrom preventivními opatřeními, připraveností, optimálním zvládnutím dopadů pohrom a jimi vyvolaných kritických situací (tj. vlastně zkrácením nouzové situace na přijatelnou míru);
- zajistit obnovu a nastartování dalšího rozvoje.

Přijetí jistých opatření pro vyšší bezpečnost vytváří předpoklady pro zachování a vývoj společnosti žádoucím směrem, tj. pro její rozvoj. Úroveň bezpečnosti, kterou stát, veřejná správa mohou garantovat, závisí na mnoha faktorech:

- pochopení a formulace problému v souvislostech s danými konkrétními podmínkami a stanovení správných cílů řízení;
- technické, kybernetické a finanční prostředky;
- organizační struktura schopná provést implementaci žádoucích opatření v přijatelném čase;
- výchova a vzdělávání řídicích pracovníků a občanů (10).

V červnu 2006 jsem jako studentka Jihočeské univerzity oboru Krizová radiobiologie a toxikologie navštívila pracoviště krizového řízení v Písku a se svolením pana starosty města Písku jsem se zúčastnila jako host zasedání bezpečnostní rady města. Přiblížila se mi oblast samosprávy, útvar krizového řízení, kde se shromažďují a zpracovávají podklady pro krizové řízení, které jsou využívány k následnému zvládnutí jak očekávaných, tak nepředvídatelných nouzových situací.

V roce 2007 uběhlo deset let od katastrofálních povodní na Moravě. Červencové povodně roku 1997 se tak vedle předpokládaného vstupu do NATO a Evropské unie staly dalším výrazným impulsem, který zdůraznil potřebu fungujícího bezpečnostního systému. Tyto skutečnosti velkou měrou přispěly k vytvoření nového legislativního rámce v oblasti nejen řešení povodňových situací, ale i celého krizového řízení, což vedlo k podstatnému zmírnění následků povodní v Čechách o pět let později.

Jako občan Českých Budějovic jsem prožila povodeň v roce 2002. Při těchto katastrofálních záplavách občané nebyli vždy spokojeni s informováním, s fungováním orgánů krizového řízení a s prováděním záchranných a likvidačních prací. Z analýzy této situace vyplynula potřeba kvalitně zajistit krizové řízení v České republice. Realizace tohoto záměru vyžaduje novelizaci zvláštních právních předpisů, které by

udělily orgánům krizového řízení věcné kompetence, stanovily způsob a rozsah výkonu těchto kompetencí, jakož i vymezily jejich práva a povinnosti.

1. Současný stav

1.1 Krizové řízení

1.1.1 Bezpečnost a veřejná správa

Veřejnou správou se ve společnosti organizované ve stát zpravidla rozumí správa veřejných záležitostí, která je uskutečňována ve veřejném zájmu. Složitým problémem je někdy určení, za jakých okolností se určitá záležitost stane veřejným zájmem. Vzhledem k tomu, že má veřejná správa charakter organizované činnosti, musí být svěřena určitému subjektu, který zaručí, že bude vykonávána. Tímto subjektem je v první řadě stát a dále jiné subjekty, které k tomu byly zmocněny zákonem. Veřejná správa je tak tvořena dvěma subsystemy, a to státní správou a samosprávou.

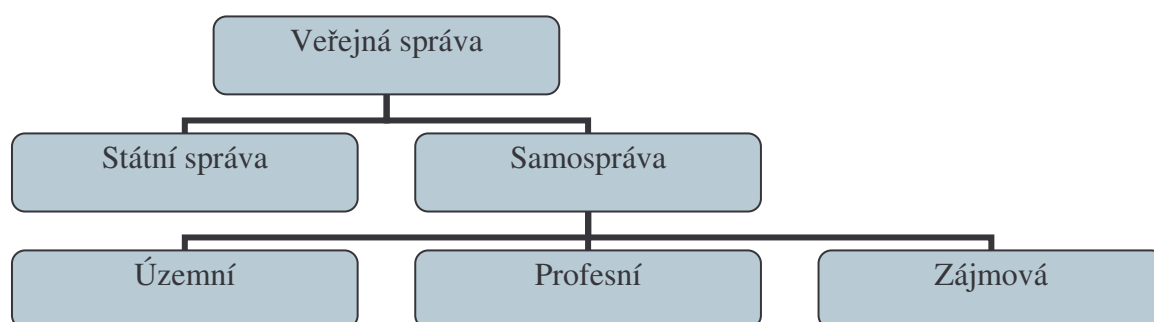
Veřejná správa v širším slova smyslu představuje organizaci záležitostí celého státního společenství a jejich vykonávání k tomu určenými nositeli. V tomto smyslu veřejná správa zahrnuje činnosti, vztahy a orgány moci zákonodárné, soudní i výkonné a veřejnou správu v užším slova smyslu.

Veřejná správa v užším slova smyslu je definována jako správní činnost, vykonávaná zákonem zmocněnými subjekty na základě zákona v rozsahu přikázané působnosti a pravomoci.

Státem chráněné postavení umožňuje veřejné správě, aby v demokratickém státě představovala významnou organizační sílu, která zabezpečí plnění státem stanovených ekonomických, sociálních a politických úkolů tak, jak jsou konkretizovány ve státních cílech a zaneseny v právním řádu.

Na veřejnou správu lze nahlížet buď ve funkčním pojetí, podle něhož jde o činnost vykonávanou ve veřejném zájmu, a nebo v organizačním pojetí, které veřejnou správou rozumí soubor jednotlivých orgánů. Organizační pojetí veřejné správy tedy umožňuje celou škálu vnitřního členění.

Schématicky lze vyjádřit základní podobu veřejné správy takto:

Jak již bylo zmíněno, v některých případech bývá složité určit, za jakých okolností se daná záležitost stane veřejným zájmem. To neplatí u problému bezpečnosti a ochrany obyvatelstva a ochrany společnosti. Ochrana společnosti jako celku přísluší státu a funkce ochrany má z hlediska společensko-historického trvalé místo mezi základními funkcemi, které stát plní. Lze vyslovit závěr, že bezpečnost, ochrana obyvatelstva apod. je veřejným zájmem a k zabezpečení těchto oblastí by měly orgány veřejné správy adekvátně konat.

Akceptace, že problematika bezpečnosti a ochrany obyvatelstva patří mezi veřejný zájem, však automaticky nevede k tomu, že se subjekty veřejné správy komplexně a průběžně touto činností zabývají. Vystupuje zde otázka priorit. Zpravidla se upřednostní ekonomické nebo sociální záležitosti, aktuální celospolečenská situace, schopnost vnímání hrozeb a jejich projekce k přijímání potřebných opatření.

Tempo změn je v současnosti řízeno potřebou výkonnějších, efektivnějších a relevantnějších veřejných služeb k naplnění očekávání obyvatel. Důležitým parametrem efektivnosti veřejné správy je tzv. adaptivní strategie služeb pro veřejný sektor (HP's Adaptive Public Servis Strategy) nabízející informační strukturu, která umožňuje agilnější a zodpovědnější vývoj služeb a výrazně tak zlepšuje výkonnost a produktivitu v oblasti služeb pro veřejný sektor. Hovoří se také o „adaptivní struktuře“. Pomocí adaptivní struktury jsou informačně-technologické zdroje dodávány ve formě služeb a jsou virtualizovány. Řízení a kontrola serverů a sítí je sdružená dohromady tak, aby vytvořila virtuální zdroje. Tato velmi silná kombinace produktů a odborných znalostí

může dále pomáhat organizacím veřejné správy navrhovat, řídit, optimalizovat a rozvíjet integrované řešení, včetně otázek bezpečnosti. Toto je jedna z vizí e-governmentu. Týká se elektronizace veřejné správy, transformace vnitřních a vnějších vztahů veřejné správy pomocí informačních a komunikačních technologií (12).

Všechny orgány veřejné správy v konečném důsledku spolupracují a tvoří jednotný typ krizového managementu, tedy týmy úrovní manažerů, kteří se řídí zásadami vyplývajícími jednak z manažerských funkcí, dovedností, manažerských nástrojů a nástrojů krizového řízení a dalších atributů získávaných jednak procesem vzdělávání a jednak konkrétními činnostmi podle specifikovaných manažerských rolí úředníků a volených orgánů, vyplývajících z potřeb státu kladených na orgány veřejné správy.

V rámci Evropské unie jsou respektované čtyři základní principy fungování veřejné správy:

- otevřenost a přehlednost veřejné správy;
- kontrolovatelnost a zodpovědnost veřejné správy;
- hospodárnost a účinnost veřejné správy;
- hodnověrnost a spolehlivost veřejné správy.

Charakteristickým znakem veřejné správy je též absence principu nadřazenosti a podřazenosti, tj. samospráva vyššího územního celku není nadřazená obecní samosprávě. Proto je velmi důležitá jasná dělba působností, ale i pravomocí mezi jednotlivými úrovněmi samosprávy, aby bylo jednoznačně stanoveno, který orgán je zodpovědný za plnění konkrétních úkolů na úseku krizového řízení a ve kterých otázkách má spolupracovat s místní státní správou (14).

1.1.2 Krizové řízení v případě vojenských a civilních krizových stavů

Působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územněsprávních celků, stejně tak jako práva a povinnosti fyzických a právnických osob při přípravě na krizové situace, které se zajišťováním obrany České republiky (dále jen ČR) před vnějším napadením souvisejí (zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky)

nebo se zajišťováním této obrany nesouvisejí (zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení).

Krizové řízení proto můžeme rozdělit na dvě základní skupiny:

1. krizové řízení v případě vojenských krizových stavů;
2. krizové řízení v případě civilních krizových stavů.

Při krizových stavech se postupuje podle zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon). Tam, kde konkrétní situaci tento zákon výslovně neupravuje, se používají ustanovení o provádění záchranných a likvidačních prací podle zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.

Krizové řízení v případě vojenské mimořádné situace je vázáno výlučně na napadení České republiky v důsledku agrese. Situace vzniklá následným vyhlášením válečného stavu nebo stavu ohrožení státu se pak řeší v rámci vojenského krizového řízení.

Stav ohrožení státu může Parlament vyhlásit i v situacích, které nemusejí nutně souviset s agresí nebo negativním působením vnějších vlivů na bezprostřední ohrožení svrchovanosti nebo územní celistvosti státu, popř. jeho demokratických zásad. Jde např. o rasové a politické nepokoje přerůstající v občanskou válku.

Nouzový stav vyhláší vláda České republiky v případě živelných pohrom, ekologických nebo průmyslových havárií, nehod nebo jiného nebezpečí, které ve značném rozsahu ohrožuje životy lidí, zdraví nebo majetek, popřípadě vnitřní pořádek a bezpečnost. Nouzový stav může vláda vyhlásit jen s uvedením důvodů na určitou dobu a pro určité území nebo i pro celou republiku. Současně musí být vymezeno, která práva stanovená ve zvláštním zákoně a v jakém rozsahu se v souladu s Listinou základních práv a svobod omezují a které povinnosti a v jakém rozsahu se ukládají. Podrobnosti jsou stanoveny zákonem. Nouzový stav lze vyhlásit nejdéle na dobu třiceti dnů. Lze ji prodloužit jen po předchozím souhlasu Poslanecké sněmovny.

Stav nebezpečí je vázán na krajskou úroveň. Stav nebezpečí se jako bezodkladné opatření může vyhlásit, jsou-li v případě živelní pohromy, ekologické nebo

průmyslové havárie, nehody nebo jiného nebezpečí ohroženy životy, zdraví, majetek, životní prostředí, pokud nedosahují intenzity ohrožení značného rozsahu, která by odůvodňovala vyhlášení nouzového stavu a není možné odvrátit ohrožení běžnou činností správních úřadů a složek integrovaného záchranného systému.

Stav nebezpečí lze vyhlásit jen s uvedením důvodů, na nezbytně nutnou dobu pro celé území kraje nebo pro jeho část. Rozhodnutí o vyhlášení stavu nebezpečí musí obsahovat krizová opatření a jejich rozsah.

Stav nebezpečí pro území kraje vyhláší hejtman kraje. Hejtman, který stav nebezpečí vyhlásil, o tom neprodleně informuje vládu, ministerstvo vnitra a sousední kraje, pokud mohou být krizovou situací dotčeny. Stav nebezpečí lze vyhlásit na dobu nejvýše třiceti dnů. Tuto dobu může hejtman prodloužit jen se souhlasem vlády.

Rozhodnutí o stavu nebezpečí se vyhláší jako nařízení kraje (§ 8 a 9 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích). Rozhodnutí nabývá účinnosti okamžikem, který se v něm stanoví. Rozhodnutí se vyvěšuje na úřední desce krajského úřadu a obecních úřadů na území, kde je stav nebezpečí vyhlášen. Rozhodnutí se zveřejňuje též prostřednictvím hromadných sdělovacích prostředků a místního rozhlasu.

Stav nebezpečí končí uplynutím doby, na kterou byl vyhlášen, pokud hejtman nebo vláda nerozhodnou o jeho zrušení před uplynutím této doby (11).

1.1.3 Charakteristické rysy krizového řízení

Krizové řízení je pro-aktivní typ strategického řízení, které je zaměřeno na člověka, lidskou společnost, životní prostředí i lidmi vytvořené prostředí a na aspekty související s prvky, vazbami a toky v takto vytvořeném systému. Jeho cílem je zajistit trvale udržitelný rozvoj lidské společnosti. Je záležitostí správy státu na všech úrovních, soukromých organizací, nevládních organizací i všech občanů. Zahrnuje soubor postupů a procedur pro hledání a řešení problémů spojených se zajištěním trvale udržitelného rozvoje společnosti ve smyslu jejich zvládnutí a skládá se z plánování, vedení lidí, organizace sil a prostředků, hodnocení a kontroly. Jeho prvním úkolem je správně diagnostikovat, specifikovat každý problém, racionálně rozhodnout, rozhodnutí akceptovat a realizovat v konkrétních podmínkách (10).

Žijeme v období plném rozporů, které se snaží lidstvo s různým úspěchem řešit. Z hlediska řešení jsou považovány za základní čtyři z nich.

1. *Rozpor mezi člověkem a přírodou.* Rovnováha v přírodě i ve společnosti je nutná pro proporcionální a v daných vnějších i vnitřních podmínkách optimální vývoj. Rozpory však s sebou přinášejí řadu rizik, které mohou být zdrojem krizových jevů s negativními důsledky pro celé lidstvo.

Lidé přetvářejí přírodu, přizpůsobují ji svým potřebám, chtějí z ní vytěžit co nejvíc. Přestože má obrovskou revitalizační schopnost, člověk vládne stále větší destruktivní silou. Způsobuje přírodě škody, které ohrožují jeho vlastní existenci. Neustále zanikají další živočišné a rostlinné druhy, životní prostředí se zhoršuje a ohrožená je i samotná existence člověka na zemi.

2. *Rozpor mezi člověkem a technikou.* Proces zdokonalování techniky je trvalý a stále dynamický. Složitější technika a náročnější technologie zvětšují možnost vzniku havárií a mimořádných událostí, které mohou mít pro člověka a společnost dalekosáhlé negativní následky. S lidským poznáním se neustále objevují i nové, složitější otázky.

3. *Rozpor mezi člověkem a lidskou společností.* Člověk nemůže v přírodě ani ve společnosti vystupovat jako výhradní individualita, jako samostatný jedinec, entita. Spojuje se do společenství, vytváří různé komunity, spolupracuje na národní a mezinárodní úrovni. Přesto, vzhledem ke svojí podstatě, vyhledává vždy jedinečné postavení. I z tohoto důvodu musí v komunitách existovat organizovanost a uspořádání. Vyčleňují se z nich vedoucí osobnosti i řadoví pracovníci, přičemž obě skupiny jsou stejně důležité pro další vývoj. To však neomezuje snahy jednotlivců o prosazení individuálního postoje a zájmů. Při stanovování cílů společnosti a rozpory se prohlubují.

4. *Rozpory mezi lidskými společenstvími.* Planeta neposkytuje všem stejné podmínky a ne všichni je umějí stejně využít. Politická, ideologická, ekonomická, národnostní, náboženská oblast, ale i řada dalších, jsou horkou půdou, kde vzniká množství rozporů řešitelných vzájemným konsensem, v krajním případě i silou.

Rozpory týkající se jednotlivých témat ze specifikovaných oblastí, ale i samotná příroda a hospodářství jsou zdrojem krizových jevů. Aby jim společnost mohla účinně čelit, vytváří pravidla, soubory zákonů a nařízení, povinností a direktiv, kterými se

každý jedinec musí řídit a podřizovat se jim. Kritickým místem zůstávají metody a postupy pro stanovení všeobecných pravidel. Bezprostředně souvisejí s celkovým směrem společnosti, ale vytváří je člověk, ovlivňovaný vlastními myšlenkovými proudy, idejemi a ideologiemi.

Ve společnosti, v přírodě i ve výrobních procesech není možné vyloučit vznik krizových jevů, které se negativním způsobem odrážejí na existenci lidstva a jeho rozvoji. Protože není možné vyloučit krize z každodenního života, je nutné hledat cesty a postupy, jejichž úlohou je minimalizovat vzniklé škody a zabránit ztrátám na životech a majetku (14).

1.1.4 Místo a úloha krizového managementu ve veřejné správě

Úlohou krizového managementu, který působí ve veřejné správě, je vytvářet legislativně, personálně, materiálně technické podmínky pro prevenci krizí a jejich účinné řešení.

Na základě uvedených skutečností je možné konstatovat, že krize a krizové situace:

- působí vždy na konkrétní subjekt;
- vznikají v konkrétním prostředí.

V době krizí a krizových situací:

- nemají vykonávané děje a činnosti standardní charakter;
- není možné činnosti a děje řešit standardně užívanými postupy, prostředky a nástroji.

Řešení krizí, krizových situací a krizových stavů, eliminování jejich negativních účinků na společnost jako celek i na jednotlivce, musí být komplexně připravené. Vyvolává potřebu:

- legislativního zabezpečení tohoto procesu;
- vytvoření systému krizového řízení ve veřejné správě i v rámci podnikatelských subjektů;
- využívání nestandardních sil, prostředků a postupů;
- delegování zvláštních pravomocí pracovníkům krizového řízení;

- částečné omezení základních lidských práv občanů (na základě zvláštních zákonů);
- vyžadování věcného plnění ve prospěch řešení krizových situací od právnických i fyzických osob;
- vytvoření zásad zapojení široké veřejnosti do řešení krizových situací.

Tyto zásady lidé postupně uváděli v život a více či méně úspěšně využívali. Na konci 20. století se v mnohých zemích světa objevují snahy vytvořit komplexní systém prevence i řešení krizových jevů. Začíná se hovořit o krizovém managementu a vyčleňuje se zvláštní skupina manažerů, která se krizovými jevy, jejich podstatou, důsledky i postupy řešení začíná systematicky zabývat.

I když tuto skutečnost můžeme hodnotit pozitivně, je nutné připomenout skutečnost, že krize, krizové situace a krizové stavy jsou v mnohých případech přirozeným, ale prakticky vždy nežádoucím fenoménem v rozvoji společnosti. V převážné většině způsobují škody a ztráty a vyvolávají tedy ve společnosti přirozený odpor. Z praxe je možné vyvodit i takový závěr, který má víceméně všeobecnou platnost:

- krizový manager doufá, že nástroje krizového řízení nebude nutné nikdy použít;
- politik, pracovník veřejné správy nebo manager podnikatelského subjektu věří, že se nedostane do situace, která by vyžadovala použití nástrojů krizového řízení (14).

1.2 Příprava na mimořádné události, záchranné a likvidační práce

Změny v globálním bezpečnostním prostředí se přenáší i do podmínek jednotlivých států.

Změny, které se udály v globálním bezpečnostním prostředí, ovlivnily i proces tvorby právních předpisů. Důvodem je především:

- *nedostatek pravomocí* – mnohé problémy, které už mají globální charakter, jsou řešeny zpravidla na národní úrovni. Nemohou být efektivně řešeny nekoordinovanými národními subjekty, ale vyžadují regulaci a koordinaci chování států a nestátních aktérů;

- *nedostatek informací a výsledků analýz procesů* – tvůrcům bezpečnostní politiky a veřejným institucím často chybějí důležité informace a analýzy, dokonce i některé potřebné nástroje na řešení složitých politických otázek. Důležitou úlohu proto v rozhodovacích procesech sehrávají vědci a nevládní organizace jako poskytovatelé vědeckých analýz a navrhovatelé adekvátních reakcí.
- *nedostatek donucovacích kompetencí* – konání v souladu s mezinárodními dohodami nabylo v procesu krizového řízení zásadního významu. Mezinárodní organizace se stávají závislé na vůli jednotlivých států dodržovat mezinárodní závazky a zpravidla nemají nástroje na to, aby donutily vlády států plnit závazky, které přijaly;
- *nedostatečná účast veřejnosti na řešení* – dalšími aktéry veřejné politiky se kromě mezinárodních institucí stávají i zástupci veřejnosti, tj. občanských sdružení, a zástupci podnikatelských kruhů.

Bylo tedy bezpodmínečně nutné vytvořit komplexní systém právních norem, které pokryjí celý prostor krizového řízení a vytvoří podmínky pro optimální řešení otázek obrany, ochrany a vnitřní bezpečnosti a pořádku ve státě. Úkolem těchto právních norem je dále zajistit optimální prostředí nejen pro řešení krizových situací, ale i jejich identifikaci a analýzu rizik a pro jejich prevenci.

Při vytváření právního prostředí pro krizové řízení je třeba brát v úvahu na straně jedné všeobecně platné legislativní zásady a na straně druhé jedinečnost procesu krizového řízení. Je nutné vycházet z historických předpokladů a tradic země, avšak respektovat i mezinárodně uznávané zásady. V neposlední řadě by tento proces neměl opomíjet i aktuální výzvy a rizika, mezi které v současnosti patří terorismus, ale také rostoucí ekonomické rozdíly mezi regiony a ochrana přírodního prostředí.

Zvláštní prostředky krizového řízení jsou nástroji státních orgánů a dalších subjektů, které spočívají v možnosti nebo povinnosti přijímat a vykonávat především krizové opatření zaměřené na řešení krizových situací s důrazem na ochranu osob a majetku, tzn. minimalizování škod a ztrát a urychlený návrat do předkrizového stavu (43).

1.2.1 Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému

Po přijetí ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky byl zahájen proces tvorby dalších souvisejících zákonů. V roce 2000 byla přijata řada zákonů, které řeší problematiku krizových situací. Vstupním zákonem pro řešení zejména mimořádných událostí je zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a změně některých zákonů. Tento zákon zejména vymezuje integrovaný záchranný systém (dále jen IZS), stanoví složky integrovaného záchranného systému a jejich působnost a stanoví jak působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územně samosprávných celků, tak práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na mimořádné události a při záchranných a likvidačních pracích a při ochraně obyvatelstva.

IZS se použije v přípravě na vznik mimořádné události a při potřebě provádět současně záchranné a likvidační práce dvěma nebo více složkami integrovaného záchranného systému.

1.2.1.1 Složky IZS

Základními složkami IZS jsou:

- Hasičský záchranný sbor České republiky;
- jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany;
- zdravotnická záchranná služba;
- Policie České republiky.

Ostatními složkami IZS jsou:

- vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil;
- ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory;
- ostatní záchranné sbory;
- orgány ochrany veřejného zdraví;
- havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby;
- zařízení civilní ochrany;

- neziskové nestátní organizace.

V době krizových stavů se mezi ostatní složky zařadí také odborná zdravotnická zařízení na úrovni fakultních nemocnic pro poskytování specializované zdravotnické péče.

Ostatní složky IZS poskytují při záchranných a likvidačních pracích plánovanou pomoc na vyžádání (§ 21 zákona č. 239/2000 Sb.).

Základní složky IZS zajišťují nepřetržitou pohotovost pro příjem ohlášení vzniku mimořádné události, její vyhodnocení a neodkladný zásah v místě mimořádné události. Složky IZS jsou při zásahu povinny řídit se příkazy velitele zásahu, popřípadě pokyny starosty obce s rozšířenou působností, hejtmana kraje nebo Ministerstva vnitra České republiky, pokud provádějí koordinaci záchranných a likvidačních prací.

Při provádění záchranných a likvidačních prací za nouzového stavu, stavu ohrožení státu nebo válečného stavu se složky IZS řídí pokyny ministerstva vnitra. Za stavu nebezpečí se složky IZS na území příslušného kraje řídí pokyny toho, kdo vyhlásil stav nebezpečí podle zvláštního právního předpisu, tj. hejtmana kraje nebo primátora hlavního města Prahy.

Základní složky IZS mají zřízena operační střediska, kterými jsou operační a informační střediska hasičský záchranný sbor (dále jen HZS) kraje (územní a krajské), operační střediska Policie České republiky (okresní a krajské), operační střediska zdravotnické záchranné služby (místní a územní).

Stálými orgány pro koordinaci složek IZS jsou operační a informační střediska IZS, kterými jsou:

- operační střediska hasičského záchranného sboru krajů;
- operační a informační středisko (dále jen OPIS) generálního ředitelství hasičského záchranného sboru.

OPIS IZS jsou povinna a zároveň i oprávněna:

- přijímat a vyhodnocovat informace o mimořádné události;
- zprostředkovávat organizaci plnění úkolů ukládaných velitelem zásahu;
- plnit úkoly uložené orgány oprávněnými koordinovat záchranné a likvidační práce;

- zabezpečovat v případě potřeby vyrozumění základních i ostatních složek IZS a vyrozumění státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků podle dokumentace IZS;
- povolávat a nasazovat síly a prostředky HZS a jednotek požární ochrany, dalších složek IZS podle poplachového plánu IZS nebo podle požadavků velitele zásahu (přítom dbají, aby nebyly v rozporu s rozhodnutím příslušného funkcionáře HZS, hejtmana nebo ministerstva vnitra při jeho koordinaci záchranných a likvidačních prací;
- vyžadovat a organizovat pomoc, osobní a věcnou pomoc podle požadavků velitele zásahu;
- provést při nebezpečí z prodlení varování obyvatelstva na ohroženém území, spolupracovat při zpracování dokumentace IZS;
- udržovat spojení s operačními středisky základních složek s ostatními složkami, s místy zásahu a krizovými štáby;
- vyhlásit odpovídající stupeň poplachu při prvotním povolávání a nasazování sil a prostředků složek na místo zásahu;
- vyhlásit odpovídající stupeň poplachu pro území postižené mimořádnou událostí, jestliže je na tomto území více než jedno místo zásahu;
- předávat informaci o vyhlášeném třetím nebo zvláštním stupni poplachu pro území postižené mimořádnou událostí organizačně vyššímu OPIS, starostovi obce s rozšířenou působností (dále jen ORP) a hejtmanovi;
- zapojovat se do mezinárodních záchranných operací a do přeshraniční spolupráce při záchranných a likvidačních prací (dále jen ZLP).

Koordinace složek na strategické úrovni se provádí za účelem zapojení sil, prostředků a oprávnění v působnosti ministerstva, ostatních ministerstev, jiných správních úřadů, hejtmanů a starostů ORP ve prospěch a v souladu s potřebami záchranných a likvidačních prací, jakož i ochrany obyvatelstva podle ústředního poplachového plánu nebo poplachového plánu kraje v souladu s vnějšími havarijními plány a havarijním plánem kraje, popř. s využitím zahraniční pomoci, stanovení priorit záchranných a likvidačních prací při rozsáhlých mimořádných událostech, zejména

mezi různými místy zásahu, zabezpečení materiálních a finančních podmínek pro činnost složek při provádění ZLP, zajištění návaznosti ZLP s opatřeními pro krizové stavy (5).

1.2.1.2 Dokumentace IZS

Generální ředitelství (dále jen GŘ) HZS zpracovává a vede dokumentaci o společných ZLP a statistické přehledy o společných školeních, instruktážích a cvičení složek, dohody o poskytnutí pomoci, typové činnosti složek při společném zásahu a ústřední poplachový plán. Ústřední poplachový plán je uložen na OPIS GŘ HZS a použije se při ústřední koordinaci ZLP GŘ HZS ČR (§ 7 odst. 3 zákona o IZS).

HZS kraje zpracovává vedle poplachového plánu kraje, havarijního plánu kraje, vnějšího havarijního plánu, dohody o poskytnutí pomoci, také dokumentaci o společných ZLP a statistické přehledy, dokumentaci o společných školeních, instruktážích a cvičeních složek.

Poplachový plán kraje je uložen na OPIS kraje. Obsahuje spojení na základní a ostatní složky a způsob jejich povolání, přehled sil a prostředků ostatních složek, včetně přehledu sil a prostředků pro ZLP na základě smluvních vztahů s fyzickými a právnickými osobami. V přehledu sil a prostředků jsou zahrnuty také ty, které ORP, kraj nebo stát může využít na základě platných mezinárodních smluv, jimiž je ČR vázaná a které byly vyhlášeny ve sbírce zákonů nebo ve sbírce mezinárodních smluv nebo na základě jiných dohod. Součástí sil a prostředků je způsob povolávání a vyzumívání vedoucích složek a členů krizových štábů, právnických osob a podnikajících fyzických osob zahrnutých do havarijního plánu kraje nebo vnějšího havarijního plánu.

Poplachový plán kraje se použije, pokud je vyžadována pomoc (§ 20 odst. 2 zákona o IZS), pokud koordinaci ZLP provádí HZS kraje nebo hejtman nebo starosta ORP v případech stanových zákonem nebo pokud jsou ZLP koordinovány v místě zásahu velitelem zásahu.

Havarijní plán kraje zpracovává pro řešení mimořádných událostí za krajský úřad HZS a schvaluje jej hejtman. Je třeba vycházet z analýzy vzniku mimořádných událostí a z toho vyplývajících ohrožení území kraje, podkladů, které poskytnou právnické a podnikající fyzické osoby a podkladů poskytnutých správními úřady, obecními úřady a jednotlivé složky a spolupráci s nimi.

Havarijní plán kraje je účelový dokument představující souhrn opatření k provádění záchranných a likvidačních prací k odvrácení nebo omezení bezprostředního působení ohrožení vzniklých mimořádnou událostí a k odstranění následků způsobených mimořádnou událostí.

Havarijní plán je základním dokumentem kraje pro řešení mimořádných událostí v případě živelních pohrom, antropogenních havárií nebo jiných nebezpečí, která ohrožují životy, zdraví, značné majetkové hodnoty nebo životní prostředí. Havarijní plán kraje je určen k plánování a řízení postupu integrovaného záchranného systému a je závazným dokumentem pro všechny obce, správní úřady, fyzické i právnické osoby nacházející se na území kraje.

Úkolem havarijního plánování je určení rizik a jejich zdrojů ohrožujících území kraje, stanovení postupů a odpovědností při koordinaci záchranných a likvidačních prací a opatření k ochraně obyvatelstva.

Cílem havarijního plánování je teoretická příprava a poskytnutí metodiky k zajištění připravenosti daného území na řešení mimořádných událostí.

Obsahem havarijního plánu kraje jsou údaje informačního a operačního charakteru, plány konkrétních činností, mapy, schémata, přehledy sil a prostředků určených k pomoci, způsoby jejich nasazení a zásady účinného provádění záchranných a likvidačních prací.

Havarijní plán se zpracovává na základě zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, § 10, odst. 2, písmeno d), v rozsahu ustanovení § 25 vyhlášky ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému. Obsah havarijního plánu kraje je stanoven v příloze č. 1 k citované vyhlášce.

Zpracování havarijního plánu kraje plní dle zákona č. 239/2000 Sb. §10 odst. 2 písm. d) hasičský záchranný sbor kraje. Na zpracování dílčích částí havarijního plánu se podílel krajský úřad, Policie ČR-správa kraje, územní středisko záchranné služby, krajská veterinární správa kraje, krajská hygienická stanice, krajské vojenské velitelství, obce s rozšířenou působností, ostatní složky integrovaného záchranného systému a právnické a fyzické osoby, které provozují některou z činností schopných ohrozit území kraje.

Havarijní plán kraje se projednává na zasedání Bezpečnostní rady kraje a schvaluje ho hejtmán kraje. Havarijní plán kraje je v elektronické a listinné formě uložen na krajském úřadě, odbor kanceláře hejtmána, jako součást krizového plánu kraje pro jednání bezpečnostní rady kraje a krizového štábu kraje, druhé vyhotovení je uloženo na operačním a informačním středisku HZS. Složkám IZS a správním úřadům se předává hasičským záchranným sborem kraje k rozpracování plánová dokumentace týkající se jejich činnosti v případě vzniku mimořádné události (45).

Na ORP je výpis pouze pro správní obvod ORP.

Způsob zpracování **Vnějšího havarijního plánu** je uveden v příloze č. 2 vyhlášky ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb., pokud je zpracován pro jaderná zařízení nebo pracoviště se zdrojem ionizujícího záření IV. kategorie (zákon č. 18/1997 Sb.).

Pro objekty a zařízení, u kterých je možnost vzniku závažné havárie způsobené nebezpečnými chemickými látkami a přípravky (zákon č. 59/2006 Sb.), se stanovuje zóna havarijního plánování.

Vnější havarijní plán je součástí krizového plánu kraje. Dotčené obce, ostatní správní úřady s krajskou působností a dotčené složky nacházející se v zóně havarijního plánování vycházejí při rozpracování svojí činnosti při vzniku mimořádné události z vnějšího havarijního plánu.

Pokud zóna havarijního plánování zasahuje pouze jeden správní obvod ORP, vnější havarijní plán za obecní úřad zpracovává HZS kraje a schvaluje jej starosta ORP.

Vnější havarijní plán za krajský úřad zpracovává HZS kraje, pokud zóna havarijního plánování zasahuje víc než jeden správní obvod ORP.

Vnější havarijní plán se zpracovává na základě dílčích podkladů připravených příslušným krajským úřadem, správními úřady, složkami a obcemi. Zpracování vnějšího havarijního plánu nebo jeho dílčí části vychází z podkladů žadatele o povolení k jednotlivým činnostem a držitele povolení (11).

Krizový plán kraje je dokument představující souhrn opatření k provádění záchranných a likvidačních prací a odstranění následků způsobených událostmi, kvůli kterým musí být vyhlášen krizový stav a nasazeny síly a prostředky nad rámec IZS.

Krizový plán kraje je základním dokumentem kraje pro řešení krizových situací v případě živelních pohrom, antropogenních havárií nebo jiných nebezpečí, která ohrožují životy, zdraví, značné majetkové hodnoty nebo životní prostředí. Krizový plán je určen k plánování a řízení postupu integrovaného záchranného systému, dalších složek potřebných pro zvládnutí krizového stavu a je závazným dokumentem pro všechny obce, správní úřady, fyzické i právnické osoby nacházející se na území kraje.

Obsahem krizového plánu kraje jsou dokumenty nezbytné ke zvládnutí krizové situace.

Krizový plán kraje se zpracovává podle zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů a dalších obecně závazných právních předpisů vztahujících se k oblasti krizového plánování.

V této souvislosti je třeba zdůraznit, že činnost orgánů krajů a obcí (tedy orgánů samosprávy) podle krizového zákona je přenesenou působností ve státní správě. Určené subjekty - kraj podle § 29 a § 30 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), hejtman kraje podle § 61 téhož zákona, obce podle § 61, § 63 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), starosta obce podle § 103 téhož zákona - tedy úkoly stanovené krizovým zákonem vykonávají jako úkoly státní správy v přenesené působnosti ve smyslu příslušných předpisů.

Nedílnou součástí krizového plánu kraje je jeho elektronická podoba umístěná na počítačích OPIS HZS kraje (45).

1.2.1.3 Dohody o poskytnutí pomoci

Dohodami o poskytnutí pomoci jsou:

- písemné dohody o poskytnutí plánované pomoci na vyžádání, které uzavírá GŘ HZS ČR nebo HZS kraje pro sestavení poplachových plánů a které stanovují rozsah poskytnutí pomoci ostatní složkou IZS při provádění ZLP;
- písemné dohody, které může HZS kraje, hejtmán nebo starosta obce předem sjednat způsob a rozsah osobní nebo věcné pomoci pro potřebu ZLP a při realizaci opatření ochrany obyvatelstva; tyto dohody se uzavírají s právníckými a podnikatelskými fyzickými osobami a jsou součástí poplachového plánu IZS;
- dohody o součinnosti složek IZS obsahující závazky smluvních stran. Dohody o součinnosti složek IZS se zahrnují do poplachového plánu IZS. Uzavření dohod podle § 10 odst. 2 písm. g) zákona o IZS se zveřejňuje ve věstníku vlády pro orgány krajů a orgány obcí.

Složky IZS zpracovávají vlastní dokumentaci o společných ZLP, které provádějí v prvním nebo druhém stupni poplachu vyhlášeném pro místo zásahu. Velitel zásahu zpracovává zprávu o zásahu v případě vyhlášení třetího nebo zvláštního stupně pro místo zásahu. HZS kraje zpracovává zprávu o zásahu v případě třetího stupně nebo zvláštního stupně poplachu pro určité území, které je postižené mimořádnou událostí, a je-li na tomto území víc než jedno místo zásahu. Předává ji hejtmánovi nebo starostovi ORP, pokud ZLP koordinovali.

Hasičský záchranný sbor zpracovává statistiku o mimořádných událostech spojených se společnými ZLP složek IZS pro následnou tvorbu analýzy mimořádných událostí.

HSZ kraje uchovává dokumentace o společných školeních a instruktážích složek a dokumentaci o cvičení složek (11).

1.2.1.4 Postavení a úkoly základních složek v IZS

1.2.1.4.1 Hasičský záchranný sbor kraje

Hasičský záchranný sbor kraje plní úkoly orgánů kraje (mimo úkolů hejtmana) a úkolů obecních úřadů ORP (mimo úkolů starosty ORP), zejména pro zabezpečení ZLP a dále řídí výstavbu a provoz informačních a komunikačních sítí IZS, organizuje instruktáže a školení v oblasti ochrany obyvatelstva a v přípravě složek IZS zaměřené na jejich vzájemnou součinnost, k tomu účelu zřizuje vzdělávací zařízení, zabezpečuje varování a vyrozumění, koordinuje ZLP a plní úkoly při provádění ZLP stanovené ministerstvem vnitra, organizuje zajišťování a označování nebezpečných oblastí, provádění dekontaminace a dalších ochranných opatření, organizuje a koordinuje evakuaci, nouzové ubytování, nouzové zásobování pitnou vodou, potravinami a dalšími nezbytnými prostředky k přežití obyvatelstva, organizuje a koordinuje humanitární pomoc, organizuje hospodaření s materiálem civilní ochrany, shromažďuje a používá pro zpracování vnějšího havarijního plánu a havarijního plánu kraje potřebné údaje, vede evidenci a kontrolu staveb civilní ochrany a staveb dotčených požadavky civilní ochrany v kraji, je dotčeným orgánem v územním a stavebním řízení z hlediska ochrany obyvatelstva (5)

1.2.1.4.2 Jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje

Z hlediska plošného pokrytí se jednotky požární ochrany v souladu s přílohou k zákonu č. 133/1985 Sb., ve znění pozdějších zákonů dělí na jednotky:

- a) s územní působností zasahující i mimo území svého zřizovatele;
- b) s místní působností zasahující na území svého zřizovatele.

V dohodě se zřizovatelem mohou být tyto jednotky využívány k zásahům i mimo svůj územní obvod (8).

1.2.1.4.3 Zdravotnická záchranná služba

Skutečnost, že transformace veřejné správy se dotkla citelně soustavy středisek zdravotnických záchranných služeb, posunula nejen úroveň, ale i rozsah přijímaných

opatření, které by měly zajistit požadovaný stav připravenosti poskytovatele přednemocniční neodkladné péče pro potřeby mimořádných událostí a krizových situací. Základní charakteristika poskytovatele přednemocniční neodkladné péče, tj. zdravotnické záchranné služby, je určena jeho postavením zdravotnického zařízení v systému zdravotní péče, s odbornou vazbou na ostatní zdravotnická zařízení schopná zajistit následnou neodkladnou péči a celkově poskytnout kompletní péči o postiženou osobu. Nejen z tohoto důvodu je zdravotnická záchranná služba součástí rezortního systému krizové připravenosti a její připravenost podléhá odbornému řízení resortu, který sleduje jednotnou zdravotní politiku, zdravotní péči, včetně přednemocniční neodkladné péče, a proto její zakomponování do připravenosti správních celků nemůže jít mimo rezortní koncept.

S využitím pravomocí a působnosti krizového štábu bude středisko zdravotnické záchranné služby plnit vynucený rozsah úkolů při provádění záchranných a likvidačních prací, při poskytování nezbytné přednemocniční neodkladné péče výjezdovými skupinami jednotlivých stanovišť v rozsahu přednemocniční neodkladné péče podle rozsahu postižení osob.

Hlavním úkolem je zajistit podporu při záchranných a likvidačních pracích opatřeními traumatologické, havarijní a krizové připravenosti, opatřeními civilní ochrany plánovanými již v době před vznikem možné mimořádné události, a modifikovat je podle reálné situace, modulovat nezbytnou zdravotní péči podle rozsahu události po celou dobu řešení dopadů mimořádné události nebo po celou dobu trvání krizové situace na území správního celku a dopadající na jeho populaci. Záchranné práce zajišťuje opatřeními civilní ochrany, zásobovací podporou a to procesem obhospodařování uskladněného materiálu, dopravou na místo potřeby a doplňováním podle potřeb (15).

1.2.1.4.4 Policie České republiky

Na územní úrovni je legislativně zabezpečena spolupráce složek Policie ČR s orgány samosprávy nařízením vlády č. 462/2000 Sb. ve znění nařízení vlády č. 36/2003 Sb. Podle § 7 nařízení vlády je příslušník Policie ČR, určený policejním

prezidentem, členem bezpečnostní rady kraje a podle § 9 je členem bezpečnostní rady určené obce.

Struktura Policie ČR po územně správní reformě představuje systémový problém. Dne 1. ledna 2000 bylo v souladu s ústavním zákonem č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavních zákonů, vytvořeno čtrnáct vyšších územně samosprávných celků. V rámci Policie ČR stále zůstává v platnosti oproti členění HZS ČR správní členění na sedm správ krajů, Policii ČR a Policii ČR Správu hlavního města Prahy. To s sebou přináší problémy k zajištění spolupráce. Nedostatky odlišného územního členění se projevují především ve vztahu hejtmanů k jednotlivým prvkům bezpečnostního systému České republiky v kraji a ve vztahu k systému krizového řízení. Vedení Policie musí komunikovat s kraji o bezpečnostní situaci, v některých případech však ředitelé Policie ČR správ krajů mají za partnery větší počet hejtmanů.

V souladu s nařízením vlády č. 397/1992 Sb., kterým se podrobněji stanoví úprava vztahu Policie ČR k orgánům obcí a obecní policii, plní úkoly při ochraně veřejného pořádku ve spolupráci s orgány obcí a obecní policií.

Základem věcné spolupráce pro zabezpečování připravenosti kraje a obcí na činnost za krizových stavů je na úseku vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku koordinace rozpracování krizových opatření do dokumentace krizového plánování územních samosprávných orgánů a útvarů Policie ČR.

Policie ČR garantuje jako věcný gestor spolupráci a předávání podkladů krajům a obcím při rozpracování typových plánů a krizových opatření v oblasti ohrožení zákonnosti a migrační vlny velkého rozsahu.

Orgány krajů a obcí ve spolupráci se zástupci ústředních správních úřadů vyslovují požadavky a poskytují podklady Policii ČR k zabezpečení plánování krizových opatření v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku, která jsou nezbytná pro řešení krizových situací v oblasti veřejných pohrom a havárií, obrany státu a ochrany ekonomiky.

V rámci systému IZS provádí Policie ČR při mimořádných událostech především tyto činnosti:

- uzavírání zájmových prostorů a regulaci vstupu a opuštění těchto prostor;
- regulaci dopravy v prostoru mimořádné události;
- šetření okolností vzniku mimořádné situace k objasnění příčin jejího vzniku;
- plnění úkolů souvisejících s identifikací zemřelých;
- řešení ochrany a zabezpečení movitého a nemovitého majetku, eliminaci kriminální činnosti při vzniku mimořádné události;
- plnění dalších úkolů podle pokynu velitele zásahu nebo řídicí složky IZS.

Problematiku IZS mají ve své pracovní náplni pevné organizační struktury Policie ČR, a to na centrální úrovni (Policejní prezidium ČR) oddělení krizového řízení, na krajské úrovni (správa kraje) skupina krizového řízení a na okresní úrovni (okresní ředitelství) pověřený pracovník (5).

1.3 Orgány krizového řízení

Ke stanovení působnosti a pravomocí státních orgánů a orgánů samosprávních celků a práv a povinností právnických a fyzických osob při přípravě na krizové situace, které nesouvisejí se zajišťováním obrany České republiky před vnějším napadením, a při jejich řešení byl s účinností od 1. ledna 2001 vydán zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů. Tento zákon definuje krizové řízení jako souhrn řídicích činností věcně příslušných orgánů zaměřených na analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik, plánování, organizování, realizaci a kontrolu činností prováděných v souvislosti s řešením krizové situace. Krizové řízení je vše, co se týká jak přípravy na krizové situace, tak i vlastního řešení již vzniklé krizové situace. Věcně příslušné orgány lze chápat tak, že jde o orgány krizového řízení. Rozhodující roli sehrává vláda České republiky, která ukládá úkoly orgánům krizového řízení, řídí a kontroluje jejich činnost, zřizuje Ústřední krizový štáb jako svůj pracovní orgán k řešení krizových situací. Projednává s Českou národní bankou opatření, která se týkají působnosti této banky. Dalšími orgány krizového řízení jsou ministerstva a jiné správní úřady. Zvláštní postavení zde mají zejména ministerstvo vnitra, ministerstvo zdravotnictví, ministerstvo dopravy a ministerstvo informatiky. Dalšími orgány krizového řízení jsou orgány kraje a orgány určené obce.

1.3.1 Orgány kraje

Subjekty, které vedle ústředních správních úřadů zajišťují přípravu na mimořádné události, provádění záchranných a likvidačních prací včetně ochrany obyvatelstva jsou podle zákona orgány kraje vykonávající na daném úseku výkon přenesené působnosti státní správy, krajský úřad a hejtman. Zvláštní postavení v dané souvislosti zaujímá Hasičský záchranný sbor, který jako orgán státu s postavením jeho organizační složky není součástí orgánů kraje, avšak zákon mu ukládá povinnost vykonávat přímo úkoly krajského úřadu a to vedle svých vlastních úkolů, které tento vykonává v oblasti krizového řízení přímo na základě zákonného zmocnění.

Krajský úřad, i když jej zákon uvádí jako orgán kraje zajišťující plnění úkolů na úseku záchranných a likvidačních prací, své úkoly nevykonává. Tyto místo něj zajišťuje stát přímo prostřednictvím HZS.

Daleko větší pravomocemi disponuje ze zákona hejtman, který je rovněž významným subjektem krizového řízení. Na rozdíl od krajského úřadu jsou mu přiznány konkrétní kompetence při zajišťování připravenosti kraje na řešení krizových situací (11).

Pro přípravu na krizové situace zřizuje hejtman bezpečnostní radu kraje jako koordinační orgán. Bezpečnostní rada kraje má nejvíce deset členů, které jmenuje její předseda, jímž je ze zákona hejtman. Bezpečnostní rada nemá žádné konkrétní výkonné pravomoci. Její úkol spočívá výlučně v tom, že koordinuje činnosti v pozici poradního orgánu hejtmana (nařízení vlády č. 462/2000 Sb.).

1.3.1.1 Krajský úřad

Při mimořádných událostech vykonává krajský úřad následující úkoly:

- a) organizuje součinnost mezi obecními úřady obcí s rozšířenou působností a dalšími správními úřady a obcemi v kraji, zejména při zpracování poplachového plánu integrovaného záchranného systému, zajišťuje havarijní připravenost a ověřuje ji cvičením;
- b) usměrňuje integrovaný záchranný systém na úrovni kraje;

- c) sjednocuje postupy obecních úřadů obcí s rozšířenou působností a územních správních úřadů s krajskou působností v oblasti ochrany obyvatelstva;
- d) zpracovává plán k provedení záchranných a likvidačních prací na území kraje (havarijní plán kraje);
- e) zpracovává poplachový plán integrovaného záchranného systému kraje;
- f) spolupracuje při zpracování a aktualizaci povodňového plánu kraje;
- g) uzavírá dohody s příslušným územním celkem sousedního státu, pokud mezinárodní smlouva schválená Parlamentem České republiky a vyhlášená ve Sbírce zákonů nebo ve Sbírce mezinárodních smluv nestanoví jinak.

V případech, kdy to situace vyžaduje, mohou být na žádost krajského úřadu a pro potřebu složek IZS při provádění záchranných a likvidačních prací využita hospodářská opatření, vojenské útvary a vojenská zařízení ozbrojených sil České republiky podle zvláštních právních předpisů (§ 15-18 zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky a zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy). Krajský úřad nevykonává tuto pravomoc prostřednictvím HZS, je tedy tam, kde to situace vyžaduje, oprávněn požádat Armádu České republiky o poskytnutí této pomoci v přiměřeném rozsahu.

Působnost při krizových stavech orgány kraje zajišťují připravenost kraje na řešení krizových situací, ale konkrétní pravomoci svěřuje pouze hejtmanovi. Krajský úřad v souvislosti s plněním úkolů krizového řízení má pravomoc k výkonu kontroly, zda obce dodržují zákon o krizovém řízení a předpisy k jeho provedení. Krajskému úřadu vyplývá povinnost z ustanovení o ukládání pokut, pokud porušení zákona sám zjistí a dosud nebylo zahájeno jiným příslušným orgánem krizového řízení.

Při hospodářské regulaci, stejně tak jako v případě mimořádných událostí a krizových stavech, vykonává krajský úřad v přenesené působnosti místo státu konkrétní úkoly i v systému hospodářských opatření pro krizové stavy. Krajský úřad zpracovává plány nezbytných dodávek a přehled jejich dostupných dodavatelů, kteří podnikají v jejich správních obvodech, rozhoduje o použití regulačních opatření.

Krajský úřad je v mezích své působnosti oprávněn kontrolovat dodržování příslušných zákonů, zejména zákona o integrovaném záchranném systému, i podzákoných norem vydaných k jeho provádění. Při výkonu kontrolní činnosti se krajský úřad řídí základními pravidly stanovenými zvláštním předpisem (např. zákon č. 2/1969 Sb., zákon č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, zákon č. 18/1997 Sb., atomový zákon).

1.3.1.2 Hejtman

Při mimořádných událostech jediný, kdo z orgánů kraje vykonává na úseku likvidace mimořádných událostí přímou přenesenou působnost, je hejtman kraje. Jeho kompetence stanoví ustanovení § 11 zákona č. 239/2000 Sb. HZS v jeho zastoupení nevykonává.

Hejtman kraje pak vykonává tyto činnosti:

- a) organizuje IZS na úrovni kraje;
- b) koordinuje a kontroluje přípravu na mimořádné události prováděnou orgány kraje, územními správními úřady s krajskou působností, právníckými a fyzickými osobami;
- c) koordinuje záchranné a likvidační práce při řešení mimořádných událostí vzniklé na území kraje, pokud přesahuje území jednoho správního obvodu ORP a velitel zásahu vyhlásil nejvyšší stupeň poplachu nebo jej o to požádal, nebo jej požádal starosta ORP; pro koordinaci záchranných a likvidačních prací může hejtman použít vlastní krizový štáb kraje zřízený podle zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém zřízení;
- d) schvaluje havarijní plán kraje, vnější havarijní plán a poplachový plán IZS kraje.

Působnost hejtmána zákon vymezil především v rovině koordinační a kontrolní. Koordinační činnost však hejtmanovi přísluší pouze v zákonem stanovených případech, zejména tehdy, když mimořádná událost při nejvyšším stupni poplachu přesahuje správní obvod ORP. Koordinaci činností při likvidaci mimořádné události je hejtman povinen vykonávat vždy, pokud jej o to požádá velitel zásahu nebo starosta ORP.

Hejtman při koordinaci záchranných a likvidačních prací vychází z havarijních plánů a spolupracuje s HZS kraje (zákon č. 328/2001 Sb.).

Krizová štáb kraje svolává hejtman operativně, zejména k projednávání zásadních záležitostí týkajících se řešení krizových situací a přijetí krizových opatření spojených s nezbytným omezení základních práv a svobod.

Při krizových stavech v rámci zajišťování připravenosti kraje hejtman řídí a koordinuje opatření, činnosti ke zmírnění jejich následků prováděné územními správními úřady s krajskou působností, obcemi, právníckými a fyzickými osobami. Zřizuje k řešení krizových situací krizový štáb kraje, jako svůj pracovní orgán. V době nouzového stavu a stavu ohrožení státu je hejtman povinen zajistit provedení všech krizových opatření v podmínkách kraje.

Význam hejtmana vzrůstá při stavu nebezpečí, kdy se v jeho případě významně rozšiřují jeho pravomoci. Při výkonu jeho pravomocí však musí hejtman postupovat tak, aby jejich výkon byl přiměřený a odpovídající svým rozsahem či obsahem účelu a podmínkám konkrétní krizové situace. Hejtman má pravomoci veřejného činitele.

Při hospodářské regulaci za stavu nebezpečí může hejtman na území, pro která byl vyhlášen stav nebezpečí, uložit právnícké osobě nebo podnikající fyzické osobě, která má místo podnikání nebo sídlo podniku a organizační složky na příslušném území povinnosti:

- a) dodávat výrobky, práce nebo služby, které jsou předmětem jejich činnosti nebo podnikání, a to v přiměřeném množství;
- b) skladovat ve svých prostorách materiál určený pro překonání stavu nebezpečí a odstranění jeho následků nebo toto skladování strpět;
- c) přemístit dopravní a mechanizační prostředky, výrobní nebo provozní prostředky movité povahy a zásoby na určené místo.

S tímto nařízením pak nesmějí být regulační opatření starostů určených obcí nebo ORP v rozporu, stejně tak jako tato opatření nesmí být v rozporu s nařízením vlády vydané k tomuto problému s celorepublikovou účinností.

Hejtman je dále oprávněn:

- a) zavést regulaci prodáváného zboží v obchodní síti a stanovit jakým způsobem bude regulováno množství zboží prodávané spotřebiteli, maximální množství zboží, na něž vznikne nárok, okruh spotřebitelů, kteří dostanou vybrané druhy zboží přednostně;
- b) přijmout regulační opatření, kterými se mění způsob řízení a organizace dopravy.

Hejtmani jako kontrolní orgán kontrolují prostřednictvím krajského úřadu v okruhu své působnosti přípravu a účinnost hospodářských opatření pro krizové stavy a to i v době před jejich vyhlášením. Tato kontrolní činnost je stálá a hejtmani jsou v jejím rámci povinni zajistit pravidelnou kontrolu. Po vyhlášení krizových stavů zajišťuje hejtman plnění regulačních opatření, která vyhlásil (1,11).

1.3.2 Orgány obce s rozšířenou působností a určených obcí

Obecní úřady (městské úřady) obcí s rozšířenou působností (tzv. obcí III. stupně) jsou mezičlánkem přenesené působnosti státní správy mezi krajskými úřady a obecními úřady. Obecní úřady ORP mají oproti ostatním obecním úřadům některé oblasti působnosti navíc, a to nejen pro svůj vlastní, základní správní obvod, ale zpravidla i pro další obce v okolí. Obce s rozšířenou působností mají vedle standardního postavení obce i veškeré pravomoci obcí s pověřeným obecním úřadem, kterými současně jsou. Byly konstituovány novelou zákona o obcích (zákon č. 314/2002 Sb.) s účinností od 1. ledna 2003. U obce s rozšířenou působností a obce s pověřeným obecním úřadem dochází k územnímu přesáhnutí působnosti obce a vykonává tak státní správu i pro jiné obce.

Pověřeným obecním úřadem podle § 64 zákona o obcích je pro účel výkonu přenesené působnosti označován v zákonech a jiných prvních předpisech, popřípadě aktech řízení a úkolech podle § 61 odst. 2 písm. b) obecní úřad, který vedle přenesené působnosti podle § 61 odst. 1 písm. a) vykonává v rozsahu jemu svěřeném zvláštními zákony přenesenou působnost ve správním obvodu určeném prováděcím právním předpisem.

Obce s pověřeným obecním úřadem stanoví příloha č. 1 zákona č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností, ve znění pozdějších předpisů.

Obecním úřadem obce s rozšířenou působností podle § 66 zákona o obcích je pro účel výkonu přenesené působnosti označován v zákonech a jiných právních předpisech, popřípadě aktech řízení a úkolech podle § 61 odst. 2 písm. b) obecní úřad, který vykonává v rozsahu jemu svěřeném zvláštními zákony přenesenou působnost ve správním obvodu určeném prováděcím právním předpisem.

Obce s rozšířenou působností stanoví příloha č. 2 k zákonu č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností, ve znění pozdějších předpisů.

V rámci krizového řízení se objevuje ve veřejné správě ještě jeden pojem obce. Jedná se o *obec určenou*. Tady musí být splněna podmínka § 15 odst. 4 písm. a) zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, kdy HZS kraje ukládá obci, kterou určí, povinnost rozpracovat vybrané úkoly krizového plánu kraje. Působnosti stanovené orgánům této obce podle tohoto zákona jsou výkonem státní správy v přenesené působnosti (6).

Působnost obce je rozlišována ve dvou skupinách zabezpečování úkolů:

- samostatná působnost - vymezuje prostor, v němž obec uskutečňuje Ústavou České republiky právo na samosprávu a vykonává ji každá obec (např. schvalování programu rozvoje, zřizování organizačních složek a příspěvkových organizací, vydávání obecně závazných vyhlášek);
- přenesená působnost - úkoly, které plní obec pro stát; je nejbližší občanovi a může se tak podílet na některých úkolech státní správy vymezených v rozsahu stanovených zákonů ve svém správním obvodu (např. krizové řízení, obrana státu, energetika, kultura).

Do roku 2006 některé správní obvody obcí s rozšířenou působností zasahovaly v rámci samosprávného kraje do více okresů. Podle vyhlášky č. 513/2006 Sb., která nabyla účinnosti 1. ledna 2007, se hranice okresů změnilly tak, že již správní obvod žádné obce s rozšířenou působností nezasahuje mimo vlastní okres.

1.3.2.1 Obecní úřad

Při mimořádných událostech se obecní úřady ORP stejně jako ostatní obecní úřady podílejí při mimořádných událostech na provádění záchranných a likvidačních prací a na ochraně obyvatelstva a zajišťují současně připravenost obce na mimořádnou událost. Úkoly obecního úřadu ORP podle zákona na úseku prevence i likvidace mimořádné události plní HZS kraje (§12 odst. 2 zákona č. 239/2000 Sb.).

HZS kromě úkolů na úseku prevence a likvidace mimořádné události podle zákona č. 239/2000 Sb. pro potřebu správních obvodů obecních úřadů ORP:

- a) plní úkoly při provádění záchranných a likvidačních prací stanovené ministerstvem vnitra;
- b) organizuje součinnost mezi obecním úřadem ORP a územními správními úřady s působností v jeho správním obvodu a ostatními obcemi;
- c) zabezpečuje záchranné a likvidační práce činností přiměřeného rozsahu a obsahu účelu a podmínkám konkrétní mimořádné události (ust. § 10 odst. 5 za podmínek § 10 odst. 7 zákona č. 239/2000 Sb.);
- d) shromažďuje a používá pro zpracování vnějších havarijních plánů a havarijního plánu kraje potřebné údaje;
- e) seznamuje ostatní obce, právnické a fyzické osoby ve svém správním obvodu s charakterem možného ohrožení obyvatel s připravenými záchrannými a likvidačními pracemi;
- f) zpracovává vnější havarijní plán, pokud to vyplývá ze zvláštního právního předpisu a zóna havarijního plánování nepřesahuje správní obvod obecního úřadu ORP;
- g) spolupracuje při zpracování vnějšího havarijního plánu a při koordinaci řešení mimořádné události s krajským úřadem, pokud zóna havarijního plánování přesahuje území správního obvodu obecního úřadu ORP;
- h) zajišťuje havarijní připravenost stanovenou havarijním plánem kraje a vnějšími havarijními plány a ověřuje je cvičením.

Pro přípravu na krizové situace zřizuje v případě obcí výslovně určených HZS kraje podle § 15 odst. 4 písm. a) zákona č. 240/2000 Sb. bezpečnostní radu obce jako koordinační orgán.

Zásady a způsob zpracování, jakož i schvalování a používání **havarijního plánu kraje a vnějšího havarijního plánu** upravuje prováděcí předpis (vyhláška ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení IZS, ve znění novely č. 429/2003 Sb.). Vzhledem k tomu, že k jeho vydání nezmocnil výslovně žádný konkrétní ústřední správní úřad nebo vládu (§ 5 odst. 4 zákona č. 239/2000 Sb., o IZS), přísluší tomu správnímu úřadu, do jehož působnosti problematika krizového řízení patří, tj. ministerstvu vnitra.

Obecní úřady připravují a vyhláší v obci s rozšířenou působností a v určené obci (dále jen UO) ve správním obvodu na území obce v systému **hospodářských opatření** pro krizové stavy konkrétní regulační opatření a dále plní ty úkoly, které jim k zajištění nezbytných dodávek stanoví krajský úřad.

Obecní úřady ORP a UO **kontrolují** v okruhu své působnosti přípravu a účinnost hospodářských opatření pro krizové stavy, a to i v době před jejich vyhlášením. Obecní úřady jsou povinny vykonávat periodické kontroly, tato kontrolní povinnost je stálá.

Po vyhlášení krizových stavů kontroluje obecní úřad ORP a UO plnění těch regulačních opatření, která vyhlásil. Regulační opatření vyhlášená vládou kontroluje ústřední správní úřad, do jehož působnosti konkrétní věc patří.

Při evakuaci obyvatelstva zajišťuje obecní úřad varování, evakuaci a ukrytí osob před hrozícím nebezpečím. Varování musí odpovídat hrozícímu nebezpečí. Obec využívá zejména prostředky místního rozhlasu a místní sdělovací prostředky. Evakuace a ukrytí obyvatel musí být přiměřené a odpovídat hrozícímu nebezpečí. Při evakuaci je obecní úřad oprávněn využít všech složek IZS k zajištění a vyklizení ohrožených území, a to v případě nebezpečí i donucením.

Obecní úřad se podílí na zajištění nouzového přežití obyvatelstva. Tím se rozumí především zajištění ubytování a stravování evakuovaných obyvatel a dodržení základních hygienických a zdravotních podmínek v součinnosti s orgány hygienické či zdravotnické služby (11).

1.3.2.2 Starosta

Při mimořádných událostech, v případě prevence a likvidace mimořádných událostí, vykonává starosta ORP specifické úkoly. Plní konkrétní úkoly daného úseku veřejné správy v přenesené působnosti přímo. Starosta ORP:

- a) koordinuje záchranné a likvidační práce při řešení mimořádné události vzniklé ve správním obvodu obecního úřadu ORP, pokud jej velitel zásahu o koordinaci požádal. Pro koordinaci záchranných a likvidačních prací může starosta ORP použít krizový štáb obce,
- b) schvaluje vnější havarijní plány.

Starosta ORP je povinen při řešení mimořádných událostí koordinovat záchranné a likvidační práce vždy, pokud jej velitel zásahu o to požádá. Jinak nesmí o své vlastní iniciativě do záchranných a likvidačních prací zasahovat, pokud je koordinuje velitel zásahu přímo, pokud tuto koordinaci vykonává hejtman či Ministerstvo vnitra. Starosta sám nesmí záchranné a likvidační práce přímo řídit, či velet jednotlivým zasahujícím složkám IZS, je však oprávněna současně povinen provádět koordinaci těchto činností, pokud ho velitel zásahu o to požádá. Starostové ORP mají obdobné právo použít v případě koordinace záchranných a likvidačních prací krizový štáb vlastní obce.

Při koordinaci záchranných a likvidačních prací je starosta povinen předávat ministerstvu vnitra zprávy o jejich průběhu prostřednictvím OPIS IZS.

Starosta ORP je dále oprávněn vyžadovat od jiných subjektů a osob pomoc, a to podle příslušného poplachového plánu IZS prostřednictvím OPIS kraje. Pomocí se rozumí poskytnutí sil, věcných prostředků nebo činnosti složek IZS pro účely záchranných a likvidačních prací. V případě ostatních složek IZS se takto realizuje plánovaná pomoc na vyžádání (§ 21 zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému).

Starosta ORP koordinuje záchranné a likvidační práce a vychází přitom z havarijního plánu kraje nebo z vnějších havarijních plánů a spolupracuje s HZS kraje. Krizový štáb ORP ve správním obvodu ORP plní úkoly podle pokynů starosty obce. Dále udržuje prostřednictvím OPIS spojení s místem zásahu, příslušným krizovým

štáblem kraje, krizovými štáby sousedních ORP zasažených mimořádnou událostí a s GŘ HZS.

Při hospodářské regulaci, za stavu nebezpečí, může starosta určené obce nebo ORP v území, pro něž byl vyhlášen stav nebezpečí, uložit právnické osobě nebo podnikající fyzické osobě, mající místo podnikání nebo sídlo podniku či organizační složky v příslušném územním obvodu jeho působnosti, povinnost:

- a) dodávat výrobky, práce nebo služby, které jsou předmětem jejich činnosti nebo podnikání, a to v přiměřeném množství;
- b) skladovat ve svých prostorách materiál určený pro překonání stavu nebezpečí a odstranění jeho následků nebo toto skladování strpět;
- c) přemístit dopravní a mechanizační prostředky, jakož i výrobní nebo provozní prostředky movité povahy a zásoby na určené místo.

Pro koordinaci záchranných a likvidačních prací zřizuje starosta **krizový štáb obce** jako svůj pracovní orgán.

Místo a úloha určené obce v systému zajištění bezpečnosti a ochrany občanů České republiky je a zůstává nadále nezastupitelná. Vždyť starosta určené obce je ten, který je:

- a) garantem za výkon státní správy v přenesené působnosti na úseku obrany státu, zabezpečování úkolů v oblasti příprav k obraně státu správního obvodu určené obce, zpracování a zajištění opatření při zabezpečování potřeb Armády ČR a mobilizačních opatření;
- b) garantem zajištění bezpečnosti a ochrany občanů na správním obvodu určené obce a nejen za krizových situací.

1.3.3 Spolupráce složek integrovaného záchranného systému

Pro krizový management určené obce je rozhodující zajištění spolupráce všech složek:

- integrovaného záchranného systému Hasičského záchranného sboru, Záchrané zdravotnické služby, Policie ČR;
- havarijních služeb (telekomunikačních společností, vodovodů a kanalizací, Českých energetických závodů, plynárenských společností, teplárenských společností);
- vybraných orgánů územní státní správy (např. Školský úřad, Úřad práce, Správa a údržba silnic, Okresní správa sociálního zabezpečení, Finanční úřad);
- orgánů samosprávy (městské úřady a obecní úřady);
- vybraných právnických osob (např. podnikatelské subjekty, společenské organizace);
- vybraných fyzických osob (např. technici, statici, letci, horolezci, speleologové, kynologové).

Při řešení rozsáhlých krizových stavů je nutná spolupráce sousedních územních orgánů státní správy, orgánů státní správy na úrovni kraje a ústředních orgánů státní správy.

1.4 Rozhodování při řešení krizových situací

Řešení příprav na krizové situace a jejich řešení přísluší orgánům krizového řízení (zákon č. 240/2000 Sb.).

V procesu řešení krizových situací rozlišujeme:

- období bez existence krizové situace, které je využíváno k přípravám a obnově po krizi;
- období zdolávání krizové situace.

Základní filozofie zvládnutí krizové situace spočívá v přípravě dostupných zdrojů (především znalostí a schopností lidí) k tomu, aby bylo možné minimalizovat její nepříznivé dopady pro společnost.

Obě zde prezentovaná období jsou mimo jiné charakterizována i tím, že v každém funguje jiná pracovní, resp. koordinační článek orgánu krizového řízení. V období bez existence krizové situace je tímto článkem bezpečnostní rada

pro sledování bezpečnostní situace, a je také nástrojem pro přípravu řešení krizových situací.

Překonání mimořádné a krizové situace vyžaduje širokou účast všech, kteří se nacházejí na postiženém území, tj. jak těch, kteří jsou postiženi, tak těch, kteří na místo dorazili s cílem poskytnout pomoc. Se všemi je nutno komunikovat a to jak s využitím standardních nástrojů (služeb a zařízení), tak nadstandardních nástrojů (služeb a zařízení).

Řešení krizové situace vyžaduje účast značného množství osob a realizaci rozsáhlého komplexu opatření. Jejich vzájemnou koordinaci však příslušný představitel veřejné správy není schopen realizovat samostatně. Proto zřizuje k řešení krizových situací jako svůj pracovní orgán krizový štáb (podle § 16 písm. b) zákona č. 240/2000 Sb.).

Protože krizový štáb má obdobné složení a funkce jak na úrovni ORP a UO, tak i kraje, budou v následujících odstavcích popsány příslušné podrobnosti jen na úrovni určené obce.

1.4.1 Krizový management určené obce

1.4.1.1 Bezpečnostní rada určené obce

Bezpečnostní rada určené obce nemá žádné určité výkonné pravomoci. Její úkol spočívá především v pozici poradního orgánu starosty určené obce. Pro přípravu na krizový stav zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení přímo ukládá její existenci s poradní pozicí.

Bezpečnostní rady určené obce sestává z těchto osob:

- starosta obce (současně vedoucí bezpečnostní rady určené obce);
- místostarosta;
- tajemník obecního úřadu, je-li tato funkce zřízena;
- příslušník Policie ČR na základě rozhodnutí policejního prezidenta;
- příslušník hasičského záchranného sboru kraje;
- velitel jednotky sboru dobrovolných hasičů obce, je-li tento sbor zřízen;

- zaměstnanec obce, který je současně jmenován tajemníkem bezpečnostní rady určené obce;
- volná pozice (např. pro příslušníka ze zdravotnické záchranné služby, příslušníka z veterinární správy, městské policie, krajské hygienické stanici apod.).

Má maximálně osm členů, které jmenuje vždy starosta obce (nařízení vlády č. 462/2000 Sb.).

Bezpečnostní rady určené obce v rámci obvodu své působnosti projednává:

- a) zajištění připravenosti správního obvodu určené obce na krizový stav včetně návrhů opatření;
- b) rozpracování úkolů krizového plánu kraje, uložených HZS kraje;
- c) roční zprávu o stavu prostředků pro varování osob ve správním obvodu určené obce a způsob zajištění náhradního varování;
- d) plán evakuace osob z ohroženého území správního obvodu určené obce;
- e) zprávu o činnosti a připravenosti složek IZS umístěných ve správním obvodu určené obce;
- f) návrh objemu finančních prostředků v rozpočtu určené obce, vyčleněných k zajištění přípravy na krizový stav ve správním obvodu určené obce;
- g) informaci o financování krizových opatření ve správním obvodu určené obce při vyhlášeném krizového stavu v uplynulém rozpočtovém roce;
- h) způsob seznámení právnických a fyzických osob s charakterem možného ohrožení, s připravenými krizovými opatřeními a se způsobem jejich provedení;
- i) způsob shromažďování nezbytných údajů o osobách, které v době krizového stavu přechodně změni pobyt;
- j) zprávu o vyhodnocení krizového stavu a přijatých opatřeních;
- k) vnější havarijní plán;
- l) podmínky nouzového přežití obyvatelstva (nařízení vlády č. 462/2000 Sb., krizový plán).

Do řešení krizové situace nevstupuje bezpečnostní rada jako orgán, ale její jednotliví členové. Bezpečnostní rada přijímá na svém zasedání usnesení, o kterém se hlasuje.

1.4.1.2 Krizový štáb určené obce

Krizový štáb určené obce starosta zřizuje jako svůj pracovní orgán pro koordinaci záchranných a likvidačních prací při mimořádných událostech a krizovém stavu.

Krizový štáb určené obce svolává starosta operativně, zejména k projednání zásadních záležitostí týkajících se řešení krizových stavů a přijetí krizových opatření spojených s nezbytným omezením základních práv a svobod (nařízení vlády 462/2000 Sb.). Svolání se provádí tedy na pokyn vedoucího krizového štábu (starosty), který současně stanoví čas a místo schůze. Svolání a jeho uvedení do pracovní činnosti se nejméně jedenkrát za rok zdokonaluje pomocí nácviku.

Krizový štáb svolává starosta v případě, že:

- je vyhlášen krizový stav pro celé území státu nebo pro jeho část patřící do působnosti orgánu krizového řízení;
- je vyhlášen stav nebezpečí pro celé území patřící do působnosti orgánu krizového řízení nebo pro jeho část;
- jej použije ke koordinaci záchranných a likvidačních prací;
- je k tomu vyzván ministerstvem vnitra při ústřední koordinaci záchranných a likvidačních prací;
- jde o úkol prováděný při cvičení (nařízení vlády č. 462/2000 Sb.).

Členy krizového štábu určené obce jsou:

- členové příslušné bezpečnostní rady;
- členové stálé pracovní skupiny krizového štábu:
 - o pracovníci obecního úřadu určené obce;
 - o zástupci složek IZS;
 - o odborníci s ohledem na druh řešené mimořádné události nebo krizového stavu (např. povodňová komise) (nařízení vlády č. 462/2000 Sb.).

Stálá pracovní skupina krizového štábu určené obce působí při obecním úřadu nepřetržitě v době mezi zasedáními krizového štábu:

- a) analyzuje vývoj krizového stavu nebo mimořádné události a dokumentuje postup řešení;

- b) podává starostovi návrh na způsob řešení, postup při ochraně obyvatelstva a návrh na vyhlášení, změnu nebo odvolání krizového stavu; využívá přitom zejména havarijní plán, vnější havarijní plány a krizový plán;
- c) soustřeďuje informace o stavu sil a prostředků, vede celkový přehled nasazení a rozpracovává návrhy jejich využití;
- d) organizuje spojení mezi krizovými štáby určených obcí, krajů a krizovým štábem ministerstva vnitra;
- e) zabezpečuje informování veřejnosti o přijatých opatřeních a postupu řešení krizového stavu či mimořádné události;
- f) připravuje technickou a informační podporu nasazeným silám a prostředkům, vede evidenci finančních výdajů a nákladů na opatření při krizovém stavu a mimořádné události;
- g) organizuje ochranu obyvatel postiženého území včetně zajištění zásobování a humanitární pomoci;
- h) zabezpečuje ukládání a využívání pracovní povinnosti, pracovní výpomoci a povinnosti poskytovat věcné prostředky (nařízení vlády č. 462/2000 Sb.).

Stálá pracovní skupina je organizována následujícím způsobem:

- a) Stálá pracovní skupina se může členit na odborné skupiny, které plní jednotlivé úkoly. Činnost je zajišťována ve směnách.
- b) V rámci zajištění směnnosti jsou do funkce vedoucích odborných skupin vždy předurčeny a odborně připraveny nejméně dvě osoby.
- c) Řídicími pracovníky stálé pracovní skupiny jsou tajemník krizového štábu, vedoucí stálé pracovní skupiny a vedoucí odborných skupin. (směrnice ministerstva vnitra č. 365/2004)

1. Tajemník krizového štábu

- zabezpečuje komunikaci krizového štábu s organizačními částmi orgánu krizového řízení, jehož je zaměstnancem;
- k plnění svých úkolů je obvykle zmocněn hejtmanem nebo starostou určené obce,
- řídí a svolává porady se zástupci organizačních složek orgánu krizového řízení;

- řídí a svolává porady zástupců obcí, které jsou v územní působnosti orgánu krizového řízení;
- koordinuje tiskové skupiny nebo tiskové mluvčí starosty a IZS, styk s médii, zejména přípravu a poskytování informací pro veřejnost, organizuje tiskové konference a styk s hromadnými sdělovacími prostředky. (směrnice ministerstva vnitra č. 365/2004)

2. Vedoucí stálé pracovní skupiny

Organizuje činnost stálé pracovní skupiny a ve spolupráci s tajemníkem krizového štábu zabezpečuje:

- organizování práce a výkonu služby ve stálé pracovní skupině, především rozpis služeb, rozmístění pracovišť a pracovníků, případné vybavení pracovišť potřebnou technikou a po stránce administrativní a materiální;
- komunikaci se styčnými představiteli spolupracujících orgánů a krizových štábů;
- tvorbu a vyhlášení rozhodnutí starosty a přípravu a odeslání hlášení a jiných potřebných informací jiným krizovým štábům;
- plnění funkce podatelny krizového štábu;
- kontrolu zabezpečení krizového štábu a řízení technického a obslužného personálu pro výkon ostrahy pracoviště, pochůzkové a kurýrní služby, zásobování energiemi, potravinami a vodou včetně provozu dieselaagregátů a jiných náhradních zdrojů energií, úklidu prostor;
- organizování výjezdů členů krizového štábu na místa událostí;
- organizování součinnosti vedoucích odborných skupin, pokud byli svoláni při konkrétní mimořádné události či krizovém stavu;
- zabezpečuje plnění úkolů příslušných odborných skupin, které nebyly svolány. (směrnice ministerstva vnitra č. 365/2004)

3. Vedoucí odborné skupiny

Odborné skupiny jsou vytvářeny podle místních podmínek, zkušeností a tradic. Vedoucí této skupiny organizuje a řídí činnost odborných skupin a plní tyto úkoly:

- určí konkrétní složení své skupiny z předurčených pracovníků krajského úřadu nebo obecního úřadu určené obce, zástupců složek IZS a specialistů podle druhu krizového stavu či mimořádné události;
- osobně provede, zabezpečí svolání pracovníků;
- v naléhavém případě požádá o uložení pracovní povinnosti nebo osobní pomoci spočívající v práci ve štábu, specialistům, kteří jinak nejsou předurčeni k práci v krizovém štábu;
- v případě potřeby specifického zařízení nebo naléhavé potřeby organizuje vytvoření a svolání specializovaných skupin, působících mimo prostory stálé pracovní skupiny. (směrnice ministerstva vnitra č. 365/2004)

Zpravidla podle nastalé situace jsou k činnosti v krizovém štábu vyzváni zástupci základních a ostatních složek IZS, kterých se řešení vzniklé krizové situace týká. Jejich úkolem je spolupodílet se na přípravě a realizaci opatření k řešení krizové situace.

K úkolům odborných poradců patří zejména:

- poskytování odborných stanovisek jednotlivým pracovním skupinám;
- vyhodnocování hlášení a dalších informací.

Technický a obslužný personál krizového štábu zajišťují, podle místních možností a potřeb, orgány veřejné správy a složky IZS podle místní aktivace.

Tyto osoby nejsou členy krizového štábu a průběh jejich činnosti se přizpůsobuje pracovněprávním předpisům. Zpravidla jsou podřízeni vedoucímu stálé pracovní skupiny.

K úkolům provozního personálu patří vytvoření zázemí pro práci krizového štábu.

Na zasedání krizového štábu mohou být vedoucím krizového štábu přizvány případně i další osoby, které mají statut pozorovatele. Mohou jimi být např. členové zastupitelstva obce, starostové postižených obcí apod.

Členění krizového štábu je často diskutovanou otázkou, zejména pak struktura stálé pracovní skupiny. Metodika (směrnice ministerstva vnitra č. 365/2004) preferuje u vnitřního organizačního členění stálé pracovní skupiny princip tzv. procesního uspořádání, kdy členění této organizační součásti by mělo být takové, aby odpovídalo toku informací a jejich zpracování při obecním cyklu v rámci řídicího procesu, tj.:

- zjištění situace;
- hledání řešení (analýza situace, návrh opatření);
- přijetí rozhodnutí;
- realizace opatření.

Pro zpracování dokumentů krizového štábu se používají vzorové dokumenty z krizových plánů (tzv. krizová dokumentace). Všechny návrhy, schválené listiny a zvukové záznamy ze společných schůzí krizového štábu se archivují po dobu pěti let.

Dokumenty obsahují:

- informace o situaci prognózách vývoje;
- mapové nebo grafické znázornění okamžité situace;
- přehled již splněných nebo rozpracovaných opatření pro potřeby společné schůze krizového štábu;
- hodnocení stavu připravenosti určené obce a složek IZS;
- přehled volných lidských a věcných zdrojů a přehled okamžitých a očekávaných potřeb v souvislosti s řešením krizového stavu nebo mimořádné události;
- návrhy dosud naplánovaných opatření k projednání při společné schůzi krizového štábu;
- návrhy tiskových prohlášení a informací pro veřejnost ze společných schůzí;
- dílčí zpráva o řešení mimořádné události nebo o hodnocení krizového stavu a přijatých opatřeních a zvukové a písemné záznamy o činnosti krizového štábu. (směrnice ministerstva vnitra č. 365/2004)

1.4.2 Provázanost složení bezpečnostní rady a krizového štábu

Z předchozího vyplývá, že bezpečnostní rada je nástroj pro přípravu na řešení krizových situací. Je tedy logické, že ti, co se podílí na přípravách příslušných opatření, by se měli podílet i na jejich realizaci, protože nejlépe znají možnosti systému.

Členové bezpečnostní rady jsou zároveň top-managery klíčových organizací pro provádění záchranných a likvidačních prací. Z titulu svých funkcí musí v průběhu krizové situace své organizace rovněž řídit.

Řešení krizové situace však vyžaduje nepřetržité fungování krizového managementu příslušného územního celku. Proto se vytváří pro realizaci krizových opatření speciální orgán, kterým je krizový štáb. Ten má takové složení, které umožňuje na straně jedné využití znalostí a pravomocí členů bezpečnostní rady, na straně druhé zajistit nepřetržité fungování krizového štábu.

Propojení mezi bezpečnostní radou a stálou pracovní skupinou zajišťuje tajemník bezpečnostní rady, který je zároveň tajemníkem krizového štábu. Je nutné připomenout, že tento funkcionář, vzhledem k tomu, že v jeho pracovní náplni je nepřetržitá profesní činnost v oblasti krizového managementu (např. vedoucí oddělení krizového řízení obecního úřadu), by měl být zárukou profesionálního přístupu k řešení.

Je potřeba zdůraznit, že bezproblémové fungování krizového štábu bude velmi odvislé od toho, jak bude pracovat stálá pracovní skupina krizového štábu a její jednotlivé odborné skupiny. Činnost těchto organizačních článků bude v budoucnu vyžadovat nejvíce úsilí při cestě k dokonalosti.

1.5 Povodně

Povodně jsou přírodní fenomén, kterému nelze zabránit. Jejich nepravidelný výskyt a variabilní rozsah nepříznivě ovlivňují vnímání rizik, která přinášejí, což komplikuje systematickou realizaci preventivních opatření. Povodně představují pro Českou republiku i pro Evropskou unii největší přímé nebezpečí v oblasti přírodních pohrom a mohou být i příčinou závažných kritických situací, při nich vznikají nejenom materiální škody, ale rovněž i ztráty na životech obyvatel postižených území a dochází

k rozsáhlé devastaci krajiny včetně ekologických škod. Lidská společnost je povodněmi stále silně zranitelná, a to i v důsledku urbanizace, technického rozvoje, vybavenosti sídel, domácností, výstavby výrobních kapacit v záplavových územích v posledních sto letech. Zároveň byl oslaben princip předběžné opatrnosti a přehlížena systematická prevence, neboť povodně s těžkými fatálními dopady se vyskytly na našem území naposledy koncem devatenáctého století. Také rozvoj soustavy vodohospodářských staveb na vodních tocích, spojený s výstavbou přehrad a vytvořením značných kumulačních objemů, vesměs úspěšně eliminoval nejen dopady, ale i rozsah povodní. Tyto skutečnosti vedly naopak k určitému ustrnutí péče o rozvoj soustavy preventivních opatření před povodněmi a ke snížení vnímavosti povodňového nebezpečí.

Ochrana před povodněmi není nikdy absolutní. Lze však částečně omezit povodňové kulminační průtoky, transformovat povodňovou vlnu a tím příznivěji ovlivnit časový průběh povodní, což umožňuje přijmout účinnější opatření pro záchranu životů a majetku. Katastrofální povodně v minulých letech vyvolaly pozitivní obrat ve vnímání významu povodňové ochrany v České republice. Škody způsobené povodněmi byly impulsem ke zpracování řady koncepčních dokumentů, které se snaží analyzovat příčiny, vývoj i průběh povodní a navrhnout systémová opatření ke zlepšení povodňové ochrany.

Na základě provedených analýz povodňových situací v České republice i zahraničních zkušeností je formována Strategie ochrany před povodněmi v České republice. Je to dokument, který na základě zkušeností z průběhu povodní a s ohledem na stav technických a právních norem a organizačních předpisů formuluje další postup ke snížení jejich ničivých dopadů. Vytváří rámec pro definování konkrétních postupů a preventivních opatření ke zvýšení ochrany před povodněmi v České republice. Jejím cílem je rovněž vytvořit základ pro rozhodování veřejné správy jak při výběru konkrétní realizace opatření pro ochranu před povodněmi, tak i pro usměrňování rozvoje území. Kromě věcné náplně má obecně i charakter politického dokumentu, který usměrňuje činnost veřejné správy a ovlivňuje sociálně ekonomickou sféru života v ČR. Definuje rozsah odpovědnosti systému povodňové ochrany na úrovni subjektů vytvářející linii: stát - orgány samosprávy - občanská a podnikatelská veřejnost (10).

1.5.1 Povodňový plán

Povodňový plán jako základní dokument ochrany před povodněmi je upraven právními předpisy a slouží ke koordinaci činností v daném území v době povodňové situace. Povodňový plán je souhrn technických a organizačních opatření při povodních, potřebných k odvrácení nebo zmírnění škod na životech a majetku občanů a společnosti a na životním prostředí. Povodňovým plánem se řeší ochrana určitého území, nemovitosti a stavby. Povodňové plány menších celků musí být v souladu s povodňovým plánem vyššího stupně, soulad potvrzuje příslušný povodňový orgán na titulní straně povodňového plánu.

Povodňovými plány územních celků v České republice jsou v souladu se zákonem č. 254/2001 Sb.: povodňové plány obcí, které zpracovávají orgány obcí, v jejichž územních obvodech může dojít k povodni; povodňové plány krajů, které zpracovávají krajské úřady; povodňové plány ucelených povodí, které zpracovávají správci vodohospodářsky významných vodních toků ve spolupráci se správci drobných vodních toků v povodí; povodňový plán České republiky, který zpracovává ministerstvo životního prostředí pro území České republiky.

Povodňový plán stanoví tři stupně povodňové aktivity při povodňových a ledových jevech: stav bělosti; stav pohotovosti; stav ohrožení. Příslušné právní předpisy stanovují, kdy lze ten či onen stupeň vyhlásit i soubor opatření, která je třeba použít.

1.5.2 Povinnosti a pravomoci ORP při povodních

Povodňovým orgánem ve smyslu zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon) je povodňová komise ORP.

Starosta ORP může založit povodňovou komisi ORP a je jejím předsedou. Další členy komise jmenuje ze členů obecního zastupitelstva a fyzických a právnických osob, které jsou způsobilé k provádění opatření, popřípadě pomoci při ochraně před povodněmi. Povodňový orgán ORP je podřízen povodňovému orgánu kraje.

Povodňové orgány ORP ve svých územních obvodech v rámci zabezpečení úkolů při ochraně před povodněmi:

- potvrzují soulad věcné a grafické části jim předložených povodňových plánů obcí s povodňovým plánem správního obvodu ORP;
- zpracovávají povodňový plán správního obvodu ORP a předkládají jej správci povodí k odbornému stanovisku;
- organizují provádění povodňových prohlídek;
- prověřují připravenost účastníků ochrany podle povodňových plánů;
- organizují odborná školení a výcvik pracovníků povodňových orgánů obcí a účastníků ochrany před povodněmi;
- ukládají podle potřeby vlastníkům vodních děl úpravy manipulačních řádů z hlediska povodňové ochrany;
- organizují a řídí hláskou povodňovou službu na území v správním obvodu ORP, informují o nebezpečí a průběhu povodně povodňové orgány sousedních ORP, příslušné správce povodí a Český hydrometeorologický ústav a HZS České republiky;
- organizují, řídí, koordinují a ukládají opatření na ochranu před povodněmi podle povodňových plánů, řídí a koordinují opatření prováděná povodňovými orgány obcí a v případě potřeby vyžadují od orgánů, právnických a fyzických osob osobní a věcnou pomoc;
- vyhláší a odvolávají stupně povodňové aktivity v rámci územní působnosti;
- využívají pro řízení záchranných prací, pro jejich koordinaci se složkami IZS a pro spojení s místy záchranných prací operační středisko HZS České republiky;
- v nutných případech pokud není svolána povodňová komise kraje, nařizují po dohodě se správou povodí mimořádné manipulace na vodních dílech nad rámec schválených manipulačních řádů s možným dosahem v rámci správního obvodu ORP;
- v případě nebezpečí z prodlení vyžadují výpomoc ozbrojených sil České republiky nad rámec sil a prostředků vymezených v povodňových plánech;
- spolupracují v době povodně s povodňovými orgány obcí při zajišťování hygienické a zdravotnické péče, organizují náhradní zásobování, dopravu a další povodní narušené funkce v území;

- soustřeďují zprávy o rozsahu a výši povodňových škod, posuzují účinnost provedených opatření a zpracovávají souhrnnou hodnotící zprávu o povodni (tu odevzdají do jednoho měsíce po ukončení povodně);
- vedou záznamy v povodňové knize. (zákon č. 254/2001 Sb.)

Povodňová komise ORP v době povodně:

- může činit opatření a vydávat příkazy k zabezpečení řízení ochrany před povodněmi, v odůvodněných případech i nad rámec platných povodňových plánů s tím, že v takovém případě musí neprodleně uvědomit dotčené osoby;
- je oprávněna za účelem provádění záchranných a zabezpečovacích prací vstupovat v nezbytném rozsahu na cizí pozemky a do objektů;
- může být požádána povodňovou komisí obce nebo města ve správním obvodu o převzetí řízení ochrany před povodněmi a to v případě, že povodňová komise (nižšího stupně) není schopna vlastními silami tuto ochranu zajistit;
- je povinna oznámit příslušné povodňové komisi obce nebo města datum a čas převzetí, rozsah spolupráce, ukončení řízení ochrany před povodněmi a provést o tom zápis v povodňové knize. (zákon č. 254/2001 Sb.)

Pokud dojde k vyhlášení krizového stavu, přejímá řízení ochrany před povodněmi příslušný krizový štáb.

1.6 Povinnosti a pravomoci ORP v zajišťování obrany státu

Obrana státu je souhrn opatření k zajištění svrchovanosti, územní celistvosti, principů demokracie a právního státu, ochrany života obyvatel a jejich majetku před vnějším napadením. Zahrnuje výstavbu účinného systému obrany státu, přípravu a použití odpovídajících sil a prostředků a účast v kolektivním obranném systému. (zákon č. 222/1999 Sb.)

Obecní úřady ORP k zajišťování obrany státu:

- podílejí se, v rozsahu stanoveném krajským úřadem, na vyhodnocování objektů, které za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu mohou být napadeny, a navrhují způsob jejich ochrany;

- plánují, v rozsahu stanované krajským úřadem, opatření k vytvoření nezbytných podmínek pro zajištění životních potřeb obyvatel, fungování státní správy a samosprávy a zabezpečení mobilizace ozbrojených sil za stavu ohrožení státu nebo válečného stavu;
- vedou evidenci o vhodných věcných prostředcích, které lze využít pro potřeby zajišťování obrany státu; za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu a v nezbytném rozsahu vedou osobní údaje o jejich vlastnících;
- vedou evidenci nezbytných osobních údajů o fyzických osobách, které lze určit pro potřeby zajišťování obrany státu za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu k pracovní povinnosti nebo pracovní výpomoci; zvlášť vedou evidenci osobních údajů zdravotnických pracovníků, v rozsahu stanoveném zákonem č. 218/1999 Sb., o rozsahu branné povinnosti a o vojenských správních úřadech (branný zákon) pro plnění ozbrojených sil za válečného stavu;
- provádějí výběr vhodných věcných prostředků a kontrolu určených věcných prostředků;
- rozhodují o určení věcných prostředků pro účely zajišťování obrany státu podle druhu a množství v souladu s požadavkem vyplývajícím ze schválených plánů obrany státu; k tomuto účelu provádějí rozpis věcných prostředků podle druhu a množství na další obce ve svém správním obvodu;
- rozhodují o povolání fyzických osob, které mají trvalý pobyt v jejich obvodu, v souladu s požadavkem vyplývajícím ze schválených plánů obrany státu, k pracovním výpomocím a k pracovním povinnostem pro potřeby zajišťování obrany státu za stavu ohrožení státu a za válečného stavu; koordinují jejich výběr a spolupracují s dalšími obcemi, úřady práce a dalšími správními úřady;
- podílejí se na evakuaci obyvatel a zabezpečení jejich nezbytných životních potřeb podle rozhodnutí krajského úřadu;
- plní úkoly spojené s prověřením opatření pro zabezpečení obrany státu podle rozhodnutí ministerstva;
- podílejí se na organizaci přípravy občanů k obraně státu;

- plní další úkoly a poskytují údaje pro zajišťování obrany státu podle pokynu ministerstev a jiných správních úřadů;
- ukládají sankce za nesplnění povinnosti;
- rozhodují o vyvlastnění ve zkráceném řízení za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu. (zákon č. 222/1999 Sb.)

Orgány obcí jsou při plnění výše uvedených úkolů povinny spolupracovat s krajskými úřady, správními úřady a ústředními správními úřady. K zajištění obrany státu využívají pracovišť krizového řízení, pracovních a poradních orgánů.

2. Cíl práce a hypotézy

Studie si klade za cíl: Srovnání struktury a vyhodnocení připravenosti krizového managementu územní samosprávy a státní správy v Jihočeském kraji v době preventivních opatření a řešení mimořádných událostí nebo krizových situací.

Hypotéza předpokládá: Organizace krizového managementu vznikla před vstupem České republiky do Evropské unie a nyní je nezbytná jeho reorganizace v duchu zásad Evropské unie, aby byla možná jeho kompatibilita s ostatními státy unie. O zkušenostech s vytvářením koncepce a struktury krizového managementu v zemích Evropské unie bude pojednáno v diskusi.

3. Metodika

3.1 *Sběr dat*

Pro sběr byla použita forma dotazníku. Dotazník je možno popsat jako souhrn předem vybraných otázek sloužících pro shromáždění primárních dat (nových, získaných z terénu) s vysokou efektivitou vzhledem k potřebnému času, úsilí tazatele i dotazovaného a nákladům.

Dotazník byl přizpůsoben okolnostem, za nichž byl používán. Jeho forma je uvedena v příloze č.1.

Obsahem a cílem celého dotazníkového šetření bylo zmapovat orgány krizového řízení v Jihočeském kraji v oblasti veřejné správy.

Nositelem hledané informace byli oslovení vedoucí oddělení krizového řízení, osoby s funkcí odpovídající za činnost oddělení krizového řízení v úřadech státní správy a samosprávy v Jihočeském kraji.

Základní soubor všech nositelů informace byl složen z vedoucích oddělení krizového řízení nebo těch úředníků instituce, kteří jsou za krizové řízení zodpovědní na úrovni veřejné správy v Jihočeském kraji. Dotazníkem byli kontaktováni příslušní úředníci všech obcí s rozšířenou působností jako zástupci samosprávy, úředníci ostatních obcí s pověřeným obecním úřadem a vybraní úředníci úřadů státní správy v Jihočeském kraji, Nemocnice České Budějovice.

Nositel informace byl kontaktován osobně formou návštěvy, elektronicky - vyhledáním kontaktu v seznamu obcí s rozšířenou působností, obcí s pověřeným obecním úřadem, vybraných institucí státní správy (po konzultaci s vedoucím diplomové práce), jejichž působnost zasahuje do krizového řízení v době mimořádné události (dále jen MU) a krizového stavu (dále jen KS). Možnost kontaktu byla vyhledána na internetových stránkách obcí s rozšířenou působností, obcí s pověřeným obecním úřadem, institucí státní správy, dále v telefonním seznamu, na stránkách Jihočeské univerzity v adresách pracovišť zařazených v seznamu klinických pracovišť Jihočeské univerzity. Kontakt se uskutečnil též telefonicky, pokud nebyla nalezena

v žádném dostupném zdroji elektronická adresa, jestliže byla i na oficiálních stránkách chybně uvedena nebo respondent na elektronickou poštu neodpovídal. Ve většině případů, kdy byl respondent kontaktován telefonicky, odpověděl posléze na vyplnění dotazníku elektronicky. V několika případech byla smluvena osobní schůzka.

Údaje byly získány formou zaslání dotazníku zpět na moji elektronickou adresu (ve většině případů) nebo osobním vyplněním dotazníku respondentem při přímé návštěvě pracoviště, dále vlastním vyplněním dotazníku při osobním kontaktu s respondentem, nebo po telefonickém rozhovoru.

Údaje jsou zaznamenány převážně formou elektronickou.

Pro pořizování údajů byly zvoleny následující techniky:

- a) cílený rozhovor s dotazovaným vedený osobně, při němž byl záznam prováděný tazatelem;
- b) cílený rozhovor s dotazovaným telefonicky, při němž tazatel pořizuje záznam osobně;
- c) dotazování, při němž záznam prováděl dotazovaný sám – písemně;
- d) dotazování, při němž záznam prováděl dotazovaný sám – elektronicky.

Ústní dotazování mělo výhodu osobního kontaktu, která dala tazateli možnost reagovat na situaci, vyložit problematická místa a zkontrolovat úplnost vyplnění. Osobní účast tazatele měla zpravidla pozitivní vliv a často vedla, podle mého, dotazované k pravdivosti odpovědí. Osoba tazatele, patří ale i k rizikům postupu, protože může působit na dotazovaného negativně. Osobní šetření tazatele s dotazovaným v porovnání s písemným dotazováním byla organizačně, finančně i časově náročnější.

V případě, že dotazování vyplňovali dotazník sami, odpovídali více s rozmyslem, ve většině případů obsáhleji, protože čas na vyplnění si volili sami. Touto formou lze zastihnout podle zkušeností tazatele i respondenta, který není dosažitelný osobní návštěvou a lze snáze provádět opakovaná dotazování. Klíčovou roli však hraje ochota dotazovaného. Je snadné vynechat otázku či neodpovědět vůbec, nechat dotazník vyplnit někomu jinému, vymýšlet si odpovědi.

Použitý dotazník obsahuje otázky otevřené, kdy respondent může vyslovit vše, co považuje za důležité. Otevřené otázky neomezovaly tvar odpovědi, někteří respondenti odpověď objasnili a zdůvodnili. Nevýhodou otevřených otázek mohlo být, že respondenti museli vynaložit více úsilí a byli nuceni formulovat specifičtější informace. Přesnost, podrobnost, a zaměření odpovědi se mezi respondenty značně lišila.

Funkčnost dotazníku byla ověřena až při návratnosti a způsobu vyplnění první oslovenou skupinou. Tak mohla být identifikována problematická otázka, zhodnocena časová náročnost pro respondenty a návratnost, schopnost dotazníku poskytovat stejné výsledky.

Vedle podoby otázek a celkové ztráty struktury dotazníku, které mohou zkreslit výpověď a vychýlit závěry od skutečnosti, existují i další faktory.

Ztráta pozorování byla způsobena:

- nonrespondentem (označení osoby nereagující, odmítající vypovídat). Do této skupiny lze zařadit vedoucího oddělení krizového řízení (dále jen KŘ) města Dačice. Na nereagujícího bylo použito různých způsobů, vyvíjen tlak upomínkami – elektronickou poštou, telefonem, hledáním i jiných možností kontaktu;
- absencí údajů z důvodů ztráty informace (z důvodů nekompatibility).

4. Výsledky

4.1 *Obce s rozšířenou působností na území Jihočeského kraje*

Obecní úřad s rozšířenou působností je pro účel výkonu přenesené působnosti označován v zákonech a jiných právních předpisech a obce s rozšířenou působností určuje zvláštní zákon (příloha č. 2 zákona č. 314/2002 Sb.). Blíže zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších změn.

Správní obvody ORP byly stanoveny vyhláškou Ministerstva vnitra č. 388/2004 Sb. Obvody jsou vymezeny výčtem obcí uvedených ve vyhlášce, respektují hranice krajů. Garantem a správcem číselníku ORP je Český statistický úřad.

Na území Jihočeského kraje se podařilo docílit toho, že ve všech sedmnácti obcích s rozšířenou působností jsou vytvořeny orgány krizového řízení, tedy oddělení krizového řízení.

Všechny obce s rozšířenou působností mají zřízen systém bezpečnostních rad a krizových štábů.

Tab. 1 Seznam obcí s rozšířenou působností v Jihočeském kraji

Stav k 9. dubnu 2007				
Obec s rozšířenou působností (ORP)	Okres	Ve správní oblasti ORP je evidováno: (počet obcí)	Ve správní oblasti je k trvalému pobytu přihlášeno: (počet obyvatel)	Rozloha (km²)
<i>České Budějovice</i>	České Budějovice	79	152 564	924
<i>Český Krumlov</i>	Český Krumlov	31	41 898	1 130
<i>Dačice</i>	Jindřichův Hradec	23	20 104	472
<i>Jindřichův Hradec</i>	Jindřichův Hradec	58	47 727	931
<i>Kaplice</i>	Český Krumlov	15	20 059	485
<i>Písek</i>	Písek	49	51 789	742
<i>Prachatice</i>	Prachatice	44	34 079	840
<i>Soběslav</i>	Tábor	31	22 072	324
<i>Strakonice</i>	Strakonice	69	45 773	574
<i>Tábor</i>	Tábor	79	80 713	1 002
<i>Trhové Sviny</i>	České Budějovice	16	17 964	452
<i>Třeboň</i>	Jindřichův Hradec	25	25 404	539
<i>Týn nad Vltavou</i>	České Budějovice	14	14 049	262
<i>Vodňany</i>	Strakonice	17	11 603	179
<i>Blatná</i>	Strakonice	26	14 213	279
<i>Milevsko</i>	Písek	26	18 971	385
<i>Vimperk</i>	Prachatice	21	17 848	535

Zdroj: Odbor informatizace veřejné správy

4.2 *Orgány státní správy s působností v Jihočeském kraji*

Za oddělení úřadů státní správy v přenesené působnosti jsou hodnocena oddělení krizového řízení:

- Hasičský záchranný sbor Jihočeského kraje;
- Policie České republiky Správa Jihočeského kraje České Budějovice;
- Zdravotnická záchranná služba Jihočeského kraje, zřizovatel Jihočeský kraj;
- Krajské vojenské velitelství České Budějovice;
- Celní ředitelství České Budějovice;
- Krajská správa sociálního zabezpečení pro Jihočeský kraj;
- Krajská hygienická stanice Jihočeského kraje v Českých Budějovicích;
- Finanční ředitelství v Českých Budějovicích;
- Úřad práce České Budějovice, pracoviště v Českých Budějovicích;
- Nemocnice České Budějovice, zřizovatel Jihočeský kraj;
- Krajská veterinární správa Jihočeského kraje.

Do tohoto souboru byla zařazena Nemocnice České Budějovice i přesto, že nepatří k úřadům státní správy. Nemocnice České Budějovice, jako zdravotnické zařízení s nepřetržitým provozem, je v systému krizové připravenosti zdravotnictví, konkrétně pak zdravotnictví kraje, dodavatelem zdravotní péče při likvidačních pracích následků MU a KS.

Úřady státní správy a Nemocnice Č. Budějovice mají všechny vybudovaný systém KŘ buď formou pracoviště - oddělení krizového řízení, vytvořením funkce nebo aktivováním krizového štábu v době MU a KS. Co se týče Krajské veterinární služby Jihočeského kraje, oddělení krizového řízení sídlí v Brně, ředitel Krajské veterinární služby Jihočeského kraje je členem Krizového štábu kraje.

4.3 *Obce s pověřeným obecním úřadem v Jihočeském kraji*

Pověřený obecní úřad je pro účel výkonu přenesené působnosti označován v zákonech a jiných právních předpisech a obce s pověřeným obecním úřadem stanoví zvláštní zákon (příloha č. 1 zákona č. 314/2002 Sb.). Správní obvody pověřených

obecních úřadů byly stanoveny vyhláškou MV č. 388/2004 Sb. Obvody jsou vymezeny výčtem obcí, uvedených ve vyhlášce, jsou skladebné do správních obvodů ORP, respektují hranice krajů.

Bechyně, Blatná, České Budějovice, České Velenice, Český Krumlov, Dačice, Hluboká nad Vltavou, Horní Plná, Jindřichův Hradec. Kaplice, Lišov, Milevsko, Mirovice, Milovice, Mladá Vožice, Netolice, Nová Bystřice, Nové Hrady, Písek, Prachatice, Protivín, Sezimovo Ústí, Slavonie, Soběslav, Strakonice, Suchdol nad Lužnicí, Tábor, Trhové Sviny, Třeboň, Týn nad Vltavou, Veselí nad Lužnicí, Vimperk, Vodňany, Volary, Volyně, Vyšší Brod, Zliv.

Do uvedeného souboru nejsou začleněny obce s rozšířenou působností, jež jsou hodnoceny ve své kategorii – samospráva - ORP. V tomto souboru jsou zařazena města:

Bechyně, České Velenice, Hluboká nad Vltavou, Horní Planá, Lišov, Mirovice, Milovice, Mladá Vožice, Netolice, Nová Bystřice, Nové Hrady, Protivín, Sezimovo Ústí, Slavonice, Suchdol nad Lužnicí, Veselí nad Lužnicí, Volary, Volyně, Vyšší Brod, Zliv.

4.4 Dotazníkové šetření

Informace uvedené ve vyplněných dotaznících nebylo vždy možné uvést v plném rozsahu, proto byly vybrány jen ty údaje udané respondentem, které lze považovat z hlediska dotazu za nejlépe hodnotící daný stav.

Tab. 2 Zřízení odboru, oddělení nebo funkce zabývající se MU a KS, samospráva

Název právnické osoby; zřizovatel	Zřízení odboru, oddělení funkce	Stálý počet jeho zaměstnanců
<i>Město Blatná</i>	oddělení KŘ (samostatná činnost)	2
<i>Město České Budějovice</i>	oddělení KŘ na Odboru kancelář primátora	2
<i>Město Český Krumlov</i>	funkce na Odboru kancelář starosty	1
<i>Město Dačice</i>	nehodnoceno	nehodnoceno
<i>Město Jindřichův Hradec</i>	oddělení obrany a KŘ na Odboru kancelář starosty	2
<i>Město Kaplice</i>	funkce na Odboru kancelář starosty	1
<i>Město Milevsko</i>	funkce na Odboru vnitř. věcí	1
<i>Město Písek</i>	oddělení KŘ, Odbor kancelář úřadu	2
<i>Město Prachatice</i>	funkce na Odboru kancelář starosty	1
<i>Město Strakonice</i>	oddělení KŘ na Odboru kancelář tajemníka MěÚ	2
<i>Město Soběslav</i>	funkce na Odboru kancelář tajemníka MěÚ	1
<i>Město Tábor</i>	oddělení obrana a KŘ na Odboru kancelář starosty	1
<i>Město Trhové Sviny</i>	Odbor vnitř.věcí a obrany	1
<i>Město Třeboň</i>	funkce na Odboru vnitř. věcí	1
<i>Město Týn nad Vltavou</i>	oddělení KŘ (samostatná činnost)	1
<i>Město Vimperk</i>	funkce na Odboru kancelář starostky	1
<i>Město Vodňany</i>	funkce na Odboru správním a vnitřních věcí	1

Tab. 3 Personální složení pracoviště KŘ a oblast plnění úkolů v přípravě a řešení mimořádných událostí a krizových stavů; samospráva

Název právnické osoby; město	Personální složení pracoviště KŘ	Oblast plnění úkolů
<i>Blatná</i>	1. vedoucí KŘ, 2. referent	Zpracování krizových plánů, rozpracování typových plánů
<i>České Budějovice</i>	1. tajemník Bezpečnostní rady (dále jen BR) 2. tajemník Povodňové komise města	kompletní příprava na MU a KS, řešení nevojenských a vojenských, ochrana utajovaných informací, ochrana obyvatelstva, požární ochrana
<i>Český Krumlov</i>	referent, ve funkci bezpečnostního ředitele, tajemníka BR, krizového štábu (dále jen KŠ), Povodňové komise města	kompletní příprava na MU a KS, řešení nevojenských a vojenských, ochrana utajovaných informací, ochrana obyvatelstva, požární ochrana
<i>Dačice</i>	nezodpovězeno	nezodpovězeno
<i>Jindřichův Hradec</i>	1. vedoucí odd. obrany a KŘ, ve funkci bezpečnostního ředitele, tajemníka BR, KŠ, 2. pracovník oddělení	kompletní příprava na MU a KS, řešení nevojenských a vojenských, ochrana utajovaných informací, ochrana obyvatelstva, požární ochrana
<i>Kaplice</i>	pracovník pro KŘ, civilní a požární ochranu a obranu	kompletní příprava na MU a KS, řešení nevojenských a vojenských, ochrana utajovaných informací, ochrana obyvatelstva, požární ochrana
<i>Milevsko</i>	referent pro KŘ, obranu a požární ochranu	kompletní příprava na MU a KS, řešení nevojenských a vojenských, ochrana utajovaných informací, ochrana obyvatelstva, požární ochrana
<i>Písek</i>	1. vedoucí oddělení ve funkci bezpečnostního ředitele, tajemníka BR, KŠ, ekonom odboru, požární ochrana, utajované informace 2. pracovník-havarijní, krizové a obranné plánování, HOPKS	kompletní příprava na MU a KS, řešení nevojenských a vojenských, ochrana utajovaných informací, ochrana obyvatelstva, požární ochrana
<i>Prachatice</i>	pracovník KŘ	kompletní příprava na MU a KS, řešení nevojenských a vojenských, ochrana utajovaných informací, ochrana obyvatelstva, požární ochrana
<i>Strakonice</i>	1. vedoucí pracoviště KŘ 2. pracovník KŘ	kompletní příprava na MU a KS, řešení nevojenských a vojenských, ochrana utajovaných informací, ochrana obyvatelstva, požární ochrana
<i>Soběslav</i>	pracovník KŘ	uvedena činnost BR a KŠ
<i>Tábor</i>	krizový manager	komplexní zajišťování úkolů pro brannou pohotovost státu, válečný stav a mimořádné situace
<i>Trhové Sviny</i>	vedoucí odboru vnitřních věcí a obrany	oblasti pro ochranu životů a majetku obyvatel; povodně, kalamity
<i>Třeboň</i>	referentka, částečně vedoucí odbor vnitřních věcí	uvedena činnost BR a KŠ
<i>Týn nad Vltavou</i>	samostatný referent pro KŘ	kompletní příprava na MU a KS, řešení nevojenských a vojenských, ochrana utajovaných informací, ochrana obyvatelstva, požární ochrana
<i>Vimperk</i>	bezpečnostní referent	obrana, KŘ (více neuvedeno)
<i>Vodňany</i>	referent pro KŘ	všechny oblasti přípravy na řešení MU a KS, utajované informace

Tab. 4 Prostorové podmínky oddělení KŘ a jeho vybavenost v případě potřeby odpovídají pracovišti krizového štábu; samospráva

Název právnické osoby; město	Vybavenost a prostorové podmínky odd. KŘ odpovídají pracovišti krizového štábu:	Pokud nejsou specifické prostory odd. KŘ, jaké prostory jsou užívány
<i>Blatná</i>	částečně	využívají se prostory městského úřadu
<i>České Budějovice</i>	neodpovídají	prostory HZS Jihočeského kraje (dále jen JČK)
<i>Český Krumlov</i>	neodpovídají	prostory HZS Jihočeského kraje - Územní odbor Č. Krumlov
<i>Dačice</i>	nezodpovězeno	nezodpovězeno
<i>Jindřichův Hradec</i>	splňují podmínky	prostory HZS Jihočeského kraje - J. Hradec
<i>Kaplice</i>	neodpovídají	kancelář místostarosty
<i>Milevsko</i>	neodpovídají	kancelář starosty, prostory HZS JČK - Požární stanice Milevsko
<i>Písek</i>	splňují podmínky	i prostory radnice
<i>Prachatice</i>	neodpovídají	prostory HZS JČK - Prachatice
<i>Strakonice</i>	neodpovídají	prostory HZS JČK - Územní odbor Strakonice
<i>Soběslav</i>	splňují podmínky	i zasedací místnost
<i>Tábor</i>	splňují podmínky	
<i>Trhové Sviny</i>	splňují podmínky	i prostory HZS JČK - Trhové Sviny
<i>Třeboň</i>	neodpovídají	kancelář starosty
<i>Týn nad Vltavou</i>	splňují podmínky	i kanceláře starosty, prostory HZS JČK - Týn nad Vltavou
<i>Vimperk</i>	splňují podmínky	i místnosti městského úřadu
<i>Vodňany</i>	splňují podmínky	

Tab. 5 Dokumentace používaná v době MU a KS, materiál a prostředky používané době řešení MU a KS; samospráva

Město	Dokumentace v době řešení MU a KS	Materiál a prostředky v době řešení MU a KS
<i>Blatná</i>	Krizový plán, VHP, typové plány, dokumentace KŠ	neuvedeny
<i>České Budějovice</i>	Krizový plán města, Havarijní plán, Povodňový plán, Evakuační plán	Síly a prostředky smluvně zajištěné pro danou situaci
<i>Český Krumlov</i>	Krizový plán určené obce, Povodňový plán města, Povodňový plán ORP Č. K., dokumentace KŠ	Síly a prostředky podle druhu MU a KS
<i>Dačice</i>	nezodpovězeno	nezodpovězeno
<i>Jindřichův Hradec</i>	Havarijní plán kraje, Krizový plán města J.H., Povodňový plán ORP J.H., Rozhodovací proces vedoucího KŠ města J.H., Informační systém kriz. managementu města	výpočetní technika, pevné linky a mobilní telefony, služební vozidla, mapová díla, vojenské a vodo hospodářské mapy, digitální mapa v rámci GIS města, ortofotomapa
<i>Kaplice</i>	Krizový plán určené obce, Havarijní plán, Povodňové plány	Mobilní telefony, 1 PC, fax, kopírka, jiný materiál ani prostředky nejsou
<i>Milevsko</i>	Krizový plán, Havarijní plán, Povodňové plány	Místní rozhlas, krizové telefony, radiostanice, PC, osobní vozidla
<i>Písek</i>	Základní a pomocná dokumentace KŠ, Krizový plán kraje, Havarijní plán kraje, Vnější havarijní plán JETE	počítačové a komunikační vybavení, ochranné oděvy a pomůcky členů KŠ, klimatizační jednotka, záložní zdroj elektrické energie
<i>Prachatice</i>	Krizový plán určené obce, Havarijní plán, Povodňový plán, Vnější havarijní plán JETE	Síly a prostředky podle druhu MU a KS
<i>Strakonice</i>	Krizový plán, Havarijní plán, Povodňové plány	PC, mobilní telefony, audiovizuální technika, mapové materiály, ochranné oděvy a pomůcky pro členy KŠ
<i>Soběslav</i>	Povodňový plán	počítačové vybavení, komunikační prostředky, auta, prostředky pro zvládnutí povodní
<i>Tábor</i>	Krizový plán ORP Tábor, dokumentace KŠ	počítačové vybavení, zpracované mapy
<i>Trhové Sviny</i>	Krizový plán určené obce, Povodňové plány	městský rozhlas, mobilní reproduktory, krizové telefony, dopravní prostředky městského úřadu, rozhlas, televize
<i>Třeboň</i>	Krizový plán ORP Třeboň, Povodňové plány, Požární plány, Nouzové plány, Krizový plán JČK, Havarijní plán JČK	materiál není uveden
<i>Týn nad Vltavou</i>	Krizový plán určené obce města Týn nad Vltavou, Plán provedení evakuace, Plán ochrany města Týn nad Vltavou v případě vzniku radiální havárie JETE, VHP, Havarijní plán JČK, dokumentace KŠ	Výpočetní technika, telefony-pevné i krizové linky, mapy, megafony, sirény, svítilny, osobní automobily
<i>Vimperk</i>	Krizový plán, Povodňový plán, Plán spojení, dokumentace EPOS, ARGIS	ochranné pomůcky KŠ, technika, materiál pro řešení povodní
<i>Vodňany</i>	Krizový plán, Havarijní plán, Vnější havarijní plán, Povodňový plán, dokumentace KŠ	náhradní zdroj elektrické energie, záznamové nahrávací zařízení, fotoaparát, videokamera, PC, tiskárna, fax, kopírka, skener, kancelářské, vybavení, kuchyňka, výbava pracoviště KŠ, telefony, osobní vozidla

Tab. 6 Vyčleněné finanční prostředky v rozpočtu k zajištění přípravy na MU a KS; samospráva

Název právnické osoby; město	Vyčleněné finanční prostředky k zajištění přípravy na KS pro rok 2006	Vyčleněné finanční prostředky k zajištění přípravy na KS pro rok 2007
<i>Blatná</i>	460 000,-	460 000,-
<i>České Budějovice</i>	nezodpovězeno	nezodpovězeno
<i>Český Krumlov</i>	20 000,- (ochrana obyvatel) 120 000,- (služby spojené s řešením MU a KS)	20 000,- (ochrana obyvatel) 100 000,- (služby spojené s řešením MU a KS)
<i>Dačice</i>	nezodpovězeno	nezodpovězeno
<i>Jindřichův Hradec</i>	200 000,- krizový fond (podle rozhodnutí vedoucího KS na řešení KS), 100 000,-	400 000 - 500 000,- 100 000 - 150 000,-
<i>Kaplice</i>	10 000,-	10 000,-
<i>Milevsko</i>	300 000,-	600 000,-
<i>Písek</i>	Požární ochrana navýšeno na 1 552 000,- KŘ celkem 835 000,-	PO 1 580 000,- KŘ celkem 1 250 000,-
<i>Prachatice</i>	KŘ celkem 250 000,-	KŘ celkem 250 000,-
<i>Strakonice</i>	KŘ, JSDH obce, bezdrátový rozhlas VISO, grant na JSDHO, výše prostředků je záležitostí města - neuvedena částka	KŘ, JSDHO, bezdrátový rozhlas VISO, výše prostředků je záležitostí města - neuvedena částka
<i>Soběslav</i>	finanční prostředky nevyčleněny	finanční prostředky nevyčleněny
<i>Tábor</i>	250 000,- (provoz, údržba, příprava) 1 250 000,- (investiční akce)	150 000,- (provoz, údržba, příprava) 1 000 000,- (investiční akce)
<i>Trhové Sviny</i>	finanční prostředky nevyčleněny (řeší se operativně)	finanční prostředky nevyčleněny (řeší se operativně)
<i>Týn nad Vltavou</i>	KŘ 200 000,-, z kapitoly Odbor živ. prostředí, granty	KŘ 200 000,-
<i>Třeboň</i>	KŘ 50 000,- kapitálové výdaje 1 500 000,-	800 000,- (protipovodňová opatření)
<i>Vimperk</i>	konkrétní částka na oddělení KŘ není známa	Konkrétní částka na oddělení KŘ není známa
<i>Vodňany</i>	finanční prostředky nevyčleněny	finanční prostředky nevyčleněny

Tab. 7 Zřízení odboru, oddělení nebo funkce zabývající se MU a KS; státní správa

Název právnické osoby; zřizovatel	Zřízení odbor, oddělení, funkce pro MU a KS	Stálý počet zaměstnanců
<i>Hasičský záchranný sbor Jihočeského kraje; Ministerstvo vnitra</i>	Odbor plánování a ochrany obyvatel se dvěma odděleními: 1. havarijní a krizové plánování, 2. ochrana a příprava obyvatel; 6 územních pracovišť plánování a ochrany obyvatel	28
<i>Policie České republiky, Správa Jihočeského kraje České Budějovice, útvar s územní působností; Ministerstvo vnitra</i>	pracoviště krizového řízení	3, (5 plánovaný stav)
<i>Zdravotnická záchranná služba Jihočeského kraje; Jihočeský kraj</i>	útvar krizového managementu	2
<i>Krajské vojenské velitelství České Budějovice; Ministerstvo obrany</i>	operační středisko aktivováno na rozkaz nadřízeného	počet zaměstnanců odpovídá dané krizové události
<i>Celní ředitelství České Budějovice; Ministerstvo financí - Generální ředitelství cel</i>	krizový štáb	6
<i>Krajská hygienická stanice Jihočeského kraje; Ministerstvo zdravotnictví</i>	oddělení krizového řízení	2
<i>Krajská správa sociálního zabezpečení pro Jihočeský kraj; Ministerstvo práce a sociálních věcí</i>	funkce na oddělení sekretariát ředitele	1
<i>Finanční ředitelství v Českých Budějovicích; Ministerstvo financí</i>	odbor bezpečnostní ředitelství	5
<i>Úřad práce České Budějovice; Ministerstvo práce a sociálních věcí</i>	krizový štáb	9
<i>Nemocnice České Budějovice; Jihočeský kraj</i>	funkce	1
<i>Krajská veterinární správa Jihočeského kraje; Ministerstvo zemědělství</i>	oddělení krizového řízení se sídlem v Brně, zástupce krajské správy členem krizového štábu kraje	

Tab. 8 Personální složení pracoviště KŘ a oblast plnění úkolů v přípravě a řešení mimořádných událostí a krizových stavů; státní správa

Název právnické osoby	Personální složení	Oblast plnění úkolů
<i>Hasičský záchranný sbor JČK</i>	ředitel odboru, 2 vedoucí oddělení, 6 vedoucích pracovišť, 19 referentů	Krizový plán, Havarijný plán, Vnější havarijný plán, Plán nezbytných dodávek-ARGIS; příprava obyvatel; evakuace; ukrytí; podklady pro kraj na svém území, zajišťování úkolů kraje
<i>Policie ČR</i>	pracovníci KŘ	bezpečnostní ochrana objektu, krizová připravenost, havarijní připravenost, logistika
<i>Zdravotnická záchranná služba JČK</i>	vedoucí lékař, referent	neuvedeno
<i>Krajské vojenské velitelství Č. Budějovice</i>	Velitel operačního střediska - náčelník štábu KVV	řeší plnění úkolů při KS a MU
<i>Celní ředitelství Č. Budějovice</i>	KŠ: předseda, místopředseda, sekretář, 3 členové	dokumentace pro KŠ, oblast celního řízení, informatiky, bezpečnosti, operativní řízení
<i>KHS JČK</i>	vedoucí odd.KŘ referent KŘ	vypracování plánů KŘ, součinnost s IZS a státní správou JČK, MZ; odborná příprava zaměstnanců; dokumentace KŘ, podklady pro HP a KP JČK, krizová komunikace, materiální vybavení
<i>KSSZ JČK</i>	referent KŘ	dokumentace MU,KS a stavu ohrožení; podklady pro nouzovou komunikaci, součinnost s org. veřejné správy a HZS Jčk, podklady pro KP JČK
<i>Finanční ředitelství Č. Budějovice</i>	5 pracovníků KŘ	plnění úkolů podle metodického pokynu MF ČR
<i>Úřad práce Č. Budějovice</i>	KŠ: vedoucí odborů, auditor, správce budov, údržbář	neuvedeno
<i>Nemocnice Č.Budějovice</i>	referentka	podklady pro krizovou dokumentaci, školení zaměstnanců
<i>Krajská veterinární správa JČK</i>	neuvedeno	neuvedeno

Tab. 9 Prostorové podmínky oddělení KŘ a jeho vybavenost v případě potřeby odpovídají pracovišti krizového štábu; státní správa

Název právnické osoby	Vybavení oddělení KŘ odpovídá potřebám KŠ:	Jiné prostory v době MU a KS
<i>HZS JčK</i>	KŠ v prostorách odboru plánování nepracuje	OPIS ISZ, prostory vedení HZS JčK
<i>Policie ČR, Správa JčK</i>	částečně	Správa JčK, Policie ČR, Lannova
<i>Zdravotnická záchranná služba JčK</i>	odpovídá	pracovna ředitele, náměstka LP
<i>Krajské vojenské velitelství Č. Budějovice</i>	odpovídá	
<i>Celní ředitelství Č. Budějovice</i>	kancelář sekretáře KŠ odpovídá	i jiné prostory Celního ředitelství (ZP)
<i>KHS JčK</i>	odpovídají	zasedací místnost KHS
<i>KSSZ</i>	odpovídají	i kancelář ředitele, zasedací místnost
<i>Finanční ředitelství</i>	odpovídají	místnost s příslušným stupněm utajení (ZP)
<i>Úřad práce Č. Budějovice</i>	částečně	prostory vyčleněny s KŠ Města nebo KŠ JčK
<i>Nemocnice Č. Budějovice</i>	neodpovídají	kancelář ředitele, zasedací místnost
<i>Krajská veterinární správa JčK</i>	není zřizováno	KŠ JčK

Tab. 10 Dokumentace používaná v době MU a KS, materiál a prostředky používané v době řešení MU a KS; státní správa

Název právnické osoby	Dokumentace užívaná při řešení MU a KS	Materiál a prostředky užívané v době MU a KS
<i>HZS JčK</i>	Poplachový plán ISZ, bojové řády, dokumentaci zdolávání požáru, HP, KP, ARGIS	všechny síly a prostředky HZS, humanitární zásoby, materiál určený pro řešení MU
<i>Policie ČR, Správa JčK</i>	krizový plán, havarijní plány, typové plány, operační plán	počítačové, kancelářské vybavení, tiskárna, faxy, vybavení pro běžný výkon
<i>Zdravotnická záchranná služba JčK</i>	havarijní plán, traumatologický plán, Plán ochrany zaměstnanců	pevné a mobilní telefonní linky, počítačové vybavení, síly a prostředky ZZS JčK
<i>Krajské vojenské velitelství Č. Budějovice</i>	dokumentace operačního střediska je zpracována podle pokynů nadřízeného pro stanovené druhy KS	vybavení OPIS, technika - osobní a nákladní automobily, autobus
<i>Celní ředitelství Č. Budějovice</i>	Přehled spojení na prvky KŘ CS v JčK, dokumentace KŠ, Jednací protokol pro evidenci písemností	Síly a prostředky ČR pro plnění úkolů v rámci IZS, Síly a prostředky ke zajišťování chemické a radiační situace
<i>KHS JčK</i>	Plán hygienických a protiepidemických opatření, Operační plán epidemie, Krajská pandemický plán, Povodňový plán, Krizový plán	PC a informační systémy KHS a MZ, prostředky spojení včetně krizových telefonů, komplety materiálního vybavení pro výjezdní skupiny, ochranné prostředky, náhradní zdroje elektrické energie
<i>KSSZ JčK</i>	dokumentace štábu obrany, dokumentace KŘ	hromadné informační prostředky, prostředky komunikace
<i>Finanční ředitelství Č. Budějovice</i>	metodický pokyn MF ČR	informační prostředky, komunikační prostředky
<i>Úřad práce Č. Budějovice</i>	Krizový plán, Evakuační plán	běžné prostředky informační a komunikační
<i>Nemocnice Č. Budějovice</i>	Krizový plán, Evakuační plán, Traumatologický plán	běžné prostředky informační a komunikační, síly a prostředky Nemocnice České Budějovice
<i>Krajská veterinární správa</i>	krizový plán Jihočeského kraje, plán mimořádných veterinárních opatření	

Tab. 11 Vyčleněné finanční prostředky v rozpočtu k zajištění přípravy na MU a KS; státní správa

Název právnické osoby	Finanční prostředky pro KŘ na rok 2006	Finanční prostředky pro KŘ na rok 2007
<i>HZS Jihočeského kraje</i>	organizace přímo určena pro řešení MU a KS, nelze specifikovat prostředky přímo na KŘ	organizace přímo určena pro řešení MU a KS, nelze specifikovat prostředky přímo na KŘ
<i>Policie České republiky, Správa Jihočeského kraje</i>	pro obnovu stávajícího vybavení	pro obnovu stávajícího vybavení
<i>Zdravotnická záchranná služba Jihočeského kraje</i>	100 000,-	3 000 000,-, část z vlastních zdrojů, část z Regionálního operačního programu a Integrovaného operačního programu ve spolupráci s KÚ JČK
<i>Krajské vojenské velitelství České Budějovice</i>	OPIS nemá vyčleněny finanční prostředky	OPIS nemá vyčleněny finanční prostředky
<i>Celní ředitelství České Budějovice</i>	nevyhodnocuje se	nevyhodnocuje se
<i>KHS Jihočeského kraje</i>	minimální prostředky pro obměnu materiálu	minimální prostředky pro obměnu materiálu
<i>KSSZ Jihočeského kraje</i>	nemá vyčleněny finanční prostředky	nemá vyčleněny finanční prostředky
<i>Finanční ředitelství České Budějovice</i>	nevyhodnocuje se	nevyhodnocuje se
<i>Úřad práce České Budějovice</i>	nemá vyčleněny finanční prostředky	nemá vyčleněny finanční prostředky
<i>Nemocnice České Budějovice</i>	nemá vyčleněny finanční prostředky	nemá vyčleněny finanční prostředky
<i>Krajská veterinární správa</i>	nemá vyčleněny finanční prostředky	nemá vyčleněny finanční prostředky

4.5 Zhodnocení výzkumu

4.5.1 Zhodnocení tabulky č. 2 a tabulky č. 7: Zřízení odboru, oddělení nebo funkce zabývající se MU a KS

V tabulce je uveden přesný název právnické osoby a zřizovatele odboru, oddělení nebo funkce zabývající se MU a KS. Dva odpovídající ze souboru samosprávy zastoupené ORP uvedli za právnickou osobu městský úřad dotčeného města.

A) ze souboru samospráva - ORP pro řešení MU a KS je zřízen:

- odbor	1 ORP
- oddělení	7 ORP
- funkce	8 ORP
- nezodpovězeno	1 ORP

Odbor, oddělení nebo funkce je vykonávána:

- na Odboru kancelář starosty nebo primátora města	7 ORP
- na Odboru kancelář tajemníka	2 ORP
- na Odboru kancelář úřadu	1 ORP
- na Odboru vnitřních věcí	4 ORP
- jako samostatná činnost	2 ORP
- nezodpovězeno	1 ORP

Stálý počet zaměstnanců na odborech, v odděleních krizového řízení, na funkcích v souboru samospráva - ORP:

- 1 stálý zaměstnanec	11 ORP
- 2 stálí zaměstnanci	5 ORP
- nezodpovězeno	1 ORP

B) ze souboru úřadů státní správy je zřízen:

- odbor	2
- oddělení krizového řízení	3
- operační středisko, krizový štáb	3
- funkce	2

- oddělení KŘ je na území jiného kraje	1
Počet zaměstnanců na odborech, pracovištích, ve funkcích v krizových štábech:	
28 zaměstnanců	1
9 zaměstnanců	1
6 zaměstnanců	1
5 zaměstnanců	1
3 zaměstnanci	1
2 zaměstnanci	2
1 zaměstnanec	2

4.5.2 Zhodnocení tabulky č. 3 a tabulky č. 8: Personální složení pracoviště KŘ a oblast plnění úkolů v přípravě a řešení mimořádných událostí a krizových stavů

A) ze souboru samospráva - ORP je personální složení následující:

- vedoucí oddělení KŘ	4
- na funkci referenta	7
- pracovník	6
- tajemník	2
- vedoucí odboru	1
- krizový manager	1

Uvedená oblast plnění úkolů pracovníků na odborech, v odděleních KŘ, ve funkcích:

- kompletní příprava na řešení nevojenských a vojenských MU a KS, utajované informace, ochrana obyvatelstva, požární ochrana	10 ORP
- uvedena činnost bezpečnostní rady a krizového štábu	2 ORP
- ochrana života a majetku obyvatel	1 ORP
- všechny oblasti přípravy na řešení MU a KS	1 ORP
- zpracování krizových plánů, rozpracování typových plánů	1 ORP
- obrana, KŘ (více neuvedeno)	1 ORP
- nezodpovězeno	1 ORP

B) ze souboru státní správa je personální složení následující:

- ředitel odboru	2
- vedoucí oddělení	4
- vedoucí lékař	1
- vedoucí pracoviště	6
- referent	24
- velitel operačního střediska	1
- předseda	1
- místopředseda	1
- sekretář	1
- pracovníci krizového štábu	3
- pracovník oddělení krizového řízení	14

Personální složení v tomto souboru není tak jednoznačné jako v souboru samospráva - ORP a to z toho důvodu, že některý úřad státní správy nemá zřízeno oddělení KŘ, aktivuje pro řešení MU a KS operační středisko nebo krizový štáb.

Oblast plnění úkolů u souboru státní správa

Úřady státní správy uvádějí tvorbu dokumentace a přípravu opatření pro případ MU a KS, přípravu podkladů nouzové komunikace, zajišťování součinnosti s orgány státní správy, samosprávy a HZS Jihočeského kraje, poskytování informací a podkladů pro zpracování krizového plánu územní samosprávy a orgánů kraje. Každý úřad dále uvádí specifickou přípravu na řešení MU a KS, která vyplývá z jeho postavení a plnění úkolů v oblasti KŘ na území Jihočeského kraje.

4.5.3 Zhodnocení tabulky č. 4 a č. 9: Prostorové podmínky oddělení KŘ a jeho vybavenost v případě potřeby odpovídají pracovišti krizového štábu

A) ze souboru samospráva – ORP zhodnotili respondenti tento stav takto:

- splňují podmínky	8 ORP
- podmínky neodpovídají	7 ORP
- částečně	1 ORP

- nezodpovězeno 1 ORP

Pokud oddělení krizového řízení nevyužívá trvale speciální prostory určené pro krizové řízení v době řešení MU a KS jsou respondenty uvedeny možnosti zasedání krizového štábu:

- prostory HZS JčK – územní odbory měst 3 ORP
- prostory městského úřadu
(kancelář starosty, místostarosty, zasedací místnost) 3 ORP
- prostory HZS i městského úřadu 1 ORP

Možnost použít prostory HZS JčK i městského úřadu jsou uváděny i v případě, že oddělení krizového řízení svými podmínkami zabezpečuje v případě nutnosti zázemí pro výkon činnosti krizového štábu.

Ve dvou případech je zmíněno záložní pracoviště.

B) ze souboru úřady státní správy je zhodnocen stav takto:

- splňují podmínky 9
- částečně 1
- nesplňují 1

V případě, že pracoviště krizového řízení neodpovídá svými podmínkami pro výkon činnosti krizového štábu v době řešení MU a KS i pokud jsou splněny všechny požadavky, jsou uvedeny další možnosti pro podporu práce krizového štábu. Jedná se o místnosti dotčeného úřadu – pracovna ředitele, náměstka, zasedací místnost. Ve dvou případech je zmiňováno záložní pracoviště.

4.5.4 Zhodnocení tabulky č. 5 a č. 10: Dokumentace používaná v době MU a KS, materiál a prostředky, které jsou využívány při řešení MU a KS

Dokumentace používaná v době MU a KS:

A) ze souboru samospráva - ORP vyplývá:

- zpracování krizového a havarijního plánu, dokončeno 14 ORP

- neuveden krizový a havarijní plán 2 ORP
- nezodpovězeno 1 ORP

(1 ORP z obcí, které krizový a havarijní plán neuvádějí, pravděpodobně krizový plán, havarijní plán i ostatní plány vypracovala, jelikož jeden z pracovníků oddělení KŘ se zabývá plánováním; 1 ORP zdůvodnila uvedení pouze Povodňového plánu tím, že na správním území řešili doposud jen povodně).

B) Ze souboru úřadů státní správy v Jihočeském kraji odpovědi na tento dotaz je možno rozčlenit na obecnou část, která je společná všem osloveným a na část specifickou pro oblast KŘ, která je jedinečná z hlediska podstaty jejich výkonu veřejné správy pro jejich případný zásah při MU a KS.

Pořízení krizové dokumentace znamená pro ORP značný objem práce vzhledem k stanovení a analýze rizik ve správním obvodě. Pro jednotlivá rizika jsou zpracovány operační plány podle podkladů z Krizového plánu Jihočeského kraje. Výsledkem je dokument pracovně označovaný jako Krizový plán správního obvodu ORP. Jeho specifickými plány jsou povodňové plány města a ORP. Vnější havarijní plány se zpracovávají, pokud se na území nachází objekt s nebezpečnou chemickou látkou nebo ionizující zařízení JETE.

Odpovědi na dotaz ohledně používání dokumentace při řešení MU a KS byly v několika případech rozpačité a nejednoznačné.

Celkově je zřejmé, že schází jednoduchá, promyšlená a jasná struktura výše zmíněných dokumentů s důrazem na vazby mezi nimi.

Materiál a prostředky, které jsou využívány v době řešení MU a KS:

A) Ze souboru samospráva – ORP:

Materiál a prostředky pro řešení MU a KS jsou na různé úrovni. Respondenty je uváděna především výpočetní a kancelářská technika, prostředky komunikace (krizové telefony, pevné telefonní linky), mapová díla různých měřítek, audiovizuální technika. Některá oddělení KŘ mají k dispozici služební vozidla. Pro členy krizového štábu jsou

ve skladech několika oddělení KŘ přichystány ochranné prostředky. Několik respondentů zodpovědělo termínem: síly a prostředky pro MU a KS. Ve dvou případech používaný materiál není uveden, v jednom případě kromě počítačového vybavení materiální prostředky nemají. Jedno oddělení KŘ má připraven náhradní zdroj elektrické energie.

B) Ze souboru úřady státní správy pracoviště krizového řízení krizové štáby využívají kromě komunikačních a informačních prostředků speciální prostředky a materiál, které vyplývají z povahy výkonu jejich činnosti.

4.5.5 Zhodnocení tabulky č. 6 a č. 11: Vyčleněné finanční prostředky v rozpočtu k zajištění přípravy na MU a KS

A) ze souboru samospráva - ORP objem finančních prostředků na krizové řízení na rok 2006 a 2007:

- rozpočet byl stanoven	11 ORP
- z toho konkrétní částka neuvedena	1 ORP
- finanční prostředky z rozpočtu nevyčleněny	3 ORP
- finanční prostředky z rozpočtu vyčleněny, částka pracovníkovi odd. KŘ neznámá	1 ORP
- nezodpovězeno	2 ORP
V porovnání finančních prostředků roku 2006 s rokem 2007:	
- je vyčleněná částka pro rok 2006 a 2007 stejná	5 ORP
- je vyčleněná částka pro rok 2007 navýšena oproti roku 2006	2 ORP
- je vyčleněná částka pro rok 2007 nižší oproti roku 2006	4 ORP
- konkrétní částka není uvedena	6 ORP

U ORP České Budějovice jsem v rozpočtu Města Č. Budějovice nenalezla Skupinu 5 – bezpečnost státu a právní ochrana, tedy předpokládám, že finanční prostředky z rozpočtu nejsou vyčleněny.

Pokud finanční prostředky na zajištění přípravy řešení MU a KS nejsou přímo vyčleněny je ve dvou případech zajištěna finanční rezerva v rozpočtu města a uvolnění potřebných financí je prováděno operativně.

B) ze souboru objem finančních prostředků u zástupců **státní správy** Jihočeského kraje vyplývá, že:

- rozpočet je stanoven	1
- nejsou vyčleněny prostředky	5
- termín nevyhodnocuje se uvádí	2
- minimální prostředky pro obnovu stávajícího vybavení	2
- nezodpovězeno	2

4.5.6 Zhodnocení souboru: Obce s pověřeným obecním úřadem v Jihočeském kraji mimo obcí s rozšířenou působností

Na elektronickou poštu reagovalo z 20 odeslaných žádostí o poskytnutí informací 6 měst prostřednictvím tajemníků městského úřadu: Horní Planá, Nová Bystřice, Sezimovo Ústí, Slavonice, Veselí nad Lužnicí, Volary.

Jeden z tajemníků (městský úřad Sezimovo Ústí) po opětovné urgenci neodeslal přílohu.

Tři tajemníci městského úřadu (Horní Planá, Veselí nad Lužnicí, Volary) téměř shodně zhodnotili situaci ohledně krizového řízení tak, že mimořádné situace řeší dezorganizačního útvaru, bez specifických prostorů, bez plánů a dokumentace, bez vyčleněných financí pouze za pomoci místního Sboru dobrovolných hasičů a s osobním nasazením. Problematiku krizového řízení povinně ze zákona řeší obce s rozšířenou působností.

Dva tajemníci městského úřadu (Nová Bystřice, Slavonice) vyplnili všechny body dotazníku.

Jeden z nich (Nová Bystřice) uvedl, i přesto, že není zřízeno oddělení, že ze zákona o obcích řídí obec v období mimořádných událostí a krizových stavů starosta, místostarosta a tajemník, v době řešení těchto situací používají kanceláře úřadu,

z dokumentace je zpracován Povodňový plán města, v rozpočtu finanční prostředky vyčleněny nejsou, městský úřad reaguje flexibilně.

Jeden z tajemníků (Slavonice) vyplnil dotazník následovně: oddělení zřízeno není, při mimořádných situacích a krizových stavech je svolána krizová komise, která má při plném obsazení 10 osob, z toho čtyři jsou pracovníci obce z jiných útvarů. Předsedou krizové komise je starosta obce, další členové místostarosta, tajemník, vedoucí stavebního odboru, vedoucí technického úseku Podniku města Slavonie s. r. o., velitel zásahové jednotky hasičů, 4 zástupci jsou z největších podniků ve městě (lesy Č. Rudolec, Heltos Slavonie s. r. o., Gros Slavonie s. r. o., Otavan Třeboň a. s.). V případě svolání krizové komise je k dispozici budova Městského úřadu, materiál a prostředky užívané při řešení mimořádných událostí a krizových stavů jsou uvedeny následovně: krizové mobilní telefony, vysílačky Sboru dobrovolných hasičů, pevné linky, svítilny, osobní auta města, těžká technika Agrosu a Lesů Č. Rudolec, drobná technika a nářadí Podniku města Slavonie s. r. o. Finanční prostředky směřující do oblasti krizového řízení jsou prostředky pro zásahovou jednotku Sboru dobrovolných hasičů. Na rok 2006 činily 232 540,- Kč, na rok 2007 byly plánovány v objemu 225 500,- Kč.

5. Diskuse

Srovnání struktury a vyhodnocení připravenosti krizového managementu územní samosprávy a státní správy v Jihočeském kraji v době preventivních opatření a řešení mimořádných událostí nebo krizových situací bylo provedeno dotazníkovým šetřením. Dotazníkem byli kontaktováni příslušní úředníci všech obcí s rozšířenou působností jako zástupci samosprávy, úředníci ostatních obcí s pověřeným obecním úřadem a vybraní úředníci úřadů státní správy v Jihočeském kraji, Nemocnice České Budějovice. Hlavním přínosem pro zpracování studie bylo získání informací od respondentů elektronickou poštou, ale též přímý rozhovor při osobní návštěvě.

5.1 *Nekompatibilita*

Na několik institucích na různých úrovních veřejné správy byl odeslán dotazník s otázkami. Byla zvolena forma jednoduché tabulky, ve které bylo uvedeno několik krátkých otázek, ke každé otázce byl v tabulce rezervován prostor pro odpověď. Tato tabulka byla vytvořena v operačním systému Microsoft v prostředí Word verze 2003 a odeslána e-mailem formou přílohy. Ve vlastním e-mailu byla koncipována žádost s odkazem na přiložený soubor.

V několika případech se vrátil e-mailem zpět dotazník řádně zpracován, častěji ale v něm byly uvedeny odpovědi jen na prvních několik otázkách. Další korespondencí a telefonáty bylo zjištěno, že problém spočívá v kompatibilitě používaných programů. Pokud totiž je soubor vytvořen v programu MS Word některé vyšší verze, potom dřívější verze stejného programu nezobrazí dokument správně. V mnoha případech se na pracovištích stále běžně používají verze MS Word 97, popř. 2000, a možná i starší (přičemž aktuální verze je 2007).

Problém byl vyřešen tím, že dotazník byl přepsán do jednoduchého textového souboru. S tímto typem souboru potom již žádné komplikace nebyly.

Nekompatibilita v tomto konkrétním případě byla pro všechny zúčastněné strany nepříjemná. Domnívám se ovšem, že při vzájemné komunikaci mezi orgány krizového

řízení veřejné správy mohou vzniknout i vážnější komplikace, než tomu bylo v tomto případě.

Jednodušší situace vznikne v případě, kdy příjemce dokument vůbec v osobním počítači neotevře. Zde nedojde ke zkrácení informace, protože žádná informace nebyla přijata.

Podstatně horší ovšem je, pokud příjemce dokument sice přečte, ale zkrácený. V tomto případě zkrácení spočívalo v to, že chyběla větší část dokumentu. Lze si docela dobře představit situace, kdy tato chyba ve vzájemné komunikaci může mít závažné důsledky.

Řešení problému spočívá v udržování vzájemně kompatibilních systémů.

To by ovšem znamenalo vybavit všechna pracoviště aktuálními verzemi programů, a to je velice drahé. Dále - tyto aktuální verze vyžadují určité minimální konfigurace počítačů a v mnoha případech stávající počítače nevyhovují a bude nutno nakoupit nové. A dost složité bude i synchronizovat všechny následující aktualizace tak, aby všechna pracoviště neustále používala stejné verze programů.

A i kdyby se předchozí předpoklady podařilo realizovat, vzniká další problém: ve stávajícím systému bylo vytvořeno veliké množství dokumentů a je pravděpodobné, že ne všechny dokumenty budou bez úprav použitelné i v nejnovějších verzích.

V tomto případě řešení spočívalo v tom, že byl použit jednoduchý textový formát dokumentu, který je sice velice primitivní a nabízí jen elementární funkčnost, ale funguje naprosto bezproblémově na všech počítačích.

5.2 Zkušenosti s využitím zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím při uplatňování veřejné kontroly činnosti orgánů státu, kraje nebo obce a jejich organizačních složek

Česká republika se řadí mezi demokratické právní státy, ve kterých výkon veřejné správy nepředstavuje od občanů izolovanou státní moc bez možnosti jakékoli vnější kontroly (včetně kontroly samotnými občany státu). Orgány veřejné správy disponují pravomocí rozhodování v řadě oblastí, mohou zasahovat do našich práv a povinností (při respektování zásady zákonnosti), na straně druhé poskytuje veřejná

správa občanům též řadu služeb (je i službou veřejnosti). Je proto nezbytné, aby občané byli informováni o činnostech veřejné správy, mohli požadovat poskytnutí informací, případně se přímo účastnit jednání a rozhodování orgánů veřejné správy, či mohli nahlížet do nejrůznějších dokumentů (mimo případů, kdy existuje veřejný zájem na utajení a nezveřejnění určitých skutečností). Pokud jde o Českou republiku, platí pro ni princip publicity veřejné správy. Právní základ nalezneme v Listině základních práv a svobod, konkrétně v článku 17. Podle tohoto článku je zaručena svoboda projevu a právo na informace.

Náš právní řád tedy umožňuje všem občanům právo na přístup ke všem informacím o činnosti veřejné správy vyjma těch, které jsou zákonem výslovně vyloučeny.

Článek 17 odst. 5 Listiny základních práv a svobod pak výslovně stanoví, že státní orgány a orgány územní samosprávy jsou povinny přiměřeným způsobem poskytovat informace o své činnosti, přičemž podmínky a provedení stanoví zákon. Tímto speciálním zákonem je v současné době zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, v platném znění, novelizován zákonem č. 61/2006 Sb.

Mezi tzv. povinné subjekty, které jsou dle tohoto zákona povinny informace o své působnosti poskytovat, patří i orgány územní samosprávy. Podle tohoto zákona se informace poskytují buď zveřejněním (zákon stanoví údaje, které povinný subjekt musí zveřejnit ve svém sídle a svých úřadovnách) nebo na základě žádosti, tu může podat každá fyzická i právnická osoba při dodržení zákonem stanovených podmínek. O poskytnutí informace na základě žádosti dle tohoto zákona pak rozhoduje obecní úřad. Odpovědnost za informování veřejnosti o činnosti obce nese starosta.

Mezi povinně zveřejňované informace se zařazují i ty, které úřad poskytl individuálním žadatelům. Úřad je zveřejní do čtrnácti dnů. Zavádí se tak mechanismus, který na jedné straně snižuje zátěž úřadů, když potenciální žadatel může nejdříve zjistit, zda se na to neptal již někdo před ním, a na druhé straně působí velmi instruktivně ke zvýšení zájmu veřejnosti o veřejné záležitosti – vědět, o co se zajímá někdo jiný, může otevřít širší diskusi.

Při podání žádosti se nově požaduje, aby bylo zřejmé, že se žadatel domáhá poskytnutí informace podle tohoto zákona. Zároveň pro elektronické podání žádosti se stanoví, že musí být zasláno na adresu elektronické podatelny, nikoli například na adresu jednotlivého úředníka. Odliší se tak případy, kdy je otázka směrem k úřadu položena například v diskusním fóru na webu úřadu nebo jen při komunikaci s jednotlivým úředníkem. Na takové případy pak úřad nemusí reagovat postupem dle zákona. Nově se také požaduje uvést jméno, příjmení, datum narození, adresu místa trvalého pobytu nebo, není-li přihlášena k trvalému pobytu, adresu pro doručování (včetně elektronické adresy). Ovšem i když některé z těchto údajů chybí (např. datum narození), je úřad povinen žádost řádně vyřídit (42).

Pro postup poskytování informací se nově ze správního řádu použijí obecná ustanovení, vyjadřující principy dobré správy. Princip dobré správy je neurčitým pojmem správního práva, zjednodušeně lze tento pojem vyložit jako projev dobré vůle orgánu veřejné správy, pokud tento orgán činí to, co mu zákon ukládá, lépe a nad rámec minimálního standardu požadovaného zákonem (2).

Konstatuji, že jsem se ve většině případech setkala se vstřícností ze strany oslovených úředníků státní správy a samosprávy, i když jsem v počáteční fázi jejich oslovení a žádostí o poskytnutí informací postupovala přímým kontaktem pracovníka oddělení krizového řízení nebo pověřeného funkcí, jejíž náplní je krizové řízení. Pokud se odpověď nevrátila, pak další postup byl uskutečněn v souladu se zákonem č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Svůj dotaz na stav krizového řízení jsem opakovala přes podatelnu města Dačice se všemi náležitostmi z mé strany jako dotazovatele (jméno a příjmení, bydliště, rok narození). Ani tímto zákonným krokem jsem nezískala požadovanou informaci. Město Dačice, stejně tak jako jeho přímo kontaktovaný úředník, žádným způsobem nereagovali. Podobným způsobem se zachovala většina zbývajících oslovených obcí s pověřený obecním úřadem (kromě obcí s rozšířenou působností). Žádný správní orgán, který odmítl poskytnout informace, mi neposkytl jako dotčené osobě přiměřené poučení o mých právech a povinnostech, jak postupovat, abych informace získala.

Všemi oslovenými respondenty z oblasti státní správy byly informace poskytnuty.

Na základě získaných zkušeností mohu konstatovat, že veřejná správa naplnila v tomto konkrétním případě ustanovení principů dobré správy:

- veřejná správa je službou veřejnosti;
- setkala jsem se se zdvořilostí a podle možností mi vycházeli vstříc;
- správní orgán vyřizoval věci bez zbytečných průtahů a zatěžování.

Výjimku tvoří podobně jako Město Dačice, většina obcí s pověřeným obecním úřadem kromě těch, které jsou zařazeny v souboru obcí s rozšířenou působností.

5.3 Oddělení pracoviště krizového řízení

Umístění pracoviště oddělení krizového řízení má zásadní význam pro jeho schopnost operativně se transformovat na pracoviště krizového štábu. Výsledkem je řešení, kdy krizový štáb by měl mít minimálně k dispozici:

- místnost pro zasedání krizového štábu;
- místnost pro soustředění stálé služby;
- pracoviště zástupců složek IZS;
- příruční sklad;
- pracoviště telefonistky;
- tisková místnost (4).

Prostory pro práci stálé pracovní skupiny musí zejména umožňovat:

- nepřetržitý pracovní cyklus, včetně alespoň provizorního zázemí pro stravování, odpočinek a základní hygienické potřeby členů;
- osobní styk jednotlivých vedoucích odborných skupin se členy svých skupin nebo s přizvanými specialisty;
- překlenutí výpadku elektrické energie náhradním elektrickým zdrojem o výkonu zajišťujícím alespoň provoz osvětlení a provoz komunikačních prostředků;
- ochranu pracoviště před povětrnostními vlivy a jeho ostrahu.

Prostory pro vybavení stálé pracovní skupiny musí být vybaveny:

- dostatečnou rozlohou a dostatečným množstvím přípojek na rozvod elektrické energie pro využití administrativních, technických a komunikačních prostředků;
- zálohovým komunikačním propojením (telefonní linky a přípojky nebo možnost osobní komunikace) s operačním a informačním střediskem integrovaného záchranného systému a s územně příslušnými operačními středisky základních a ostatních složek integrovaného záchranného systému;
- zařízením umožňujícím pořízení zvukových záznamů z práce stálé pracovní skupiny (40).

Společné schůze krizového štábu a prostory pro práci stálé pracovní skupiny nemusí být nutně v jednom objektu. Pokud jsou některé součásti nebo jednotlivý pracovníci stálé pracovní skupiny umístěni mimo objekt, ve kterém probíhají společné schůze krizového štábu, musí být zajištěno trvalé spojení a dopravní prostředky pro rychlý přesun řídicích pracovníků stálé pracovní skupiny v případě jejich povolání na společnou schůzi krizového štábu nebo zařízení umožňující videokonference se společnou schůzí krizového štábu (40).

Prostory krizového štábu vyžadují vybavení kancelářským a technickým zařízením. Především jde o kvalitní počítačové, komunikační a projekční vybavení umožňující znázorňování analýz a operativních postupů při řešení krizové situace. K dispozici musí být schéma krizového štábu, mapy správního obvodu, ostatní dokumentace a materiál.

Materiální vybavení krizového štábu je závislé na objemu finančních prostředků uvolněných z rozpočtu pro tyto účely, ale také zda krizový štáb spadá pod státní správu nebo samosprávu. Obsahuje dále např.:

- vybavení členů krizového štábu pracovními oděvy;
- pojízdné pracoviště pro práci krizového štábu (při rozsáhlých lesních požárech, leteckých katastrofách, velkých železničních neštěstích, rozsáhlých povodních, zvláštních povodních na některé z přehrad);

- víceúčelový stan pro práci krizového štábu (nebo pro rychlé vytvoření skladu humanitární pomoci, polní ošetřovny, pracoviště záchranářů apod.);
- klimatizační jednotka, ionizační přístroj;
- fotoaparát, videokamera;
- vybudování záložního pracoviště krizového štábu;
- vytvoření podmínek pro zavedení vládního utajeného spojení VEGA na úrovni kraje a státní správy;
- „Interoperabilní terénní videokonferenční systém, zejména pro krizový management ochrany obyvatelstva“.

Pro zdárné zajištění aktivace a fungování krizového štábu v určených prostorách je zásadní věcí vyřešit vstup na pracoviště, orientaci a obsluhu na pracovišti za všech okolností i při nedosažitelnosti pracovníků, kteří za standardních situací zajišťují přístup a činnost krizového štábu (4).

5.4 Zřízení záložního krizového pracoviště

Vzájemná provázanost hrozeb, jako je terorismus, organizovaný zločin, šíření zbraní a prostředků hromadného ničení apod. způsobují že tyto hrozby jsou různé intenzity a méně předvídatelné. V těchto souvislostech narůstá potřeba systémově vyřešit i problematiku zřizování záložních krizových pracovišť (chráněných i nechráněných) s cílem zabezpečit činnost ústředních a jiných správních úřadů, orgánů krajů a obcí, ostatních orgánů s územní působností a základních složek integrovaného záchranného systému. Slouží k převzetí krizového řízení, dojde-li k vyřazení hlavního krizového pracoviště nebo k podstatnému omezení činnosti na něm.

Pro činnost orgánů krajů nebo obcí se doporučuje vytipovat jedno nebo více záložních krizových pracovišť nechráněných. Rozhodnutí o jejich počtu a dislokaci náleží hejtmanovi kraje nebo starostovi obce. Výběr místa dislokace vychází z analýzy rizik vzniku mimořádné události a krizové situace pro dané správní území. Ochrana osob na těchto detašovaných pracovištích je většinou zajištěna jejich zřízením podle potřeby a podmínek pokud možno mimo velká osídlená a průmyslová centra (menší obce, rekreační objekty, apod.). Tím se zabezpečuje, že nebudou vystavena hrozbám a

rizikům jako hlavní stanoviště. Nutností je dostatečná dopravní dostupnost. O záložním krizovém pracovišti je nutné seznámit jen nezbytný počet osob.

Kromě nechráněných pracovišť je možno pro činnost krizových štábů využít již dříve vybudovaná chráněná pracoviště (41).

5.5 Dokumentace

Pořízení krizové dokumentace znamená pro ORP značný objem práce vzhledem k stanovení a analýze rizik ve správním obvodu. Pro jednotlivá rizika jsou zpracovány operační plány podle podkladů z Krizového plánu Jihočeského kraje. Výsledkem je dokument pracovně označovaný jako Krizový plán správního obvodu ORP. Jeho specifickými plány jsou povodňové plány města a ORP. Vnější havarijní plány se zpracovávají, pokud se na území nachází objekt s nebezpečnou chemickou látkou nebo ionizující zařízení JETE.

Odpovědi na dotaz ohledně používání dokumentace při řešení MU a KS bylo v několika případech rozpačité a nejednoznačné.

Celkově je zřejmé, že schází jednoduchá, promyšlená a jasná struktura výše zmíněných dokumentů s důrazem na vazby mezi nimi.

5.6 Finanční zabezpečení krizového řízení

Pokud se jedná o obec určenou a je splněna podmínka krizového zákona o ustavení bezpečnostní rady určené obce, musí na svém jednání podle § 8 nařízení vlády č. 462/2000 Sb. k provedení § 27 ods. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení, projednat návrh objemu finančních prostředků v rozpočtu určené obce vyčleněných k zajištění přípravy na mimořádné události a krizové situace ve správním obvodu určené obce a nezbytných pro chod orgánů krizového řízení – bezpečnostní rady a krizového štábu. Bezpečnostní rada určené obce navrhne a projedná objem finančních prostředků. Zastupitelstvo určené obce jej však nemusí akceptovat (6).

Oddělení krizového řízení by mělo pravidelně sestavovat rozpočet Skupiny 5 – Bezpečnost státu a právní ochrana tedy:

oddíl 52 – Civilní připravenost krizové stavy pododdíl 521 – Ochrana obyvatelstva a pododdíl 527 – Krizové řízení (paragraf 5272 Činnost krizového řízení na územní úrovni a dalších územních správních úřadů v oblasti krizového řízení, paragraf 5273 Ostatní správa v oblasti krizového řízení, nově i paragraf 5274 Podpora krizového řízení a nouzového plánování).

oddíl 55 – Požární ochrana a integrovaný systém, pododdíl 551 – Požární ochrana, paragraf 5511 Požární ochrana profesionální část (HZS), paragraf 5512 Požární ochrana dobrovolná část.

U některých oddělení krizového řízení jsou finanční prostředky kryty prostřednictvím rozpočtu odboru vnitřních věcí skupinou 6 – Všeobecná vnitřní správa, oddíl 61 – Státní moc, státní správa, územní samospráva a politické strany, oddíl 617 – regionální a místní správa

Podle paragrafu 5212 Ochrana obyvatelstva je financována činnost orgánů a složek při:

- zabezpečování úkolů civilní ochrany související s výstavbou a přípravou personálu zařízení civilní ochrany bez právní subjektivity,
- přípravě obyvatelstva, včetně zajištění didaktických pomůcek pro základní a střední školy,
- zajištěním prvků jednotného systému varování a vyrozumění,
- činnosti související s hospodařením se speciálním materiálem civilní ochrany,
- s krytovým fondem a ochrannými systémy dopravních staveb,
- zajišťováním a označováním nebezpečných oblastí, prováděním dekontaminace a dalšími ochrannými opatřeními,
- evakuací civilního obyvatelstva, nouzovým ubytováním, zásobováním pitnou vodou, potravinami a dalšími prostředky k přežití civilního obyvatelstva.

Paragraf 5212 zahrnuje přípravu na krizové situace, ale v případě činnosti orgánů v krizových situacích se použije paragraf 5272. Zahrnuje zabezpečení řídicích činností zaměřených na analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik, plánování, organizování, realizaci a kontrolu činností prováděných v souvislosti s řešením krizových situací, včetně zabezpečení připravenosti k obraně státu.

Paragrafem 5273 je finančně zajištěna činnost související s výdaji na pracoviště krizového řízení, jejich zřizování a technické vybavení, zajištění komunikačních prostředků, výdaje na informační podporu krizového řízení, získávání a zvyšování kvalifikace (investiční a neinvestiční výdaje) Patří sem i předpokládané výdaje na zvládnutí krizových situací.

Mimořádné účelové finanční prostředky k řešení krizových situací, jejich předcházení a odstraňování jsou určeny paragrafem 5274. Zahrnuje výdaje spojené s činností pracovišť a složek IZS. Těchto finančních prostředků lze použít i pro záchranné sbory, ozbrojené bezpečnostní sbory, havarijní služby, apod. Způsob použití upravuje vláda svým usnesením ke státnímu rozpočtu (13).

Důležitou součástí rozpočtu je pro oddělení krizového řízení předpokládaná finanční podpora jednotek sborů dobrovolných hasičů, což jsou jednotky požární ochrany zřízené městem na základě § 29 odst. 1 písm. a) zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů. Kategorie jednotek sborů dobrovolných hasičů stanoví po dohodě s obcemi krajský úřad svým nařízením k plošnému pokrytí kraje. Jestliže se tato jednotka sboru dobrovolných hasičů stane jednotkou s územní působností, má nárok na dotace. Vybraným obcím s jednotkou sboru dobrovolných hasičů je poskytována dotace na běžné výdaje. Dotace mají mít pro obce motivační charakter pro zainteresovanost obce na výstavbě jednotky požární ochrany tak, aby odpovídala kategoriím jednotek požární ochrany II nebo III typu. Ty mohou cestou HZS kraje požádat Ministerstvo vnitra o investiční dotaci na mobilní požární techniku. Dotace zpravidla zahrnuje padesát procent ceny schválení požární techniky, ale maximálně dva milióny korun českých (44).

Rozpočet by měl respektovat analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik na území (správního obvodu určené obce), plánování, organizování, realizaci a kontrolu činností prováděných v souvislosti s řešením krizových situací včetně zabezpečení připravenosti k obraně státu.

Návrh na požadovaný objem finančních prostředků v rozpočtu města u obcí s rozšířenou působností je odevzdán správci finančního odboru a tento návrh projedná vedení města. Upravená verze rozpočtu je sdělena jednotlivým vedoucím odborů. Návrh

rozpočtu města je předložen finančnímu výboru a po projednání zveřejněn na úřední desce. Dále je návrh rozpočtu předložen k projednání a schválení zastupitelstvu města (6).

Finanční prostředky na krizové řízení u úřadů státní správy nejsou ve většině případů přímo vyčleněny. Jsou podle nutnosti uvolňovány z rozpočtových kapitol příslušných ministerstev.

Proces tvorby a realizace bezpečnostní politiky má silný ekonomický rozměr. Východisko a základ je třeba hledat v transparentním financování. Je otázkou,

- zda existují závazné definice používaných termínů a ukazatelů, týkajících se financování,
- zda jsou sestavovány ročně přehledy výdajů tohoto charakteru,
- zda jsou vynaloženy finanční prostředky efektivně.

Účelné nakládání s finančními prostředky, možnost veřejné kontroly, schopnost oddělení krizového řízení řešit mimořádnou situaci nebo krizový stav přesvědčí příslušné úředníky veřejné správy a občany o nutnosti jejich uvolňování z rozpočtů.

V kontextu s novou povahou bezpečnostních hrozeb by bylo vhodné zvážit navýšení finančních zdrojů na zajištění krizového řízení.

5.7 *Obce s pověřeným obecním úřadem v Jihočeském kraji*

Tyto ostatní obce s pověřeným obecním úřadem (kromě ORP Jihočeského kraje) byly zařazeny do výzkumu pro dokreslení situace o krizovém řízení v Jihočeském kraji. Těmto obcím zákon nepřikazuje si zřídit krizový štáb, ani zpracovat žádný krizový plán, jak své občany ochránit před krizovými situacemi. V případě vzniku krizové situace spoléhají na obce s rozšířenou působností a pouze improvizují. Lze říci, že jen jedna obec se minimálním způsobem zmiňuje o krizovém řízení a jedna obec by v rámci svých možností byla schopna samostatně reagovat na krizové situace.

Je otázkou, zda legislativní rámec je v tomto případě správně nastaven, jestli obce s rozšířenou působností nemají pro řešení krizové situace příliš rozsáhlá území a

zda ochrana obyvatelstva je zajištěna na celém teritoriu ORP stejně kvalitně. Improvizovat se zdravím a životy lidí, při ochraně jejich majetku by se nemělo.

5.8 Další poznatky vyplývající z výzkumu

V rámci novelizace krizového zákona by bylo vhodné doplnit ustanovení vymezující působnost, pravomoci a povinnosti orgánů ORP, které budou tyto orgány zabezpečovat rámci územního správního obvodu ORP. Přehodnotit rozhodovací pravomoci orgánů jednotlivých stupňů krizového řízení, která na úrovni krajů, ORP a obcí zajistí možnost vydání závazných rozhodnutí cestou – hejtman, starosta obce s rozšířenou působností, starosta ve správním obvodě ORP, včetně závazných rozhodnutí cestou v daném správním obvodě správním úřadům (mimo těch, které jsou v přímé podřízenosti ústředních správních úřadů a správních úřadů s celostátní působností).

Bylo by vhodné vymezit vzájemné vztahy mezi Bezpečnostní radou kraje – Bezpečnostní radou obce s rozšířenou působností – Bezpečnostní radou obce a mezi jednotlivými krizovými štáby.

Systémově nevyřešenou zůstává situace, kdy vyšší územně samosprávný celek – tedy kraj – zasahuje do územního obvodu několika správ Policie ČR. Stále jsou nevyjasněny vztahy mezi hejtmánem a ředitelem Policie ČR, Správy kraje. V některých případech mají krajští ředitelé Policie ČR za partnery větší počet hejtmánů.

Podle zákona č. 240/2000 Sb., § 14 písm. c) mají hejtmani zákonem stanovenou působnost v oblasti veřejného pořádku, nemají však pro svou činnost účinné nástroje a stabilní partnery. Policie ČR správ krajů naproti tomu musí komunikovat s kraji o bezpečnostní situaci. Z toho vyplývá potřeba harmonizovat krajské uspořádání Policie České republiky se strukturou samosprávy krajů tak, aby každý hejtman byl partnerem k jednomu řediteli Policie ČR správy kraje.

Není technicky zajištěna bezproblémová mezirezortní komunikace. Neexistuje jednotný informační systém krizového řízení, který by byl efektivně využíván, přesto že

jeho existenci předpokládá zákon č. 240/2000 Sb. Vytvořit informační systém jako komplexní nástroj na podporu rychlého a kvalifikovaného rozhodování pro pracovníky krizového řízení by měla být jednou z priorit v oblasti krizového řízení.

Všechny informace by měly být ve správném čase na správném místě, bez možnosti manipulace. Důraz by měl být kladen na přesnost, jednoznačnost a aktuálnost. Každý zkrat v tomto dynamickém a v čase stále se měnícím labyrintu by způsobil zpoždění a následné hmotné škody, v těch horších případech i poškození zdraví, životního prostředí a ztráty na životech. To vyžaduje globální elektronizaci společnosti, masové nasazení nových digitálních technologií, zpřístupnění rychlostního internetu, on-line sdílení a výměnu informací, aby byla zajištěna provázanost množství informačních zdrojů, zabezpečena jejich kompatibilita, nepřetržitá aktualizace, sdílení informací a služeb i jejich ochrana. Složitost tohoto procesu nespočívá jen v nákupu počítačů, v rozvinutí sítí, instalaci softwaru a jeho uvedení do provozu. Mimo technické a technologické roviny je nutná změna myšlení lidí, změna způsobu vládnutí na úrovni státu, regionu i obce (9).

Při sběru dat byla zjištěna v několika případech nedostatečná počítačová gramotnost, nedoceníení úlohy a potenciálu počítačových technologií. Při řešení krizových situací je dostupnost kvalitních a aktuálních informací o území jednou ze základních podmínek, které limitují správnost a efektivnost rozhodování krizových štábů.

Každá odborná oblast používá obecné a specifické pojmy. Pro každý systém je nutno vytvořit terminologii a definovat pojmy a vymežit jejich obsah pro usnadnění komunikace a pro uvádění výsledků výzkumů do praxe. Krizové řízení zahrnuje širokou oblast veřejné správy a měla by používat jednotnou terminologii. Zákon č. 240/2000 Sb. definuje pojmy mimořádná událost a krizová situace. Další odborné pojmy nedefinuje, které jsou nutné pro účinné a efektivní postupy v oblasti krizového řízení. Ministerstvo vnitra ve spolupráci s dalšími správními úřady s celostátní i územní působností zpracovalo a zveřejnilo Terminologický slovník pojmů v oblasti krizového řízení a plánování obrany státu. Jeho používání však není závazná žádným právním předpise.

5.9 *Postavení krizového managementu v zemích Evropské unie*

Ve vyspělých zemích s propracovaným systémem v oblasti řízení je krizové řízení a jeho hlavní úsek nouzového plánování nedílnou součástí státu, organizací a občanů na všech úrovních. Každé ministerstvo, odvětví nebo jiná část organizační struktury má vlastní roli v krizovém řízení. Krizové řízení je integrální část odpovědnosti každého řídicího pracovníka. Koordinace krizového řízení probíhá na úrovni státu (10).

Většina evropských zemí, a to nejen členských zemí Evropské unie (dále jen EU), zpracovala koncepce nouzového řízení a plánování v polovině osmdesátých let a od té doby vypracovává a zavádí do praxe další praktiky jako jsou scénáře pohrom a scénáře odezvy na pohromy. V těchto zemích jsou právně upraveny otázky prevence, připravenosti na okamžitý zásah, reakce na mimořádnou událost a opatření pro obnovení po katastrofě. Existují organizační struktury, které zabezpečují spolupráci složek a sil pro zvládání krizových situací. Jsou vymezeny odpovědnosti právních subjektů a občanů. Odborné přístupy byly v těchto zemích sjednoceny v rámci IDNDR (Mezinárodní dekáda pro snižování přírodních katastrof), která probíhala v letech 1990-1999 pod patronací OSN. Česká republika byla do těchto aktivit zapojena (10).

Spolupráce mezi zeměmi EU v civilní ochraně, která v současném pojetí zahrnuje nouzové řízení a soustřeďuje se na nouzové plánování, probíhá od roku 1985. Smlouva EU obsahuje i hlavní aspekty šesti rezolucí přijatých v letech 1985-1994, které položily základy dnešnímu koordinovanému přístupu k plánování a zvládání v případě katastrof. Evropská komise se zaměřuje na posílení a podporu úsilí na národní, regionální i místní úrovni. Rostoucí význam krizového managementu pro každého člověka zdůraznila Evropská unie vyhlášením období od června 1993 do června 1994 Rokem evropské civilní ochrany. Vyzdvihovaly se hlavně aktivity zaměřené na výchovu obyvatelstva v oblasti omezování rizika krizových situací v důsledku nezodpovědného chování lidí a na podporu rozhodnutí orgánů krizového managementu a adekvátní reakci obyvatelstva při krizových situacích (10).

V roce 1997 učinila Rada Evropské unie důležitý krok ke schválení Akčního programu Společenství v oblasti civilní ochrany na období od 1. ledna 1998

do 31. prosince 1999, který byl nahrazen druhým Akčním programem s platností do 31. prosince 2006 (46).

Záměrem strategie spolupráce civilní ochrany EU není nahradit národní systémy, ale zajistit koordinaci prostředků civilní ochrany, které budou sloužit jak pro kvalitnější reakci na požadavky ze strany mezinárodních organizací, jako je OSN, tak pro své vlastní samostatné mise EU. V říjnu roku 2001 schválila Rada Evropské unie rozhodnutí č. 2001/792/ES, Euratom ustavující Mechanismus Společenství zaměřený na podporu zesílené spolupráce při asistenčních zásazích v oblasti civilní ochrany, obsahující strategii pro rychlé zvládnutí katastrof (46).

Cíle Evropské bezpečnostní a obranné politiky byly definovány v Evropské bezpečnostní strategii přijaté Evropskou radou v prosinci 2003. Evropská bezpečnostní strategie klasifikuje současné hrozby, vymezuje soubor nástrojů EU k jejich prevenci a způsobu zvládnutí (46).

Organizování spolupráce mezi zeměmi je založeno na podpoře snahy o prevenci katastrof a lepší připravenosti orgánů zodpovědných za civilní ochranu, vytvoření rámce pro efektivní a rychlou spolupráci a použití operativních nástrojů mezi národními službami civilní ochrany v případě potřeby, na výcviku a simulovaných cvičeních. Důraz je kladen na prevenci a informování veřejnosti.

Základním koncepčním dokumentem České republiky v oblasti bezpečnostní politiky je Bezpečnostní strategie České republiky přijatá v prosinci 2003, která vychází z aktivní účasti na Evropské bezpečnostní a obranné politice. Zároveň klade důraz na posilování partnerství NATO a EU (46).

V systému řešení krizových situací má významné místo i krizový management NATO, jež disponuje silami, prostředky a různými zdroji použitelnými při řešení krizí vojenského i mírového charakteru a různými formami humanitární pomoci. Problematika krizového managementu je obsažena ve Strategické koncepci NATO přijaté v roce 1991. Dalšími diplomatickými kroky se NATO zavázalo podporovat aktivity Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (dále jen OBSE) zaměřené na udržení míru, předcházení a likvidaci krizových situací zapojením do operací OSN. Hlavním úkolem propracovaného systému krizového managementu NATO je

monitorování a analýza krizových jevů, prevence vzniku krizí a přijímání opatření na zabránění vzniku otevřených konfliktů. V zemích začleněných do NATO se používá pojem civilní nouzové plánování (dále jen CNP). V této souvislosti a v souladu s novými úkoly CNP vyplývajícími z mezinárodních jednání a dokumentů se hlavní pozornost soustřeďuje na ochranu obyvatelstva, minimalizaci ekonomických ztrát a zajištění suverenity státu. Význam CNP je zdůrazněn i skutečností, že na hlavním štábu NATO v Bruselu pracuje Vyšší výbor pro civilní nouzové plánování (14). Základním politickým dokumentem pro činnost orgánů civilního nouzového plánování NATO je i Deklarace Pražského summitu NATO, v jejímž rámci se členské státy zavázaly poskytnout, v případě žádosti, pomoc při vyrovnání se s následky teroristických útoků, včetně útoků chemickými, biologickými a radiologickými prostředky (46).

5.9.1 Příklady vytváření koncepce krizového managementu v některých státech Evropské unie

5.9.1.1 Holandsko

Rozlohou je naše republika srovnatelná s Holandskem. Za nouzové plánování v této zemi odpovídají ministři jednotlivých resortů. Při vážných krizích se na jejich zvládnutí musí podílet více ministerstev. V tomto případě do činnosti vstupuje národní koordinační centrum, které spadá do pravomoci ministra vnitra. Současný systém se vyvíjí od roku 1970 a je doplňován o nové znalosti a zkušenosti. V roce 1991 byla zrušena civilní obrana a operativní řízení civilní obrany bylo nahrazeno krizovým řízením postaveným na principech strategického řízení zahrnujícího řadu ohrožení. Zákony v Holandsku jsou jednoduché, obsahují pouze obecné principy a jejich konkrétní zpracování je ve vyhláškách, nařízeních a směrnicích.

Organizační struktura státní správy je třístupňová – obec, provincie, stát a struktura výkonných složek na zvládnutí pohrom a krizí je čtyřstupňová - obec, region, provincie, stát.

Řízení krizí je koncipováno tak, aby:

- pohromu nebo katastrofu bylo možné zvládnout co nejrychleji a nejefektivněji;

- výkonné složky, které pracují na zvládnutí krizí, pokračovaly na zvládnutí nepřijatelných dopadů a aby se do akce dostaly správní orgány, které zajistí přísun dalších výkonných složek, dalších i finančních prostředků;
- k zásahu jsou použity jen ty výkonné složky a prostředky, které jsou adekvátní.

Zásah začne provádět jedna složka, a jakmile velitel zásahu vyhodnotí, že zvládnutí dopadu pohromy je nad jeho síly, dá pokyn do operačního střediska, jež zajistí posily. Je organizačně zajištěn systém odezvy rozšiřovaný podle konkrétních požadavků.

Na krizovém řízení se podílejí hasiči, policie a zdravotnické složky. Armáda se nepodílí na krizovém řízení, zasahuje pouze při zvládnutí velkých pohrom. Pro řízení krizí mají předem připravený systém komunikace na všech úrovních řízení se specifikací povinností a odpovědností jednotlivých účastníků systému.

Za organizaci řízení pohrom je odpovědný ministr vnitra, ale základní odpovědnost za zvládnutí pohrom má starosta. Jako poradní orgán starosty je vytvořen štáb složený ze zástupců hasičů, policie a zdravotníků a podle potřeby i zástupců dalších složek. Spojení s výkonnými složkami zajišťuje obvykle velitel hasičů. Starostové a odpovědní pracovníci jsou dostatečně vzdělaní pro provádění kvalifikovaných rozhodnutí.

Řízení pohromy zahrnuje období řešení nouzové situace, ale i období před pohromou a po výskytu pohromy. V Holandsku je pro tento systém používáno označení: bezpečnostní řetězec (safety chain). Tento řetězec je postaven na provázanosti a vzájemné závislosti a skládá se ze :

- stanovení odborného přístupu k zabránění vzniku vysoce nebezpečných situací;
- prevence, tj. aplikace takových technických opatření, která zabrání vzniku pohromy nebo zajistí zmírnění dopadů;
- připravenosti, tj. vytvoření havarijních plánů, zajištění informovanosti populace, patří sem vybavení koordinačních pracovišť a instalace poplachového systému;
- odezvy, tj. zvládnutí dopadů, záchrana lidí, evakuace, instalace technických opatření;
- obnovy, tj. zajištění návratu do běžného života.

Etapa vytvoření bezpečnostního řetězce byla ukončena v prosinci 2002. Výsledkem kromě organizace řízení krizí a rozsáhlé spolupráce s privátním sektorem je přehled kritických oblastí, vymezení odpovědností, ale zejména provázanost a tím kaskádové šíření efektu (10).

5.9.1.2 Spolková republika Německo

Ve Spolkové republice Německo jednotlivé orgány státní správy mají úkoly specifikované pro nouzové plánování, jehož součástí je centrální nouzové plánování a civilní obranné plánování. Za nouzové řízení a plánování v době míru odpovídají spolkové země a za nouzové plánování v době války odpovídají federace. Každá spolková země se řídí vlastním zákonem o ochraně při katastrofách. Za splnění ochrany odpovídají úřady pro ochranu při katastrofách: místní úřady ve velkých městech, krajské správní úřady, zemská vláda a spolkové ministerstvo vnitra. Na úrovni federace se zajišťuje zachování funkcí státu, civilní ochrana, dodávka zboží a služeb a podpora vojska. Každé ministerstvo má specifikované úkoly pro CNP, koordinace je úkolem ministerstva vnitra. Existují čtyři civilní složky na zvládnutí krizí, nouzových situací a havárií – hasiči, policie, zdravotníci a technická pomoc. Bundeswehr se účastní zásahu až na požádání spolkového ministerstva vnitra. Profesionální pracovníky doplňuje velký počet dobrovolníků z humanitárních organizací.

Legislativně je upravena ochrana obyvatelstva, připravenost na nouzové situace a civilní obrana. Zákony respektují jak pojetí krizového řízení NATO, to znamená, že odlišuje centrální nouzové plánování a obranné vojenské plánování, tak i směrnice a doporučení EU pro havárie a krizové situace.

Nouzové plány územních celků (okresů a krajů) a spolkových zemí koordinuje oddělení státní administrativy, které k tomuto účelu zaměstnává odborníky (10, 14).

5.9.1.3 Rakousko

V Rakousku jsou zřízeny civilní úřady odpovědné jednak za ochranu při katastrofách a jednak za ochranu před účinky ozbrojených konfliktů. Ochrana

při katastrofách je úkolem spolkových zemí, každá spolková země má svůj vlastní zákon o ochraně při katastrofách, spolková vláda odpovídá za ochranu před ozbrojeným konfliktem. Ministerstvo vnitra, ministerstvo zdravotnictví a ministerstvo životního prostředí vytvářejí ke zlepšení ochranných opatření poradní sbory pro katastrofy. Základní síly tvoří policie, požárníci, zdravotnictví, ozbrojené síly a dobrovolné složky, mezi které patří rakouský červený kříž, horská záchranná služba, letecká záchranná služba, záchrana topících, Organizace pro sebeochranu a řada dalších.

Rakousko věnuje mimořádnou pozornost ochraně obyvatelstva před ionizujícím zářením v míru v případě vzniku havárie v některém jaderně-energetickém zařízení, nacházejícím se v sousedství Rakouska (7,14).

5.9.1.4 Švýcarsko

Ochrana při katastrofách ve Švýcarsku, stejně jako ochrana osob před účinky ozbrojených konfliktů, náleží podle švýcarské ústavy a příslušných zákonů civilní ochraně (dále jen CO). Organizace záchranných prací je v kompetenci jednotlivých kantonů a obcí. Na těchto úrovních jsou také zpracovány plány ochrany. K místním organizacím patří asi osm procent obyvatel z nejrůznějších záchrannářských profesí a obec si volí svého vedoucího CO. Za účelem koordinace a zlepšení poskytování pomoci, která přesahuje možnosti kantonu, byla v rámci Spolkového úřadu civilní ochrany vytvořena Ústředna pro pomoc při katastrofách na vlastním území (10, 14).

5.9.1.5 Dánsko

Odpovědností za ochranu při katastrofách je v Dánsku legislativně stanovena CO. Za účelem koordinace úkolů mezi jednotlivými ministerstvy je vytvořen Direktorát pro civilní obranu a ochranu, kterému přísluší další plánovací a řídicí úkoly (7,14).

5.9.1.6 Švédsko

Propracovaný systém civilního krizového plánování a krizového managementu má Švédsko. Koordinačním orgánem je Národní rada pro civilní obranu Švédska. Tento přístup spočívá v prosazování koncepce tzv. totální ochrany. Jejím cílem je zabezpečovat neustálou připravenost a rychlou reakci na krizové ohrožení. Ochranu obyvatelů, jejich majetku a ekonomiky zabezpečuje v mírových podmínkách Administrace záchranných a hasičských služeb. Na úrovni státu odpovídá za likvidaci škod Státní úřad pro záchranu, v provinciích je to Provincionální poplachová centrála. Ochrana po dobu katastrofy je úlohou policie, požární ochrany a zdravotnictví. Při nouzových situacích jsou nápomocny místní skupiny domobrany a CO. Tato problematika není upravena zvláštním zákonem, ale je zakotvena v zákoně o požárech, podle kterého ochrana při katastrofách přísluší obci.

Při válečném stavu přebírá zodpovědnost civilní ochrana a prostředky záchranných služeb jsou integrované do jejího systému. CO je v podřízenosti ministerstva obrany (7,14).

5.9.1.7 Francie

Francie má účinný systém ochrany osob a majetku v době krizových stavů. Služba bezpečnosti obyvatelstva vytváří záchranné týmy z požárníků a technických složek. Francie je státem, kde se v systému pomoci při katastrofách významnou měrou podílí armáda. Ve velkých městech jsou vojenskými specialisty a pracovními silami posíleny záchranné týmy. V roce 1982 vytvořilo ministerstvo obrany Vojenský útvar rychlého nasazení pro humanitární pomoc. Jeho nejdůležitějším prostředkem jsou polní nemocnice (7,10).

5.9.2 Zhodnocení

Z výčtu popsaných zkušeností s vytvářením koncepce a struktury krizového managementu ve státní správě v zemích EU vyplývá skutečnost, že poslání ochrany obyvatelstva je ve všech zemích obdobné, i když systémy, kterými je zajišťována, jsou

rozdílné a v každém státě specifické. Všeobecně platí zásada, že mírové a vojenské krizové situace se řeší odděleně, síly a prostředky jsou však společné. Za bezpečnost zemí jsou zodpovědné vlády, které vytvářejí různé poradní a koordinační orgány. Otázkami obrany se zabývají ministerstva obrany a mírovými krizovými situacemi ministerstva vnitra. V několika zemích hrají velkou roli jednotky CO a dobrovolné organizace. Na monitorování a analýzu krizových jevů jsou ustaveny různé nezávislé instituce, které nasazují síly a prostředky při řešení rozsáhlých krizových situací doma i v zahraničí.

Každá země má jiný přístup k řešení a řízení krizových situací, existují jiné terminologie, definice. Odlišné pojetí krizového managementu, pohledy na kritickou infrastrukturu jsou dány geografickou a geopolitickou polohou země, historickým vývojem i ekonomickými možnostmi.

Všechny iniciativy týkající se civilní ochrany EU jsou realizovány na bázi principu vzájemné pomoci a spolupráce. Záměrem spolupráce civilní ochrany EU není nahradit národní systémy, ale koordinovat prostředky civilní ochrany.

Kompatibilita v oblasti civilního nouzového plánování a ochrany obyvatelstva v podstatě neexistuje. Jednotný legislativní rámec přinese pravděpodobně evropská ústava.

6. Závěr

Veřejná správa je absolutně vázána na právní řád. Orgán veřejné správy může spravovat jen přísně vymezené skutečnosti způsobem stanoveným právním předpisem. Veřejná správa působí na život společnosti ve všech jejích oblastech i v oblasti zabezpečování obrany, bezpečnosti a ochrany státu i každého občana. Současný stav ve veřejné správě je ovlivněn politickými změnami, které se uskutečnily na počátku devadesátých let minulého století a neproběhly vždy systémově. Diplomová práce byla zpracována na legislativním podkladě, jehož základ tvoří zákon č. 240/2000 Sb. (krizový zákon) a ostatní související právní předpisy.

Předložená studie si určila za cíl vyhodnotit metodou srovnání struktury a organizace v době preventivních opatření a řešení mimořádných událostí nebo krizových situací připravenost jednotlivých složek krizového managementu územní samosprávy a státní správy v Jihočeském kraji.

Na podkladě šetření sledovaných oblastí, úseků a základních činností, stejně tak jako podmínek pro kvalitní činnost a fungování oddělení krizového řízení na úrovni veřejné správy v Jihočeském kraji lze zkonstatovat, že všechny sledované prvky krizového managementu vytvořily útvary a orgány krizového řízení. Zpracovaly krizové plány, stejně tak jako ostatní krizovou dokumentaci vycházející z analýzy rizik na daném správním území nebo v souvislosti s plněním specifických úkolů úřadů státní správy v podmínkách Jihočeského kraje. Nejednotnost v oblasti krizového řízení je možno nalézt u obcí s rozšířenou působností např. v začlenění útvarů s různým počtem stálých zaměstnanců mající různé funkce a v plnění úkolů na různých odborech struktury městských úřadů. Zvláštní oblast hodnocení tvoří vybavení oddělení krizového řízení a jeho schopnost se transformovat na pracoviště krizového štábu, kde se projevuje zejména objem finančních prostředků uvolněných z veřejných rozpočtů do oblastí krizového řízení.

Kritéria hodnocení efektivnosti současného systému krizového řízení na regionální a místní úrovni byla v konkrétním případě zpracované studie stanovena metodou sběru dat, formulací otázek a volbou respondentů. Výsledkem je konstatování, že místo a úloha krizového managementu ve strukturách veřejné správy v Jihočeském

kraji jsou nezastupitelné a funkční v řešení mimořádných událostí a krizových situací, i přes ne vždy pevná pravidla a jejich jednoznačný výklad, která plynou z některých nedostatků legislativního rámce.

Očekávané začlenění České republiky do struktur NATO a Evropské unie a katastrofální povodně v roce 1997 si vynutily vytvoření legislativy v oblasti krizového řízení. Česká republika jako stabilní demokratický stát s vytvořenými principy zahraniční, bezpečnostní a obranné politiky České republiky se stala součástí EU a základy, na kterých je založena její existence byly východiskem pro její začlenění do Evropské bezpečnostní a obranné politiky. Česká republika je chápána jako rovnocenný partner, je zapojována do projektů v oblasti civilní ochrany.

Na základě zjištěných poznatků z oblasti civilního nouzového plánování a ochrany obyvatelstva v některých zemích Evropské unie lze říci, že tato sféra činnosti přesto, že cíle zemí jsou stejné, není řešena jednotně, ale každou zemí specificky. V zemích Evropské unie neexistuje v této oblasti kompatibilita.

Hypotéza, že organizace krizového managementu vznikla před vstupem České republiky do Evropské unie a nyní je nezbytná její reorganizace v duchu zásad Evropské unie, aby byla možná jeho kompatibilita s ostatními státy unie, potvrzena nebyla.

7. Seznam použité literatury

7.1 Publikace

1. ANTUŠÁK, Emil, KOPECKÝ, Zdeněk. Krizový management. Úvod do teorie. 1. vydání. Praha: Oeconomica, 2005. s. 98. ISBN80-245-0951-2.
2. ČERMÍN, Karel. Principy dobré správy definované veřejným ochráncem práv. In: Principy dobré správy. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita. S. 11-18. ISBN 80-210-4001-7.
3. HORÁK, Jan. Realizace směrnice č. 04 Ministerstva vnitra z 16. 11. 2004 na určené obci Město Písek. In: NAVRÁTIL Leoš a kol. Aktuální otázky v problematice krizového řízení. 1. vydání. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2005. s. 20-23. ISBN 80-7040-794-8.
4. HORÁK, Jan. Zabezpečení činnosti pracoviště krizového štábu v době nedosažitelnosti pracovníků oddělení krizového řízení. In: Instituce a zařízení regionu v systému ochrany obyvatelstva. Sborník IV. konference s mezinárodní účastí. 1. vydání. Brno, 2006. s. 67-69. ISBN 80-7231-171-1.
5. HORÁK, R., KRČ, M. Průvodce krizovým řízením pro veřejnou správu. 1. vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2004. 407 s. ISBN 80-7201-471-4.
6. KUDLÁK, Aleš. Zkušenosti se sestavováním rozpočtu v oblasti krizového řízení ve městě Písku. In: NAVRÁTIL Leoš a kol. Aktuální otázky v problematice krizového řízení. 1. vydání. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2005. s. 35-41. ISBN80-7040-794-8.
7. LINHART, Petr, ŠILHÁNEK, Bohumil. Ochrana obyvatelstva v Evropě. 1. vydání. Praha: MV-generální ředitelství HSZ ČR, 2005. s.196. ISBN80-86640-55-8.
8. LINHART, Petr, VALÁŠEK, Jarmil. Integrovaný záchranný systém a principy jeho činnosti. In: Instituce a zařízení regionu v systému ochrany obyvatelstva. Sborník

- IV. konference s mezinárodní účastí. 1. vydání. Brno, 2006. s.114-120. ISBN 80-7231-171-1.
9. PIROH, Jaroslav, FILIP, Stanislav. E-government a geoprostorové údaje při řízení v míru a krizových situacích. In: Řešení krizových situací v špecifickom prostredí. Sborník příspěvků z 11. vědecké konference s mezinárodní účastí. 1. vydání. Žilina: EDIS-vydavatelství ŽU, 2006, s. 461-470. ISBN 80-8070-566-0.
10. PROCHÁZKOVÁ, Dana, ŘÍHA, Josef. Krizové řízení. 1. vydání. MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, 2004. 226 s. ISBN 80-86640-30-2.
11. REKTOŘÍK, Jaroslav a kolektiv. Krizový management ve veřejné správě. Teorie a praxe. 1. vydání. Praha: Ekopress s.r.o., 2004. 249 s. ISBN 80-86119-83-1.
12. RICHTER, Rostislav. Veřejná správa a ochrana kritické infrastruktury. In: Řešení krizových situací v špecifickom prostredí. Sborník příspěvků z 11. vědecké konference s mezinárodní účastí. 1. vydání. Žilina: EDIS-vydavatelství ŽU, 2006, s. 292-297. ISBN 80-8070-566-0.
13. SCHNEIDEROVÁ, Ivana. Rozpočtová skladba v roce 2007 pro obce, města, dobrovolné svazky obcí a kraje. 1. vydání. Rožďalovice: REVOS-L, 2006. 245 s. ISBN 80-903160-5-0.
14. ŠIMÁK, Ladislav. Krizový manažment vo verejnej správe. 3. vydání. Žilina: Žilinská univerzita, 2004. 245 s. ISBN 80-88829-13-5.
15. ŠTOREK, Josef. Zdravotnická záchranní služba a krizový management. Urgentní medicína. České Budějovice, 2004, roč. 7, č.1, s. 4-11. ISSN-1212-1924.

7.2 Právní předpisy

16. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů
17. Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění zákona č. 300/2000 Sb.
18. Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, ve znění pozdějších předpisů.
19. Zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
20. Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů.
21. Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 320/2002 Sb.
22. Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky a změně některých zákonů.
23. Zákon č. 218/1999 Sb., o rozsahu branné povinnosti a o vojenských správních úřadech (branný zákon), ve znění pozdějších předpisů.
24. Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů.
25. Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
26. Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
27. Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů.
28. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů.

29. Zákon 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností, ve znění pozdějších předpisů.
30. Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů.
31. Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů.
32. Zákon č. 13/2002 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (novela zákona č. 18/1997 Sb.)
33. Zákon č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky.
34. Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, v platném znění, novelizován zákonem č. 61/2006 Sb.
35. Vyhláška 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě, ve znění pozdějších předpisů.
36. Vyhláška Ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému, ve znění novely č. 429/2003 Sb.
37. Vyhláška 513/2006 Sb., kterou se mění vyhláška 564/2002 Sb., o stanovení územních okresů České republiky a území obvodů hlavního města Prahy, ve znění pozdějších předpisů
38. Nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů.
39. Nařízení vlády ČR č. 397/1992 Sb., kterým se stanoví podrobnější úprava vztahů Policie ČR k orgánům obcí a obecní policii.

40. 4. Směrnice Ministerstva vnitra č. j. PO-365/IZS-2004 ze dne 8. října 2004, kterou se stanoví jednotná pravidla organizačního uspořádání krizového štábu kraje a obce, jeho uvedení do pohotovosti, vedení dokumentace a některé další podrobnosti.
41. Zásady pro zřizování záložních krizových pracovišť. Znění schválené usnesením vlády České republiky č. 512 ze dne 10. května 2006.

7.3 Internetové zdroje

42. FRUMAROVÁ, Kateřina. Princip publicity veřejné správy (neboli právo občanů na informace) a zákon o obcích.
Platný: <http://www.mvcr.cz/casopisy/s/2003/0013/konzult.html>, Januar 2, 2007.
43. ŠIMÁK, Ladislav. Legislativa krizových situací.
Platný: <http://fsi.uniza.sk./kkm.publikacie/lks.pdf>, April 20, 2007.
44. Informace pro starosty obcí - oblast požární ochrany. Platný: <http://www.kraj-jihocesky.cz>, Juni 12, 2007.
45. Krizový plán Jihočeského kraje, Havarijný plán Jihočeského kraje. Platný: <http://www.hzscb.cz/index.php?>, April 10, 2007.

7.4 Jiné zdroje

46. HOLUB, Jiří: Materiály k přednáškám.

8. Klíčová slova

veřejná správa v Jihočeském kraji

krizový management

obce s pověřeným obecním úřadem

úřady státní správy s územní působností

bezpečnost ve strukturách EU

orgány krizového řízení v Jihočeském kraji

krizová legislativa

9. Použité zkratky

CNP	- centrální a nouzové plánování
CO	- civilní ochrana
ČR	- Česká republika
EU	- Evropská unie
GŘ	- Generální ředitelství
HP	- havarijní plán
HZS	- hasičský záchranný sbor
IZS	- integrovaný záchranný systém
JčK	- Jihočeský kraj
JETE	- Jaderná elektrárna Temelín
KP	- krizový plán
KŘ	- krizové řízení
KS	- krizové situace
KŠ	- krizový štáb
MěÚ	- městský úřad
MU	- mimořádná událost
MV	- ministerstvo vnitra
NATO	- Severoatlantická aliance
OPIS	- operační a informační středisko
ORP	- obec s rozšířenou působností
OSN	- Organizace spojených národů
PC	- osobní počítač
UO	- určená obec
ZLP	- záchranné a likvidační práce
ZZS	- zdravotnická záchranná služba

10. Přílohy

Krizové řízení - dotazník

Název právnické osoby, zřizovatel:

Uveďte, je-li zřízen odbor, oddělení nebo funkce zabývající se mimořádnými událostmi a krizovými stavy:

V případě zřízení pracoviště krizového řízení uveďte stálý počet jeho zaměstnanců:

Uveďte personální složení pracoviště krizového řízení - funkci a oblast plnění úkolů v přípravě a řešení mimořádných událostí a krizových stavů:

Zhodnoťte, zda prostorové podmínky oddělení KŘ a jeho vybavenost v případě potřeby odpovídají pracovišti krizového štábu:

Pokud oddělení krizového řízení nemá své speciální prostory, uveďte, jaké prostory využíváte v době mimořádných událostí a krizových stavů:

Uveďte dokumentaci, materiál a prostředky, které využíváte v době řešení mimořádných událostí a krizových stavů:

Uveďte, jaké finanční prostředky byly a jsou vyčleněny k zajištění přípravy na krizové situace:

pro rok 2006:

pro rok 2007:

Příloha č. 2 – Mapa obcí s rozšířenou působností v Jihočeském kraji

Příloha č. 3 – Rozpočet krizového řízení obce s rozšířenou působností

**Rozpočet kapitoly 718
kancelář úřadu pro rok 2007**

**Skupina 5
Bezpečnost státu a právní ochrana**

*oddíl 52
Civilní připravenost na krizové stavy*

*Pododdíl 521
Ochrana obyvatelstva*

Paragraf 5212 - ochrana obyvatelstva

NEINVESTIČNÍ VÝDAJE

Položka	Název rozpočtové skladby	Přiděleno
5136	Knihy, učební pomůcky a tisk	2000
5162	Služby telekomunikacím a radiokomunikacím (paušální poplatky SMS)	50000
5169	Nákup ostatních služeb (info pro obyv. revize a opravy v kině Portyč)	80000
	SOUČET	132000

CELKEM § 5212

132.000,- Kč

*Pododdíl 527
Krizové řízení*

**Paragraf 5272 – činnost orgánů krizového řízení na územní úrovni
a dalších územních správních úřadů v oblasti krizového řízení**

Položka	Název rozpočtové skladby	Přiděleno
5166	Poradenství, analýzy a studie	75000
	SOUČET	75000

CELKEM § 5272

75.000,- Kč

Paragraf 5273 – ostatní správa v oblasti krizového řízení

NEINVESTIČNÍ VÝDAJE

org. 0206 - použití pro vybavení krizového pracoviště

Položka	Název rozpočtové skladby	Přiděleno
5136	Knihy, učební pomůcky a tisk	2000
5137	Drobný hmotný dlouhodobý majetek	88000
5139	Nákup materiálu jinde nezařazený	12000
5156	Pohonné hmoty a maziva	5000
5161	Služby pošt	1000
5167	Služby školení na vzdělávání	10000
5169	Nákup ostatních služeb (lékařské prohlídky, potraviny, doprava)	50000
	SOUČET	168000

org. 0208 - použití v době krizové situace

Položka	Název rozpočtové skladby	Přiděleno
5019	Ostatní platy (refundace platů)	40000
5039	Ostatní povinné pojistné (sociální a zdravotní)	10000
5134	Prádlo, obuv, oděv (ošacení pro postižené obyvatelstvo)	70000
5137	DHINM (přikrývky pro postižené obyvatelstvo apod.)	70000
5151	Studená voda (zabezpečení chodu evakuačních středisek)	10000
5152	Tepllo (zabezpečení chodu evakuačních středisek)	20000
5154	Elektrická energie (zabezpečení chodu evakuačních středisek)	40000
5169	Nákup ostatních služeb (ubytování, stravování, doprava apod.)	215000
	SOUČET	475000

CELKEM § 5273

643.000,- Kč

Paragraf 5274 – podpora krizového řízení a nouzového plánování

INVESTIČNÍ VÝDAJE

Položka	Název rozpočtové skladby	Přiděleno
6122	Stan pro postižené obyvatelstvo a zasahující IZS	400000
	SOUČET	400000

CELKEM § 5274

400.000,- Kč

CELKEM za oddíl 52

1,250.000,- Kč

**Rozpočet kapitoly 718
kancelář úřadu pro rok 2007**

Požární ochrana a integrovaný záchranný systém

Skupina 5, oddíl 55

Pododdíl 551 Požární ochrana

Paragraf 5512 – požární ochrana – dobrovolná část

Podpora jednotek sborů dobrovolných hasičů

Neinvestiční výdaje

Položka	Název rozpočtové skladby	Přiděleno
5019	Ostatní platy (refundace platů)	40000
5021	Ostatní osobní výdaje (dohody o pracích s dobrovolnými hasiči)	50000
5039	Zdravotní a sociální pojištění	10000
5132	Osobní ochranné pracovní prostředky	130000
5133	Léky zdravotnický materiál	31000
5136	Knihy, učební pomůcky a tisk	1000
5137	Drobný hmotný dlouhodobý majetek	556000
5139	Nákup materiálu jinde nezařazený	50000
5151	Studená voda	5000
5152	Teplo	140000
5154	Elektrická energie	53000
5156	Pohonné hmoty a maziva	75000
5161	Služby pošt	1000
5162	Služby telekomunikacím a radiokomunikacím	15000
5163	Služby peněžních ústavů (zákonné pojištění vozidel)	20000
5167	Služby školení na vzdělávání	30000
5169	Nákup ostatních služeb (lékařské prohlídky, potraviny, doprava)	120000
5171	Opravy a udržování (vozidel, strojů apod.)	200000
5173	Cestovné (školení, ubytování)	10000
5176	Účastnické poplatky za konference	1000
5222	Neinvestiční transfery občanským sdružením	40000
5362	Platby daní a poplatků	2000
	SOUČET	1,580.000

CELKEM za oddíl 55

1,580.000,- Kč